

SECRETARÍA DE ESTADO DE ENERGÍA

MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO

Plaza San Juan de la Cruz, 10 28071 Madrid (España)

Asunto: Recurso de Alzada á Resolución do 17 de abril de 2023, da Dirección Xeral de Política Enerxética e Minas, pola que se outorga a Enel Green Power España, SL, autorización administrativa previa para o parque eólico Santuario de 161 MW instalados, e as súas infraestruturas de evacuación, situados en Xermade, Vilalba e Guitiriz (Lugo) e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña), «BOE» núm. 101, do 28 de abril de 2023.

Don/Dona _____ con DNI. Número _____, con domicilio a efectos de notificacións en _____, municipio de _____, provincia _____, teléfono _____.

EXPÓN:

Por medio do presente escrito preséntase o **RECURSO DE ALZADA** ao abeiro dos artigos 121 e 122 da Lei 39/2015, do 1 de outubro, do Procedemento Administrativo Común das Administracións Públicas e no artigo 62.2.i) da Lei 40/2015, do 1 de outubro, de Réxime Xurídico do Sector Público, contra a Resolución do 17 de abril de 2023, da Dirección Xeral de Política Enerxética e Minas, pola que se outorga a Enel Green Power España, SL, autorización administrativa previa para o parque eólico Santuario de 161 MW instalados, e as súas infraestruturas de evacuación, situados en Xermade, Vilalba e Guitiriz (Lugo) e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña), «BOE» núm. 101, do 28 de abril de 2023, que non pon fin á vía administrativa, ante a persoa titular da Secretaría de Estado de Enerxía dentro do prazo legalmente establecido por infracción normativa e nulidade de pleno dereito, ao abeiro dos artigos 47 e 48 da Lei 39/2015, de 1 de outubro, en base ás seguintes **ALEGACIÓNS:**

I.- ANTECEDENTES

- 1.- Por Anuncio da área de Industria e Enerxía da Delegación do Goberno en Galicia sométese a información pública o Estudo de Impacto Ambiental e a solicitude de Autorización Administrativa Previa do Parque Eólico Santuario de 180 MW e a súa infraestrutura de evacuación nas provincias da Coruña e Lugo, «BOE» núm. 161, do 7 de xullo de 2021.
- 2.- Por Resolución do 20 de xaneiro de 2023, da Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental, formúlase a declaración de impacto ambiental do proxecto "Parque eólico Santuario de 180 MW, e a súa infraestrutura de evacuación, en Xermade, Vilalba e Guitiriz (Lugo), e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña)", «BOE» núm. 29, do 3 de febreiro de 2023.
- 3.- Por Resolución do 17 de abril de 2023, da Dirección Xeral de Política Enerxética e Minas, outórgase a Enel Green Power España, SL, autorización administrativa previa para o parque eólico Santuario de 161 MW instalados, e as súas infraestruturas de evacuación, situados en Xermade, Vilalba e Guitiriz (Lugo) e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña), «BOE» núm. 101, do 28 de abril de 2023.

Detalles da poligonal do proxecto industrial eólico Santuario

II.- CONTEXTO NO QUE SE PREVÉ O DESARROLLO DO PROXECTO EÓLICO BADULAQUE

▪ PROXECTO EÓLICO TESOURO

1.- Por Anuncio da área de Industria e Enerxía da Delegación do Goberno en Galicia sométese a información pública o Estudo de Impacto Ambiental e a solicitude de Autorización Administrativa Previa do Parque Eólico Tesouro de 60 MW e a súa infraestrutura de evacuación na provincia da Coruña, «BOE» núm. 142, do 15 de xuño de 2021.

2.- Por Resolución do 23 de xaneiro de 2023, da Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental, formúlase a declaración de impacto ambiental do proxecto "Parque eólico Tesouro, de 60 MW, e a súa infraestrutura de evacuación, nos termos municipais da Capela e As Pontes (A Coruña)", «BOE» núm. 32, do 7 de febreiro de 2023.

3.- Por Resolución do 17 de abril de 2023, da Dirección Xeral de Política Enerxética e Minas, outórgase a Enel Green Power España, SL, autorización administrativa previa para o parque eólico Tesouro de 50,4 MW instalados, e as súas infraestruturas de evacuación, situados na Capela e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña), «BOE» núm. 101, do 28 de abril de 2023.

▪ PARQUE EÓLICO BADULAQUE

1.- Por Anuncio da área de Industria e Enerxía da Delegación do Goberno en Galicia sométese a información pública o Estudo de Impacto Ambiental e a solicitude de Autorización Administrativa Previa do Parque Eólico Badulaque de 90 MW e a súa infraestrutura de evacuación na provincia da Coruña, «BOE» núm. 161, do 7 de xullo de 2021.

2.- Por Resolución do 23 de xaneiro de 2023, da Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental, formúlase a declaración de impacto ambiental do proxecto "Parque eólico Badulaque de 90 MW, e a súa infraestrutura de evacuación, nos Concellos de Valdoviño, Cerdido, Cedeira, Moeche, As Somozas e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña)", «BOE» núm. 26, do 31 de xaneiro de 2023.

3.- Por Resolución do 17 de abril de 2023, da Dirección Xeral de Política Enerxética e Minas, outórgase a Enel Green Power España, SL, autorización administrativa previa para o parque eólico Badulaque de 90 MW, e as súas infraestruturas de evacuación, situados en Valdoviño, Cerdido, Cedeira, Moeche, As Somozas e As Pontés (A Coruña), «BOE» núm. 101, do 28 de abril de 2023.

▪ **PROXECTO EÓLICO MOECHE**

1.- Por Anuncio da área de Industria e Enerxía da Delegación do Goberno en Galicia sométese a información pública o Estudo de Impacto Ambiental e a solicitude de Autorización Administrativa Previa do Parque Eólico Moeche de 53 MW e a súa infraestrutura de evacuación na provincia da Coruña, «BOE» núm. 161, do 7 de xullo de 2021

2.- Por Resolución do 20 de xaneiro de 2023, da Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental, formúlase a declaración de impacto ambiental do proxecto "Parque eólico Moeche, de 53 MW de potencia, e situado nos termos municipais de Moeche, As Somozas, As Pontes e San Sadurniño, na provincia da Coruña, así como das súas infraestruturas de evacuación asociadas", «BOE» núm. 29, do 3 de febreiro de 2023.

3.- Por Resolución do 17 de abril de 2023, da Dirección Xeral de Política Enerxética e Minas, outórgase a Enel Green Power España, SL, autorización administrativa previa para o parque eólico Badulaque de 90 MW, e as súas infraestruturas de evacuación, situados en Valdoviño, Cerdido, Cedeira, Moeche, As Somozas e As Pontés (A Coruña), «BOE» núm. 101, do 28 de abril de 2023.

▪ **OUTRAS INSTALACIÓNS ENERXÉTICAS NA ÁREA XEOGRÁFICA DE AFECCIÓN DO PROXECTO EÓLICO SANTUARIO E QUE BOA PARTE DE LAS RESULTARON OBLIADAS DURANTE A TRAMITACIÓN AMBIENTAL DO PROXECTO INDUSTRIAL EÓLICO SANTUARIO**

NOME DO PROXECTO	NÚMERO DE AEROXERADORES	PROMOTOR	CONCELLO
1) PARQUE EÓLICO FORGOSELO	37	Iberdrola Energías Renovables de Galicia (Eólicas del Sil, S.A. (Sistemas Energéticos Forgoselo, S.A. - GAMESA))	Capela, A; San Sadurniño
2) PARQUE EÓLICO COTO TEIXIDO	35	Made Energías Renovables, S.A. (actualmente Endesa Cogeneración y Renovables, S.A.)	Ortigueira e Mañón
3) PARQUE EÓLICO FALADOIRA	35	Made Energías Renovables, S.A. (actualmente denominada Endesa Cogeneración y Renovables)	Ortigueira e Mañón
4) PARQUE EÓLICO CAXADO	37	MADE AE-46/I.	As Pontes de García Rodríguez
5) APROVECHAMIENTO HIDROELÉCTRICO DE 3500 L/S		EXERGIA, S.L	Capela, A
6) PARQUE EÓLICO SAN XOÁN	48	ENDESA COGENERACIÓN Y RENOVABLES, S.A.	Pontes de García Rodríguez, As; Muras
7) LINEA DE TRANSPORTE DE ENERGIA ELECTRICA DE 132 kV EUME-MOURELA Y DERIVACION EUME II		Unión FENOSA Distribución, S.A.	Capela, A; Pontes de García Rodríguez, As
8) PARQUE EÓLICO DE CARBALLEIRA	37	ENDESA COGENERACIÓN Y RENOVABLES, S.A.	Pontes de García Rodríguez, As; Xermade
9) PARQUE EÓLICO NOVO	6	Naturgy Renovables, S.L.U. (Antes de Naturgy Wind, S.L.U.)	Narón; San Sadurniño; Valdoviño

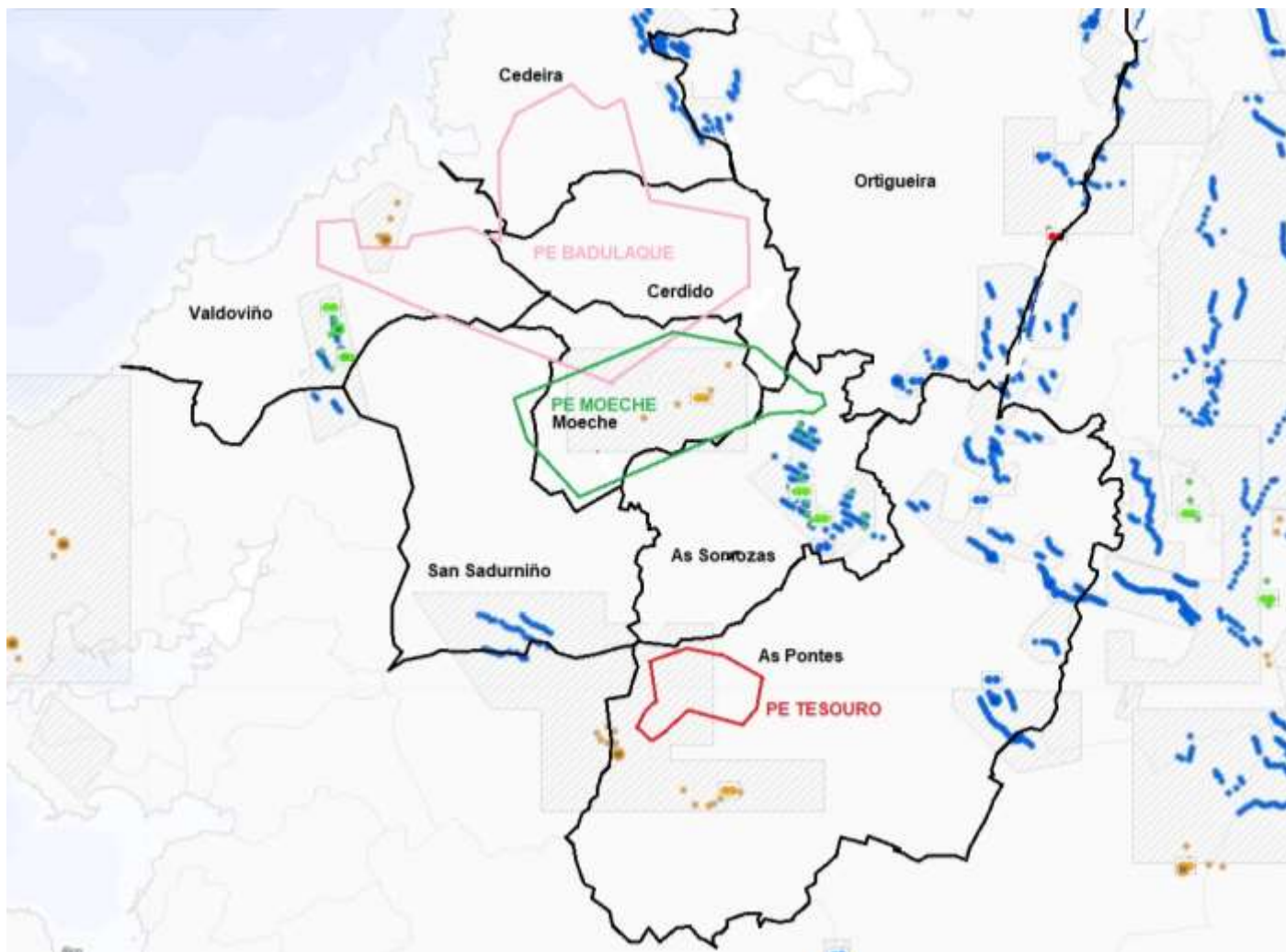
10) L.A.T. 132 KV Subestación Pena da Loba - Subestación Tesouro		Enel Green Power España, S.L. (Antes de Parque Eólico A Carba, S.A.U.)	Pontes de García Rodríguez, As
11) LMTA e LMTS de 20kV ao polígono de Penapurreira, dende a SE de La Mourela		Unión Fenosa Distribución, S.A.	Pontes de García Rodríguez, As
12) PARQUE EÓLICO DA VALIÑA	9	EÓLICA DEL NOROESTE, S.L.	PONTES DE GARCÍA RODRÍGUEZ, AS
13) APROVECHAMIENTO HIDROELÉCTRICO DE 8000 L/S		CORTIZO HIDROELECTRICAS S.A.	Aranga
14) APROVECHAMIENTO HIDROELÉCTRICO DE 7800 L/S		TECNICOS ASOCIADOS GALLEGOS	Aranga
15) APROVECHAMIENTO HIDROELÉCTRICO PONTE REBOREDO		ALBERTO GÓMEZ DÍAZ	Aranga
16) APROVECHAMIENTO HIDROELÉCTRICO EN EL REGATO PONTERROSA		COMPAÑIA GALLEGA DE MINICENTRALES, S.A	Aranga
17) APROVECHAMIENTO HIDROELÉCTRICO DEL RÍO VEXO		APRENAR, S.L.	Aranga
18) PARQUE EÓLICO TOURIÑÁN IV (SERRA DO MONCOSO)	33	Serra do Moncoso Cambás, S.L. (Antes de Eólicos Touriñán, S.A.)	Aranga; Irixoa; Monfero
19) L.A.T. 66 KV P.E. Serra da Loba - sub. SIDEGASA		Gamesa Energía	Aranga; Curtis
20) PARQUE EÓLICO SERRA DA LOBA	18	Olivento, S.L. (FCC) (Antes de Gamesa Energía, S.A.)	Aranga; Guitiriz
21) LAT 66 kV SE P.E. Pena Touriñán IV (Serra do Moncoso)-apoio nº 7 LAT SE P.E. Serra da Loba-SE de Sidegasa		EÓLICOS TOURIÑÁN, S.A.	Monfero; Irixoa; Aranga
22) LAT 66 kV PE Casa - Montouto - SE Sidegasa		Enel Unión Fenosa Renovables, S.A.	Aranga; Curtis; Guitiriz
23) Parque eólico Ampliación Serra da Loba (Pena Revolta)	7	Sistemas Energéticos Monfero-Guitiriz, S.A. (Antes de Gamesa Energía, S.A.)	Monfero; Aranga; Guitiriz
24) PARQUE EÓLICO CORDAL DE MONTOUTO	6	Gas Natural Fenosa Renovables, S.L.(Antes de Eólica Galaicoasturiana, S.A. (Antes de Total Eólica, S.A.))	Guitiriz; Aranga

25) PARQUE EÓLICO CORDAL DE MONTOUTO-PANDO	11	Fenosa Wind, S.L. (a través de Eólica de Cordales Bis, S.L.)	Aranga; Guitiriz
26) PARQUE EÓLICO FELGA	4	Greenalia Wind Power, S.L.U. (Antes Greenalia Power, S.L.U.)	Aranga; Coirós; Oza-Cesuras
27) PARQUE EÓLICO GATO	4	Greenalia Wind Power, S.L.U. (Antes Greenalia Power, S.L.U.)	Aranga; Oza-Cesuras
28) PARQUE EÓLICO FEÁS	8	Galenergy, S.L.	Aranga; Coirós
29) PARQUE EÓLICO PENAS BOAS	3	Greenalia Wind Power, S.L.U.	Oza-Cesuras; Aranga
30) PARQUE EÓLICO CAPELADA	50	PARQUE EÓLICO DE A CAPELADA A.I.E.	Ortigueira; Cariño; Cedeira
31) PARQUE EÓLICO CAPELADA II	45	PARQUE EÓLICO DE A CAPELADA A.I.E.	Cariño; Cedeira; Ortigueira
32) PARQUE EÓLICO OS CORVOS	17	Parque eólico San Andrés, S.A. (Antes de ENEL UNIÓN FENOSA RENOVABLES, S.A. (Unión Fenosa Energías Especiales, S.A.))	Cedeira
33) PARQUE EÓLICO COUCE DO PENIDO	35	Parque eólico San Andrés, S.A. (Antes de ENEL UNIÓN FENOSA RENOVABLES, S.A. (Unión Fenosa Energías Especiales, S.A.))	Cedeira; Ortigueira
34) PARQUE EÓLICO SOTAVENTO	24	SOTAVENTO GALICIA S.A.	Monfero; Xermade
35) PARQUE EÓLICO DE CARBALLEIRA	37	ENDESA COGENERACIÓN Y RENOVABLES, S.A.	Pontes de García Rodríguez, As; Xermade
36) PARQUE EÓLICO GOIA-PEÑOTE	48	Iberdrola Energías Renovables de Galicia, S.A.U. (Antes de GAMESA ENERGÍA, S.A.)	Xermade; Muras; Vilalba
37) L.A.T. 132 KV. (PARQUE EÓLICO GOIA-PEÑOTE) - (APOIO Nº 6 DA L.A.T. 132 KV. PARQUE EÓLICO LOMBA - PARQUE EÓLICO VENTOADA)		GAMESA ENERGÍA S.A.	Xermade; Muras; Vilalba
38) ENLACE LIÑA DE MEDIA TENSIÓN MONFERO-XERMADE		Unión Fenosa Distribución, S.A.	Monfero; Xermade
39) LIÑA DE MEDIA TENSIÓN ENLACE LIÑA DE MEDIA TENSIÓN MURAS COA LIÑA DE MEDIA TENSIÓN MURAS		Barras Eléctricas Galaico Asturianas, S.A. (BEGASA)	Guitiriz; Xermade
40) PARQUE EÓLICO FONTE TOXOSO	46	EDP Renovables España, S.L.U. (Antes DESARROLLOS EOLICOS S.A.)	Abadín; Vilalba

41) PARQUE EÓLICO MONSEIBÁN	45	EDP Renovables España, S.L.U. (Antes DESARROLLOS EOLICOS S.A.)	Abadín; Vilalba
42) PARQUE EÓLICO PENAS DA MOSA	47	EDP Renovables España, S.L.U. (Antes DESARROLLOS EOLICOS S.A.)	Abadín; Vilalba
43) PARQUE EÓLICO CARBAL	30	ENDESA COGENERACIÓN Y RENOVABLES, S.A.	Muras; Vilalba
44) PARQUE EÓLICO VILLALBA	38	ENDESA COGENERACIÓN Y RENOVABLES, S.A.	Vilalba
45) PARQUE EÓLICO LA CELAYA	47	EDP Renovables España, S.L.U. (Antes Desarrollos Eólicos de Lugo, S.A. (Antes DESARROLLOS EOLICOS S.A.))	Abadín; Vilalba
46) PARQUE EÓLICO DE CASA	13	Gas Natural Fenosa Renovables, S.L. (Antes Enel Unión Fenosa Energías Renovables, S.A.)	Guitiriz; Vilalba
47) PARQUE EÓLICO SERRA DA LOBA	18	Olivento, S.L. (FCC) (Antes de Gamesa Energía, S.A.)	Aranga; Guitiriz
48) LAT 66 KV PE CASA - MONTOUTO - SE SIDEGASA		Enel Unión Fenosa Renovables, S.A.	Aranga; Curtis; Guitiriz
49) PARQUE EÓLICO AMPLIACIÓN SERRA DA LOBA (PENA REVOLTA)	7	Sistemas Energéticos Monfero-Guitiriz, S.A. (Antes de Gamesa Energía, S.A.)	Monfero; Aranga; Guitiriz
50) LAT 66 KV SE PE COVA DA SERPE - SE SIDEGASA		Naturgy Renovables, S.L.U. (Antes de Naturgy Wind, S.L.U. (antes de Isolux Corsan Concesiones, S.A.))	Curtis; Guitiriz
51) PARQUE EÓLICO COVA DA SERPE	13	Naturgy Renovables, S.L.U. (Antes de Naturgy Wind, S.L.U. (Antes Fenosa Wind, S.L.U. (Antes de P.E. Cova da Serpe, S.L. (Antes de Isolux Wat, S.A.))))	Guitiriz; Friol
52) PARQUE EÓLICO AMPLIACIÓN COVA DA SERPE	12	Parque Eólico Cova da Serpe II, S.L. (Antes de Grupo Isolux Corsán Concesiones, S.L. (Antes Isolux Corsán Concesiones, S.A.))	Guitiriz; Friol; Sobrado
53) PARQUE EÓLICO CORDAL DE MONTOUTO	6	Gas Natural Fenosa Renovables, S.L. (Antes de Eólica Galaicoasturiana, S.A. (Antes de Total Eólica, S.A.))	Guitiriz; Aranga
54) LIÑA DE MEDIA TENSIÓN ENLACE LIÑA DE MEDIA TENSIÓN MURAS COA LIÑA DE MEDIA TENSIÓN MURAS		Barras Eléctricas Galaico Asturianas, S.A. (BEGASA)	Guitiriz; Xermade
55) PARQUE EÓLICO CORDAL DE MONTOUTO-PANDO	11	Fenosa Wind, S.L. (a través de Eólica de Cordales Bis, S.L.)	Aranga; Guitiriz
56) PARQUE EÓLICO PENA OMBRA	10	Greenalia Wind Power, S.L.U. (Antes Greenalia Power, S.L.U.)	Sobrado; Curtis; Guitiriz

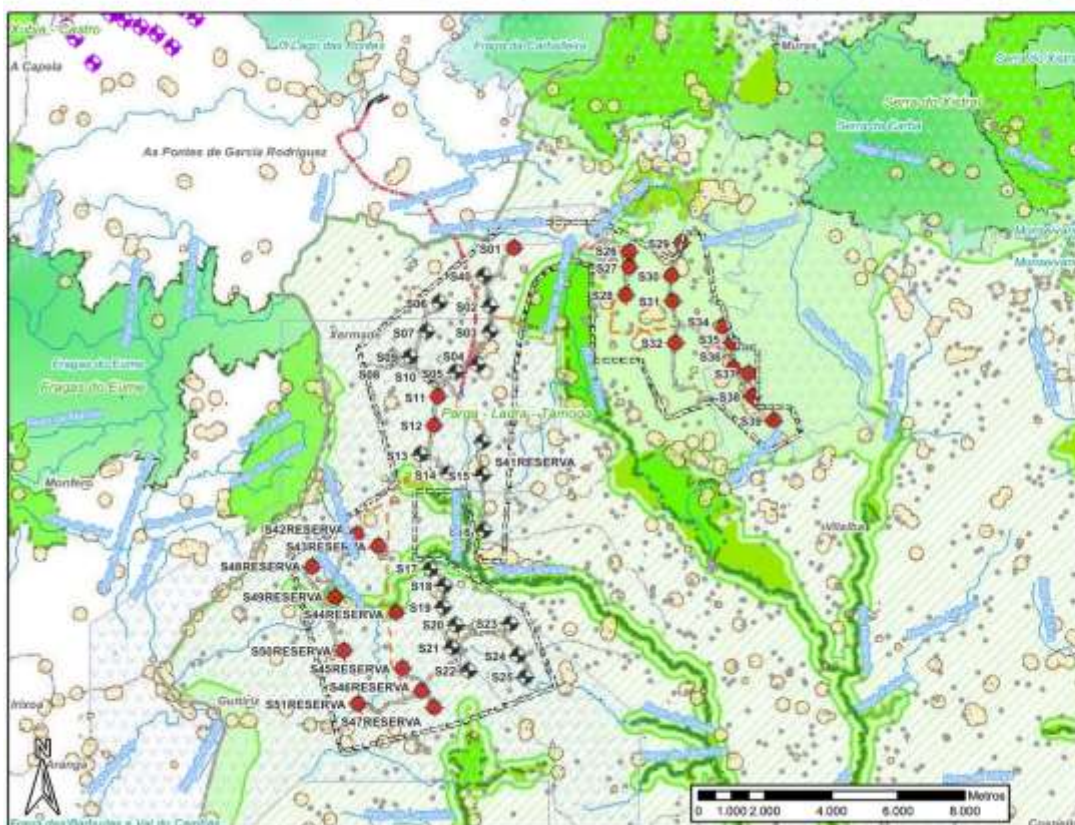
57) PARQUE EÓLICO ÁLABE-CUADRAMÓN	26	ACCIONA EÓLICA DE GALICIA, S.A.	Abadín; Alfoz; Valadouro, O
58) PARQUE EÓLICO DE MONTOUTO	33	Norvento Montouto, S.L. (Antes NORVENTO S.L.)	Abadín; Muras
59) PARQUE EÓLICO ÁLABE-LOMBA	28	ACCIONA EÓLICA DE GALICIA, S.A.	Abadín; Muras
60) PARQUE EÓLICO ÁLABE-REFACHÓN	32	ACCIONA EÓLICA DE GALICIA, S.A.	Abadín; Muras
61) PARQUE EÓLICO LUGO	36	ENDESA COGENERACIÓN Y RENOVABLES, S.A.	Muras; Valadouro, O; Abadín
62) PARQUE EÓLICO FIOUCO	19	Norvento Montouto, S.L. (Antes Norvento, S.L.)	Abadín
63) LAT 132 KV P.E. ÁLABE-MONTEMAIOR NORTE ATA LAT EXISTENT 132 KV MONDOÑEDO-MONTOUTO E DERIVACIÓN A SUBESTACIÓN PE ÁLABE_MONTEMAIOR SUR		Acciona Eólica de Galicia, S.A.	Abadín
64) LAT DE 132 KV Nº35 LAT SUBESTACIÓN MONDOÑEDO Á SUBESTACIÓN MEIRA - SUBESTACIÓN PARQUE EÓLICO FARRAPA I, FARRAPA II E NEDA		Naturgy Wind, S.L.U., Gamesa Energía, S.A. e Norvento, S.L. (Antes Gamesa Energía, S.A. e Norvento, S.L.)	Abadín; Pastoriza, A
65) PARQUE EÓLICO FARRAPA I (FASES I E II - ALTO DO SEIXAL)	25	Fase I: Sistemas Energéticos Mondoñedo-Pastoriza, SA (Antes Gamesa Energía, SA) e FASE II-Alto do Seixal: Naturgy Renovables, SLU (Antes Naturgy Wind, SLU)	Abadín; Mondoñedo; Pastoriza, A
66) PARQUE EÓLICO NEDA	11	Norvento Estelo, S.L.U. (Antes de Norvento, S.L.)	Abadín; Pastoriza, A
67) PARQUE EÓLICO SASDÓNIGAS FASE II	3	Norvento Estelo, S.L.U. (Antes de Norvento, S.L.)	Abadín; Mondoñedo
68) PARQUE EÓLICO FARRAPA II	5	Norvento, S.L.U.	Abadín
TOTAL PARQUES EÓLICOS: 48	TOTAL AEROXERADORES: 1.155		

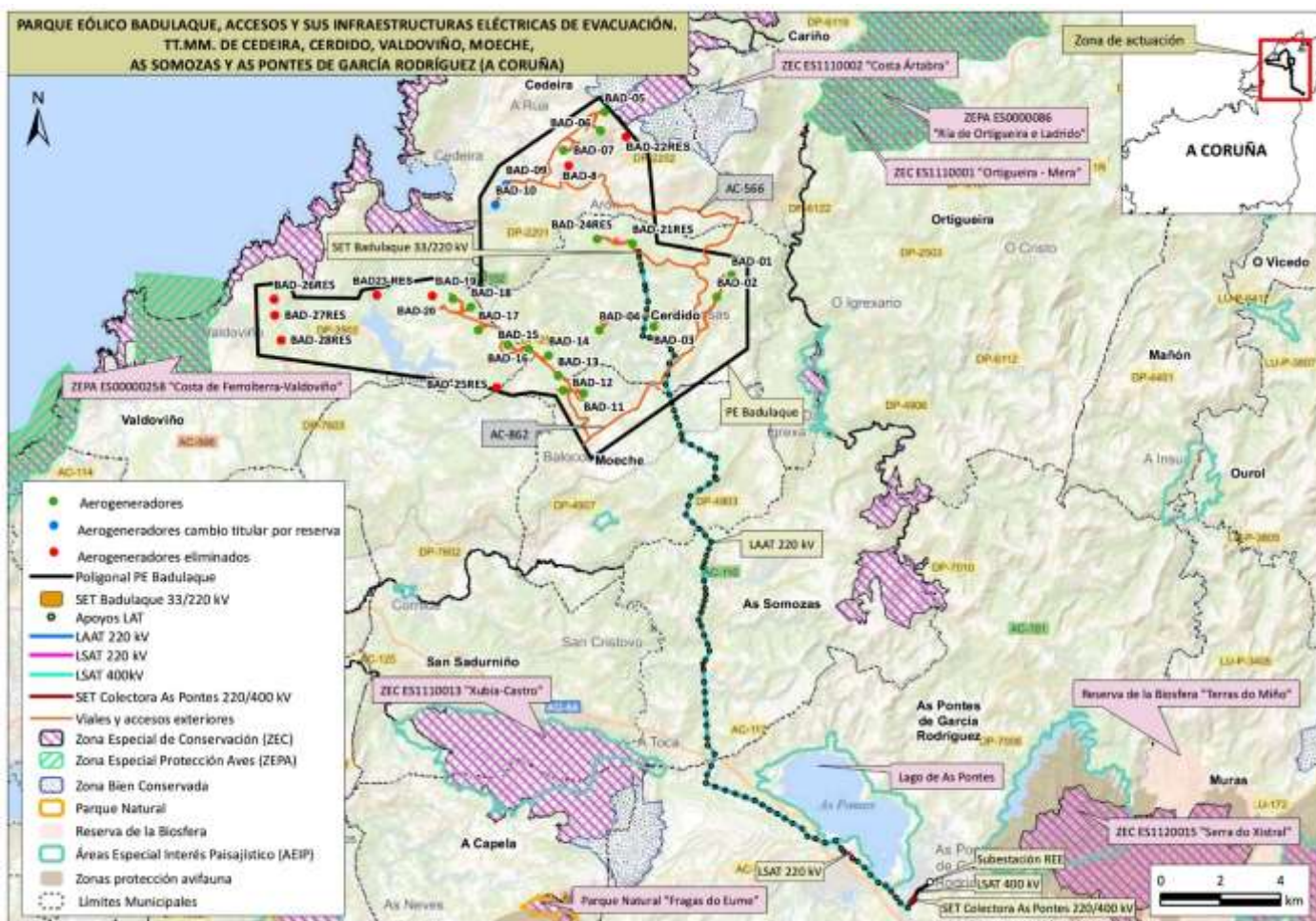

Imaxe do Rexistro eólico de Galicia

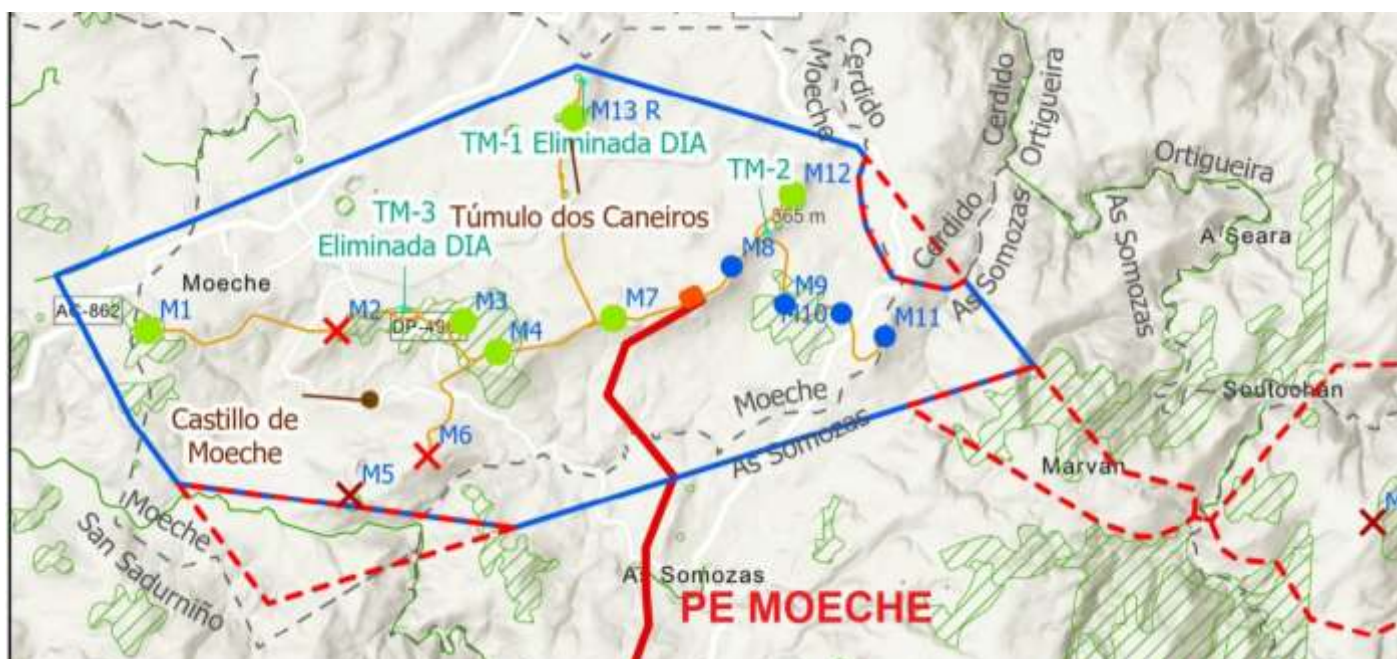
PARQUE EÓLICO "SANTUARIO", DE 180 MW, Y SU INFRAESTRUCTURA DE EVACUACIÓN EN LOS TÉRMINOS MUNICIPALES DE XERMADE, VILALBA Y GUITIRIZ (LUGO), Y AS PONTES DE GARCÍA RODRÍGUEZ (A CORUÑA)

Detalle da poligonal do proxecto eólico Santuario

Detalle da poligonal do proxecto eólico Badulaque

Detalle da poligonal do proxecto eólico Moeche

Detalle da poligonal do proxecto eólico Tesouro

O impacto xeral provocado pola acumulación de parques eólicos xera graves afeccións tanto á poboación como aos animais da zona. Preocupa, especialmente, a situación da avifauna e os quirópteros, dado que esta concentración de parques podería supor un incremento significativo da mortalidade, do efecto baleiro (abandono da zona) e do efecto barreira. Neste último caso, cuxo resultado directo sería o da perda de conectividade ecolóxica, vulnera de xeito flagrante a disposición incluída na Lei 5/2019, de 2 de agosto, do patrimonio natural e da biodiversidade de Galicia. No artigo 87.1. desta lei, se manifesta o seguinte:

“Para mejorar la coherencia y la conectividad ecológica del territorio, la Administración autonómica fomentará en su planificación ambiental la conservación de corredores ecológicos y la gestión de aquellos elementos del paisaje y áreas territoriales que resulten esenciales o revistan primordial importancia para la migración, la distribución

geográfica y el intercambio genético entre poblaciones de especies de fauna y flora silvestres, teniendo en cuenta los impactos futuros del cambio climático.”

En suma, cabe indicar a seguinte consideración, incluída na “Estrategia estatal de infraestructura verde y de la conectividad y la restauración ecológicas” realizada polo Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico na que se sinala que se debe perseguir a:

“Mitigación de las barreras producidas por la infraestructura de producción y distribución de energía, prioritariamente en aquellos parques eólicos y tramos de los tendidos eléctricos que atraviesen áreas relevantes para la diversidad de aves y murciélagos y/o concentren un elevado número de electrocuciones o colisiones.”

Ao anterior hai que engadir a presenza de aves e quirópteros (morcegos) en estado de perigo de extinción o vulnerables segundo o Catálogo Galego de Especies Ameazadas (CGEA) e/ou o Catálogo Nacional de Especies Amenazadas (CNEA).

En definitiva, os máis de 16 parques eólicos referenciados e a súas infraestruturas de evacuación non son compatibles coa conservación dos corredores ecolóxicos nin coa pretensión de mitigar as barreras á fauna, e máis se temos en conta a presenza próxima da Rede Natura 2000 e a importancia dos cursos fluviais como garantes da conectividade ecolóxica.

Os proxectos dos parques eólicos e as liñas de evacuación deben ser contemplados como un conxunto integrado nun mesmo proxecto. Non é de recibo sortear a través dunha máis que utilizada fragmentación, uns efectos sinérxicos e acumulativos ausentes nos estudos de impacto ambiental e nas declaracións de impacto ambiental.

Cómpre resaltar o carácter unitario dos parques eólicos previstos, no sentido de que todos os seus elementos e instalacións deben contemplarse desde unha perspectiva unitaria, desde os accesos e os propios aeroxeradores ata a liña de conexión dos parques no seu conxunto coa rede de distribución ou transporte de electricidade. Iso conleva, efectivamente, que non pode darse un tratamento separado a grupos de aeroxeradores de forma artificial e tratalos como parques autónomos, ou duplicar instalacións co mesmo fin, pois iso comportaría efectivamente unha fraude de lei que, á marxe do seu maior impacto ambiental, podería supoñer unha alteración da competencia ou unha evitación de maiores esixencias ambientais.

Non se valora a localización dos parques previstos e a súa continuidade física e tampouco se pondera que todos os parques compartan elementos comúns relevantes, como é a liña de evacuación de electricidade e as infraestruturas de conexión asociadas. Ao anterior hai que engadir outro dato adicional, que é que a consideración separada dos parques impide ter en conta os efectos sinérxicos dos mesmos desde a perspectiva ambiental.

A unidade do proxecto resulta así dos datos fácticos xa acreditados arestora en base aos proxectos presentados polas promotoras e arestora en tramitación, como son a localización lindeira dos parques, dos elementos comúns como a liña de evacuación de electricidade etc... Por outra banda, a consideración separada dos parques impide ter en conta os efectos desde o punto de vista do impacto ambiental, obviando unha análise do conxunto dos elementos implicados, sen que poida paliarse o defecto de concepción inicial cos estudos de sinerxias, limitado a determinados aspectos. Todos os parques proxectados teñen efectos acumulados sobre os mesmos elementos da paisaxe e a biodiversidade da contorna, polo que o seu impacto sinérxico debe ser avaliado de forma conxunta para non incorrer nuns procedementos viciados desde o principio e nulos de pleno dereito, tal e como apuntan diversas resolucións xudiciais respecto diso. Ademais a cidadanía ten dereito ao acceso á información do conxunto e a recibir información relativa ao conxunto global e acumulado de todas as infraestruturas do proxecto industrial.

A Avaliación de Impacto Ambiental de Proxectos é unha técnica que non admite sucedáneos ou substitutos e que, por tanto, debe esixirse de forma íntegra, a fin de non frustrar a súa funcionalidade.

Que a fragmentación artificial ou de conveniencia deste tipo de proxectos non se axusta a Dereito é unha realidade que veñen corroborando os tribunais de xustiza en España dende hai anos. Así, por exemplo, A Sentenza do TSXG, Sala Terceira, nº 254/2020, de 9 de novembro, que apreciou a fragmentación artificial do parque eólico Sasdónigas, en Mondoñedo, a Sentenza do Tribunal Supremo, Sala Terceira, de 30 de marzo de 2017, nº 556/2017, ou a pioneira Sentenza do Tribunal Supremo de 20 de abril de 2006, na que se pode ler o que segue:

"Se algún sentido ten dita figura (os parques eólicos), coa significación xurídica que diversas normas lle recoñeceron, é precisamente a de integrar en si varios aeroxeradores interconectados e dispoñelos de modo que non atenúen uns o rendemento eólico doutros, en zonas con determinados requisitos mínimos (velocidade e constancia do vento) co fin

de optimizar o aproveitamento enerxético e diminuír os custos da súa conexión ás redes de distribución ou transporte de enerxía eléctrica. É consustancial, pois, aos parques eólicos o seu carácter unitario de modo que os aeroxeradores neles agrupados necesariamente han de compartir, ademais das liñas propias de unión entre si, uns mesmos accesos, un mesmo sistema de control e unhas infraestruturas comúns (normalmente, o edificio necesario para a súa xestión e a subestación transformadora). E, sobre todo, dado que a enerxía resultante ha de inxectarse mediante unha soa liña de conexión do parque eólico no seu conxunto á rede de distribución ou transporte de electricidade -pois non se cumprirían os criterios de rendemento enerxético e dun mínimo impacto ambiental se cada aeroxerador puidese conectarse independentemente, coa súa propia liña de evacuación da enerxía eléctrica producida, ata o punto de conexión coa rede eléctrica-, non é posible descompoñer, a efectos xurídicos, un parque eólico proxectado con estas características para diseccionar del varios dos seus aeroxeradores aos que se daría un tratamento autónomo".

En canto ao impacto negativo das operacións de fragmentación artificial de parques nas avaliacións ambientais, a Sentenza do Tribunal Supremo, Sala Terceira, de 21 de febreiro de 2014, recaída no recurso 673/2009, contemplou no seu Fundamento de

Dereito sexto o que segue:

“3ª. Diso despréndese que, prescindindo, dunha consideración de conxunto dos demais parques, a declaración de impacto ambiental realizada, efectúase de forma fraccionada, iso é totalmente claro despois de que na mesma se prescindiu, como se desprende do informe precedentemente citado, da liña de evacuación eléctrica que conecta co sistema de distribución xeral, liña esta que ha de formar parte do parque ou parques analizados, e que sendo común aos dous, serve precisamente, entre outros elementos para considerar, para dar unidade a ambos. A non integración da devandita liña devaluou a declaración de impacto realizada, o que non pode paliarse cun estudo de sinerxias, que só considera determinados aspectos, como o de ruído e ambiental, que puiden constituír, si, un plus respecto a os proxectos analizados en conexión con outros, pero que non pode servir para paliar un defecto de concepción inicial, cal debeu ser unha análise conxunta de todos os elementos que han de integrar o único proxecto. Noutro caso, sempre quedaría ao criterio da Administración a escisión dos proxectos para avaliar completando posteriormente un estudo conxunto de ambos os a través de devandito estudo de sinerxias, que sempre deberá efectuarse nun proxecto unitario determinado polos elementos inescindibles que o compoñen.

4ª. As mesmas consideracións deben efectuarse respecto á duplicación en dúas dos procedementos de autorización, sendo copia mimética o un do outro, o que é expresivo de que nos atopamos, non ante dous proxectos, senón ante un só, xa que a admisión deste criterio permitiría, non duplicar senón triplicar, cuadruplicar... etc. o proxecto inicialmente concibido, fraccionando as avaliacións de impacto ambiental, que non pode ser duplicada, para cada un dos proxectos, senón que, por contra, a única garantía de analizar todas os aspectos que se han de incluír no mesmo, é desde unha visión conxunta, non fraccionada, sen que poida suplir esta carencia de orixe, recorrendo a unha análise posterior das sinerxias que se producen entre os elementos illadamente analizados”.

Unha cousa é que se pretenda facer valer que nos atopamos ante proxectos de implantación de parques independentes e plenamente funcionáis de xeito aislado, e outra é que as vinculacións operativas entre eses parques proxectados sexan, de facto, intensas. Poderase alegar que se procura o menor impacto nas infraestruturas de evacuación, poderase referir tamén a súa modularidade ou adaptabilidade, mais certamente, no sentido apuntado por unha xurisprudencia cada vez máis consolidada, a fragmentación artificiosa tén por finalidade menoscabar as garantías inherentes aos procedementos de avaliación, pola vía de imposibilitar a avaliación ambiental de conxunto dos proxectos. E para superar esa merma de garantías, dende logo, non resulta suficiente que nas avaliacións ambientais fragmentadas se acometan estudos de sinerxias, sobre os cales a xurisprudencia tén declarado o seu carácter incompleto e fragmentario. Así, a Sentenza do TSX de Castela-León, Sala de Valladolid, nº 1361/2014, de data 26/06/2014, Fundamento de Dereito sexto, resolución que declarou a existencia de fragmentación artificial:

“Prescindiendo, de una consideración de conjunto de los demás parques, la declaración de impacto ambiental realizada, se ha efectuado de forma fraccionada, ello es totalmente claro en cuanto que en la misma se ha prescindido, como se desprende del informe precedentemente citado, de la línea de evacuación eléctrica que conecta con el sistema de distribución general, línea esta que ha de formar parte del parque o parques analizados, y que siendo común a los dos, sirve precisamente, entre otros elementos a considerar, para dar unidad a ambos. La no integración de dicha línea ha devaluado la declaración de impacto realizada, lo que no puede paliarse con un estudio de sinergias, que solo considera determinados aspectos, como el de ruido y ambiental, que puede constituir, sí, un plus respecto a los proyectos analizados en conexión con otros, pero que no puede servir para paliar un defecto de concepción inicial,

cual debió ser un análisis conjunto de todos los elementos que han de integrar el único proyecto. En otro caso, siempre quedaría al criterio de la Administración la escisión de los proyectos a evaluar completando posteriormente un estudio conjunto de ambos a través de dicho estudio de sinergias, que siempre deberá efectuarse en un proyecto unitario determinado por los elementos inescindibles que lo componen. (...) Las mismas consideraciones han de efectuarse respecto a la duplicación en dos de los procedimientos de autorización, siendo copia mimética el uno del otro, lo que es expresivo de que nos encontramos, no ante dos proyectos, sin ante uno solo, ya que la admisión de este criterio permitiría, no duplicar sino triplicar, cuadruplicar... etc. el proyecto inicialmente concebido, fraccionando las evaluaciones de impacto ambiental, que no puede ser duplicada, para cada uno de los proyectos, sino que, por contra, la única garantía de analizar todos los aspectos que se han de incluir en el mismo, es desde una visión conjunta, no fraccionada, sin que pueda suplir esta carencia de origen, recurriendo a un análisis posterior de las sinergias que se producen entre los elementos aisladamente analizados”.

Cómpre salientar que esta Sentenza foi ratificada en casación polo Tribunal Supremo, Sala do Contencioso-Administrativo, en data 30/03/2017, por medio de Sentenza nº 1390/2017.

Dada a proximidade física entre os diferentes proxectos eólicos e os parques eólicos xa instalados e en funcionamento, e por conseguinte a súa afección aos mesmos espazos naturais, especies, patrimonio ou poboación, é precisa unha análise exhaustiva, ecosistémica e participada que garanta un modelo de desenvolvemento rural equilibrado da zona afectada, no sentido do disposto no artigo 46 da Lei 42/2007, do 13 de decembro, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade, que establece que calquera plan, programa ou proxecto que poida afectar de forma apreciable ás especies ou hábitats dos espazos da Rede Natura 2000, xa sexa individualmente ou en combinación con outros plans, programas ou proxectos, someterase a unha adecuada avaliación das súas repercusións no espazo, tendo en cuenta os obxectivos de conservación.

Pola súa banda, a Rede de Autoridades Ambientais (Subgrupo de coordinación de órganos ambientais na avaliación de impacto ambiental de proxectos de enerxías renovables), en documento de Alcance de estudo de impacto ambiental de Proxecto de Parque Eólico Terrestre, recomenda que se a solicitude administrativa está en tramitación, “no caso de que o mesmo ou diferentes promotores soliciten autorización administrativa de varios parques cuxas evacuacións conflúan a unha mesma nova subestación ou requiran una mesma nova liña de conexión coa rede de transporte de REE preexistente, sempre que o órgano substantivo que deba tramitar e outorgar as respectivas autorizacións sexa o mesmo, para facilitar a avaliación dos efectos acumulados e sinérxicos recoméndase a súa tramitación simultánea, a elaboración dun estudo de impacto ambiental único para todos eles e solicitar a acumulación das correspondentes avaliacións de impacto ambiental nun único procedemento (artigo 57 da Lei 39/2015, do 1 de outubro, do Procedemento Administrativo Común das Administracións Públicas).

O municipio das Pontes de García Rodríguez contaba xa con cinco parques eólicos. O primeiro en construírse foi o de San Xoán en 1999, con 48 aeroxeradores; no 2002 é cando se construíron os de Caxado; Faladoira, ambos con 37; e o de Coto Teixido, con 35 aeroxeradores.

O último en incorporarse foi o do Alto da Carballeira (677 metros de altitude), que o fixo no ano 2004 con 37 aeroxeradores.

Non se avaliaron os impactos acumulados e/ou sinérxicos da totalidade dos aeroxeradores do ámbito de afección do proxecto eólico Tesouro.

O promotor considera a posibilidade de que se produzan efectos acumulativos nos supostos de colisión con aeroxeradores e liñas, de efecto barreira sobre as aves e por molestias e desprazamento.

O informe conclúe cunha valoración da Dirección Xeral de Patrimonio Natural da Xunta de Galicia no que entre varios aspectos, destácase que os impactos que un parque eólico pode xerar sobre o patrimonio natural e a biodiversidade poden chegar a xerar efectos acumulativos e sinérxicos, especialmente sobre as poboacións de aves e quirópteros. No caso de Galicia, este tipo de impactos secundarios irá en aumento, en paralelo coa crecente densidade de aeroxeradores.

Co fin de analizar estes efectos, calculouse por esta dirección xeral, como primeiro paso, o espazo afectado polos aeroxeradores dentro do ADE e as ADE veciñas. Consideráronse tanto as máquinas en funcionamento ou aprobadas como as dos proxectos con fito en xaneiro de 2023.

o parque eólico que se pretende executar, atópase nunha ADE cun alto nivel de ocupación por outros parques eólicos que presentan un gran número de aerogeradores en funcionamento, autorizados ou en obras, concretamente 19 parques eólicos e 332 aerogeradores.

Os cálculos sobre mortalidade indican que o conxunto de aerogeradores xa instalados pode estar a xerar un impacto significativo, particularmente sobre as rapaces.

O espazo ocupado polo parque eólico Tesouro solápanse coa zona de maior frecuencia de uso de especies como Buteo buteo, Falco tinnunculus e Corvus corone, o que implicará unha perda de espazos libres dentro das Áreas de Desarrollo Eólico (ADE) afectadas.

Por tanto, analizadas as posicións dos aerogeradores proxectados e os da contorna, confírmase que o aumento de densidade de aerogeradores xerará probablemente un efecto sinérxico, principalmente de tipo baleiro e/ou barreira sobre a avifauna, incompatible coas necesidades destas poboacións.

▪ **AUSENCIA DE PLANIFICACIÓN EÓLICA ACTUALIZADA E COHERENTE CO ESCENARIO ACTUAL DE TRAMITACIÓN MASIVA DE INSTALACIÓNS EÓLICAS**

Nestes momentos tanto a Administración Xeral do Estado como a Xunta de Galicia están a tramitar no ámbito deste Comunidade Autónoma un volume de proxectos de implantación de novos parques que representan no seu conxunto unha capacidade eólica á marxe das previsións e do “carácter regulado” da Planificación Eólica de Galiza, recollida na Lei 8/2009, de 22 de decembro, pola que se regula o aproveitamento eólico en Galicia e se crean o canon eólico e o Fondo de Compensación Ambiental.

Semellante volume de proxectos en trámite implica un uso abusivo e irresponsable das competencias de ambas dúas Administracións, toda vez que tal expansión eólica modifica substancialmente a planificación eólica vixente na Galiza, e no seu conxunto pouco ten que ver cunha planificación eólica ordenada e que sexa coherente co deseño eólico considerado na Lei galega 8/2009.

-Dende a perspectiva da incidencia ambiental, cómpre lembrar que o antes citado artigo 53 da LSE, no seu apartado cuarto, dispón que, entre outras, para a autorización de instalacións de transporte, distribución, produción e liñas directas de enerxía eléctrica, o promotor das mesmas deberá acreditar suficientemente “o axeitado cumprimento das condicións de protección do medio ambiente”. No apartado 7 dese artigo 53, ademáis, dispónse que “a Administración Pública competente unicamente poderá denegar a autorización cando non se cumpran os requisitos previstos na normativa aplicable ou cando teña unha incidencia negativa no funcionamento do sistema”. Queda acreditado, pois, á vista da normativa aplicable en materia de autorizacións de novas instalacións, que non resulta de recibo a súa tramitación á marxe da acreditación da súa compatibilidade co medio ambiente.

A Lei 21/2013, de 9 de decembro, de avaliación ambiental, recolle no seu preámbulo que a avaliación ambiental resulta indispensable para a protección do medio ambiente. Facilita a incorporación dos criterios de sostibilidade na toma de decisións estratéxicas, a través da avaliación dos plans e programas. E a través da avaliación de proxectos, garántese unha adecuada prevención dos impactos ambientais concretos que poidan xerar, o tempo que establece mecanismos eficaces de corrección ou compensación.

Esta mesma norma de referencia, no seu artigo 6, sobre o “ámbito de aplicación da avaliación ambiental estratéxica”, contén a seguinte previsión normativa:

“1. Serán obxecto dunha avaliación ambiental estratéxica ordinaria os plans e programas, así como as súas modificacións, que se adopten ou aproben por unha Administración pública e cuxa elaboración e aprobación veña exixida por unha disposición legal ou regulamentaria ou por acordo do Consello de Ministros ou do Consello de Goberno dunha comunidade autónoma, cando:

a) Establezan o marco para a futura autorización de proxectos legalmente sometidos a avaliación de impacto ambiental e se refiran á agricultura, gandería, silvicultura, acuicultura, pesca, enerxía, minería, industria, transporte, xestión de residuos, xestión de recursos hídricos, ocupación do dominio público marítimo terrestre, utilización do medio mariño, telecomunicacións, turismo, ordenación do territorio urbano e rural, ou do uso do solo (...).”

Partindo da base das disposicións citadas, a falta de sometemento a unha avaliación ambiental estratéxica de todo o conxunto do desenvolvemento eólico galego (o recollido na Planificación Eólica de Galiza dependente da Administración Autonómica, e o que se desenvolve de modo independente a través da Administración Xeral do Estado), implica non só que non se cumpran os requisitos previstos na normativa interna aplicable, senón tamén os que se derivan das seguintes normas do dereito da Unión Europea:

- Directiva 2011/92/UE do Parlamento Europeo e do Consello, de 13 de decembro de 2011, relativa a avaliación das repercusións de determinados proxectos públicos e privados sobre o medio ambiente. (DOUE L 26 /1 de 28.01.2012)
- Directiva 2003/35/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 26 de maio de 2003, pola que se establecen medidas para a participación do público na elaboración de determinados plans e programas relacionados co medio ambiente e pola que se modifican, no que se refire a participación do público ó acceso a xustiza, as Directivas 85/337/CE e 96/61/CE do Consello.
- Directiva 2001/42/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 27 de xuño de 2001 relativa á avaliación dos efectos de determinados plans e programas no medio ambiente. (DOCE nº L 197/30, 21-07-01)

Esta escandalosa falta de avaliación ambiental estratéxica da planificación eólica en Galiza, á súa vez, deriva “nunha incidencia negativa no funcionamento do sistema” e en “inseguridade xurídica”. A este respecto, o artigo 53.7 da Lei sector eléctrico, reza como segue:

“A) O sistema (referido a produción eólica planificada nun territorio) hai que entendela como un todo non fragmentado en partes sometidas a avaliacións ambientais independentes”.

Fronte a este deber ser, os feitos son que, en definitiva, a actual expansión eólica, suma da parte que promove a Administración Xeral do Estado e a que desenvolve a Administración Autonómica, nin no seu conxunto, nin por separado, se ten sometido a dito proceso de avaliación coma Plan conxunto, conforme o disposto no artigo 6 da Lei 21/2013.

En fin, a falta de avaliación ambiental da planificación eólica en Galiza, alén diso e alén de equiparar a esta Comunidade Autónoma ao terceiro mundo en termos de sostibilidade e conservación da natureza, vai en contra da previsión de seguridade xurídica prevista na Lei 21/2013. Esa norma, no seu preámbulo, sinala que “asimesmo, esta lei incrementa a seguridade xurídica dos promotores. O establecemento duns principios aos que debe someterse a avaliación ambiental e o chamamento á cooperación no marco da Conferencia Sectorial de Medio Ambiente determinará o desenvolvemento dunha lexislación homoxénea en todo o territorio nacional, que permitirá aos promotores coñecer de antemán cales serán as exixencias legais de carácter medioambiental requiridas para a tramitación dun plan, un programa o un proxecto, con independencia do lugar onde pretenda desenvolverse”.

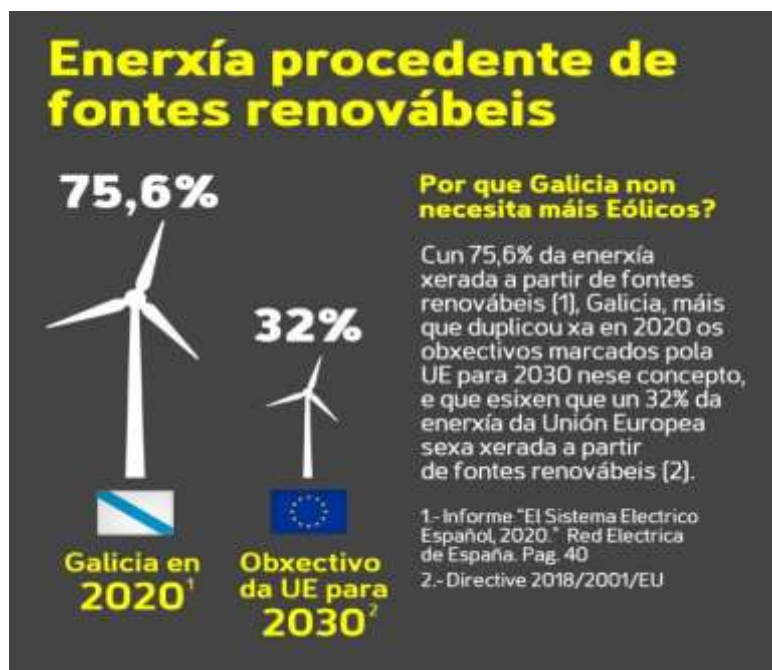
- **AUSENCIA DE XUSTIFICACIÓN DA NECESIDADE DO PROXECTO EÓLICO SANTUARIO, DO PROXECTO EÓLICO BADULAQUE, DO PROXECTO EÓLICO TESOURO, DO PROXECTO EÓLICO MOECHE E DAS INFRAESTRUTURAS ASOCIADAS DE EVACUACIÓN E CONEXIÓN**

Galicia supera en 2020 os obxetivos marcados en renovables pola UE para 2030 cunha porcentaxe sobre o consumo final bruto do 46% Renovables que xa representaron o 107% da demanda eléctrica.

Mentras que Galicia ten unha potencia eólica instalada de 3866 MW, outras comunidades como Madrid ten 0 MW, Euskadi, 153 MW e Cataluña 1271 MW.

En canto aos parques eólicos en tramitación, mentras que Galicia ten arestora 300, Madrid non ten ningún, Euskadi ten 12 e Cataluña, 8.

Non se xustifica por tanto a necesidade dos proxectos eólicos referenciados.

Véxase o documento: *Do Renewables Create Local Jobs?*

<https://repositorio.bde.es/handle/123456789/29475>

<https://doi.org/10.53479/29475>

Autor:

Fabra, Natalia

Gutiérrez, Eduardo

Lacuesta Gabarain, Aitor

Ramos, Roberto

Fecha de publicación

26-ene-2023

Ademais, durante o ano 2022 produciuse un incremento das emisións de CO2 equivalente **asociadas á xeración eléctrica nacional** alcanzando os 44,4 millóns de toneladas de CO2 equivalente, un 23,8% máis que en 2021, segundo apunta o Informe do Sistema Eléctrico de 2022 que elabora Rede Eléctrica Española.

Ese repunte das emisións de gases de efecto invernadoiro desde o sector eléctrico chega, segundo os datos de REE, despois de catro exercicios consecutivos de redución nos que o lanzamento de CO2 caera por baixo da metade, desde os 74,86 millóns de toneladas equivalentes de 2017 aos 35,9 de 2021.

(Véxase <https://www.ree.es/es/datos/generacion/no-renovables-detalle-emisiones-CO2>).

Por tanto non se xustifica a implantación dos proxectos eólicos referenciados, nin resultan ambientalmente viables.

▪ **METODOLOXÍA**

- 1.- Análise dos proxectos eólicos Badulaque, Santuario, Tesouro, Moeche e os proxectos das súas infraestruturas asociadas de evacuación e conexión.
- 2.- Análise dos proxectos industriais eólicos existentes na área xeográfica de afectación. Consulta ao Rexistro eólico de Galicia, do Plan sectorial eólico e do Plan Básico autonómico
- 3.- Consulta as bases de datos públicas do órgano ambiental e do órgano substantivo
- 4.- Visitas e explotación sobre o terreo onde se prevén desenvolver os proxectos industriais mencionados. Consulta e entrevistas coa veciñanza afectada. Traballo de campo durante un ano.
- 5.- Consulta da información en arquivos. Vistas e consultas aos arquivos dos concellos afectados.

6.- Consulta a outras bases de datos como: Xeoportal, Sistema de información xeográfica de Galicia, Catastro, Instituto Nacional Geográfico, Catálogo das Paisaxes de Galicia, Catálogo das paisaxes e outros visores institucionais...etc.

7.- Análise dos hábitats, flora e fauna in situ. Visistas e investigacións in situ sobre o terreo ao longo dun ano.

III.-IMPACTO VISUAL E PAISAXÍSTICO SEVERO SOBRE A REDE NATURA 2000 DURANTE A VIDA ÚTIL DA ESTACIÓN EÓLICA SANTUARIO. AFECCIÓN SEVERA Á NECESARIA COHERENCIA DA REDE NATURA 2000. AFECCIÓN PAISAXÍSTICA SEVERA E PERMANENTE DURANTE A VIDA ÚTIL DA ESTACIÓN EÓLICA E DAS OUTRAS ESTACIÓNS AUTORIZADAS E QUE COMPARTEN ESPAZO XEOGRÁFICO: ESTACIÓNS EÓLICAS TESOURO, MOECHE E BADULAQUE

O proxecto eólico Santuario prevé impactos visuais e paisaxísticos severos, críticos e permanentes durante a vida útil da estación eólico para a Zona núcleo e a Zona tampón da Reserva da Biosfera Terras do Miño.

A Reserva da Biosfera Terras do Miño atópase en España, na comunidade autónoma de Galicia, na provincia de Lugo, ao Noroeste da Península Ibérica.

A candidatura foi remitida a mediados de Maio de 2002 ao Comité español do Programa MaB (Man and Biosphere). O día 29 do mesmo mes este Comité aprobouna por unanimidade e acordou a súa remisión á Embaixada permanente de España #ante a UNESCO en París, cuxa decisión se recibiu o pasado 7 de Novembro de 2002, onde se comunicou a aceptación da devandita candidatura e a inclusión de Terras do Miño á Rede de Reservas da Biosfera Mundiais.

A candidatura a Reserva da Biosfera "Terras do Miño" inclúe os seguintes municipios integrados na conca alta do río Miño: Ourense, O Valadouro, Muras, Alfoz, Mondoñedo, Abadín, Xermade, Vilalba, A Pastoriza, Riotorto, Guitiriz, Cospeito, Meira, Begonte, Rábade, Castro de Rei, Outeiro de Rei, Pol, Lugo, Friol, Castroverde, Guntín, O Corgo, #Baralla, O Páramo e Lánchara.

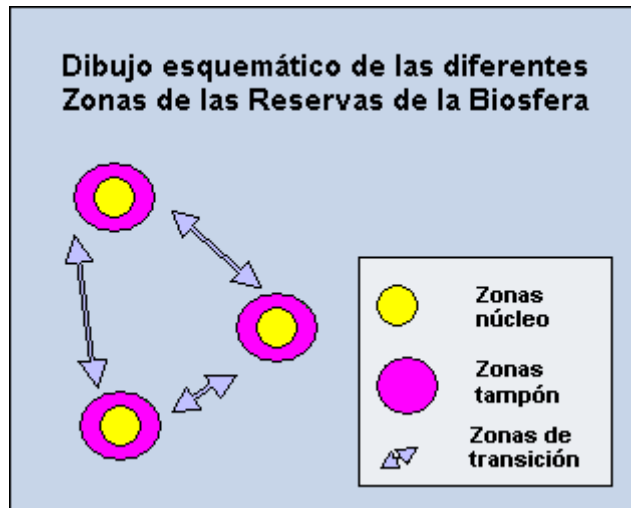
O concepto de Reserva da Biosfera nace a principios da década dos 70, co fin de poder aplicar as bases establecidas no Programa "Home e Biosfera" (MaB), que constituían o que se deu a coñecer naquel momento como Desenvolvemento Sostible.

As Reservas da Biosfera son áreas que pertencen a ecosistemas terrestres ou costeiros propostas polos diferentes Estados Membros e recoñecidas a nivel Internacional dentro do MaB da UNESCO. Entre todas elas constitúen unha Rede Mundial (na actualidade case 460 repartidas en 97 países), cuxa creación conleva o satisfacer tres funcións básicas que se complementan e refórzanse entre si, #de acordo con as directrices establecidas na Conferencia de Sevilla (1995) e o artigo 3 do Marco Estatutario da Rede Mundial das Reservas da Biosfera:

- función de conservación
- función de desenvolvemento, que pretende fomentar un desenvolvemento humano e económico
- función de coñecemento científico e loxística

Todas as Reservas da Biosfera dispoñen de tres zonas claramente diferenciadas que permite definir uns obxectivos de conservación e desenvolvemento adecuados, estas zonas son 3:

- zonas núcleo
- zonas tampón
- zonas de transición.

Na Reserva proposta de Terras do Miño estas tres zonas están claramente definidas polas seguintes características:

“a) Zonas núcleo

As zonas núcleo comprenden as áreas de maior valor ecolóxico nas cales o obxectivo ou función principal é a conservación das paisaxes, ecosistemas máis representativos e as especies que estes conteñen. Estas zonas núcleo supoñen case o 10 % (35.505 ha) da superficie proposta como Reserva da Biosfera. Están dedicadas á conservación a longo prazo e nelas permítense as actividades non lesivas co medio, os aproveitamentos e as actividades gandeiras tradicionais. Nelas buscouse ter unha mostra o suficientemente representativa destas paisaxes, ecosistemas e especies. Esta mostra agrúpase nas seguintes unidades: os paisaxes da auga e as paisaxes de montaña do Xistral.

- Os paisaxes da auga comprenden os leitos e afluentes principais do río Miño, os bosques aluviais asociados a eles e diversos medios lacunares. Ocupa unha superficie de 14440 ha (o 41 % das zonas núcleo). Gran parte desta zona, un 30%, atópase actualmente protexida mediante a súa declaración como o Lugar de Interese Comunitario coñecido como Parga – Ladra – Támoga.
- A outra zona núcleo, as paisaxes de montaña do Xistral, comprende a serra da súa mesmo nome. Abarca unha superficie de 21064 ha. (59 % da zona núcleo). Os seus hábitats máis característicos son as turberas altas e de cobertor acompañadas por brezales húmidos, tamén se inclúen plantacións forestais, de piñeiro na súa maioría, as cales albergan pequenas áreas con hábitats e poboacións de especies de interese comunitario. Esta zona tamén se declarou recentemente Lugar de Interese Comunitario, chamado serra do Xistral, representa o 100 % desta zona núcleo.

“b) Zonas tampón

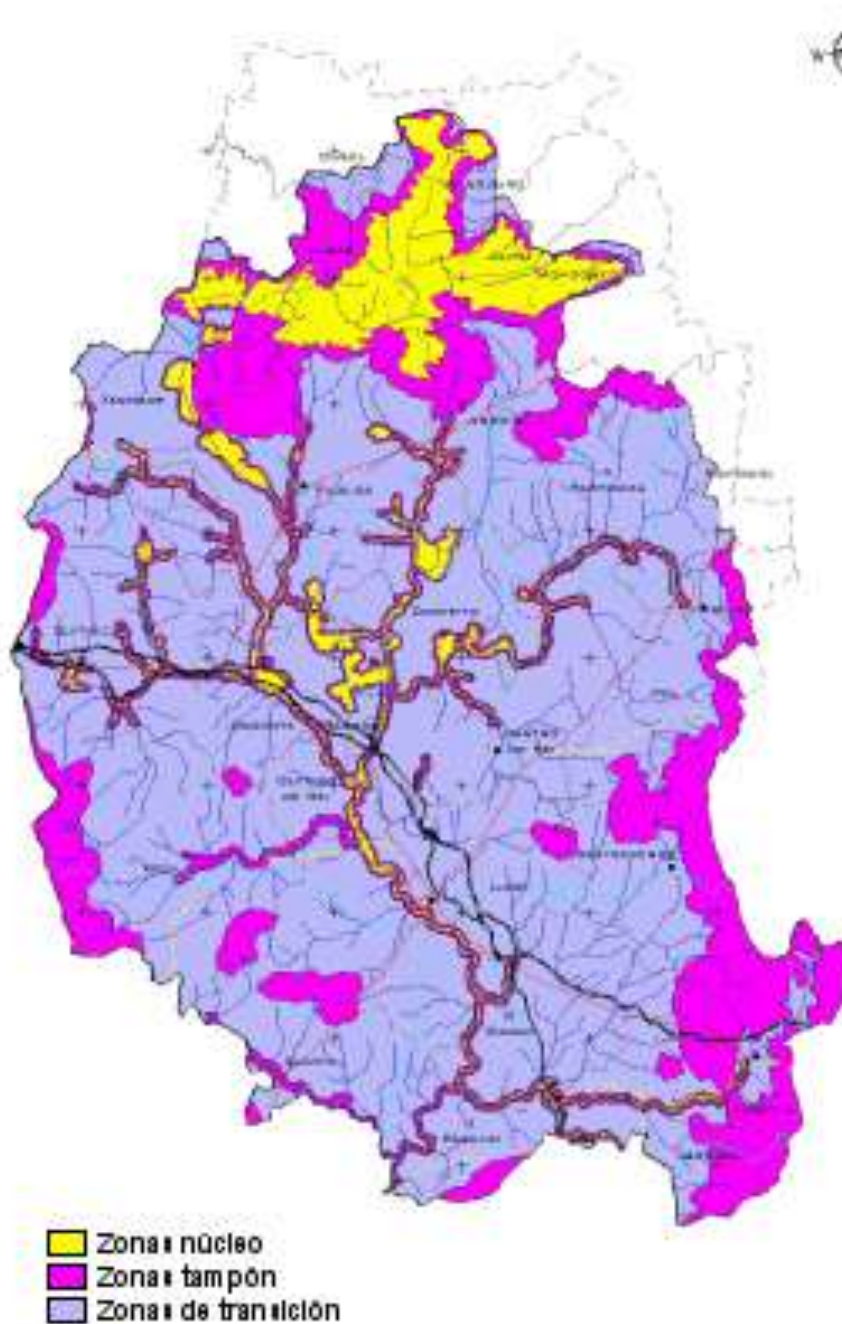
As zonas tampón no seu maior parte rodean ás zonas núcleo servindo de amortiguamiento fronte aos posibles impactos orixinados nas zonas con maior número de actividades económicas, desta maneira axudan a protexer esas zonas máis valiosas. Ocupan case as 80000 ha, un 22 % da superficie da Reserva. Estas zonas pódense agrupar en catro unidades: a unidade contigua aos paisaxes da auga, a contigua ás paisaxes de montaña do Xistral e os contrafortes montañosos.

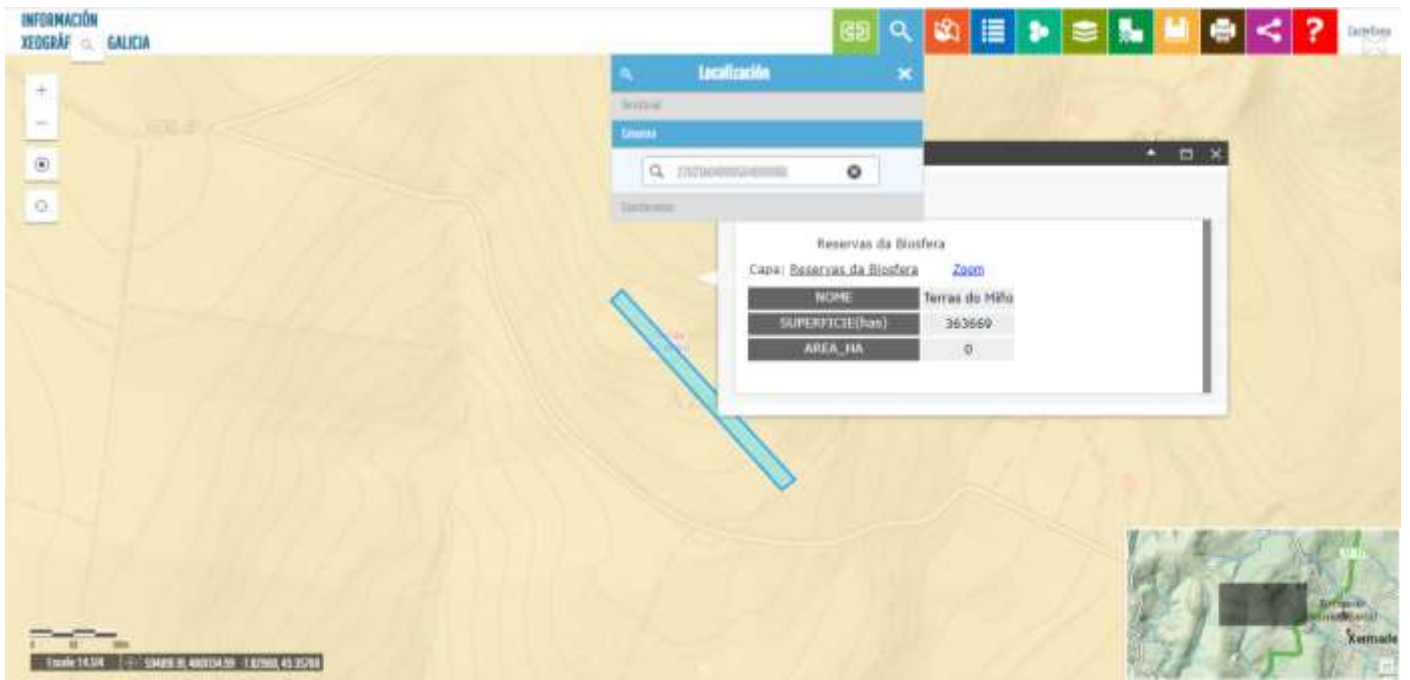
“c) Unha zona exterior de transición

A zona de transición é a de maior extensión, máis de 240000 ha (o 68 % da superficie total). Alberga a gran maioría dos núcleos de poboación e a maior parte das actividades produtivas desenvolvidas. Nela contabilízase unha poboación de case 160.000 habitantes.

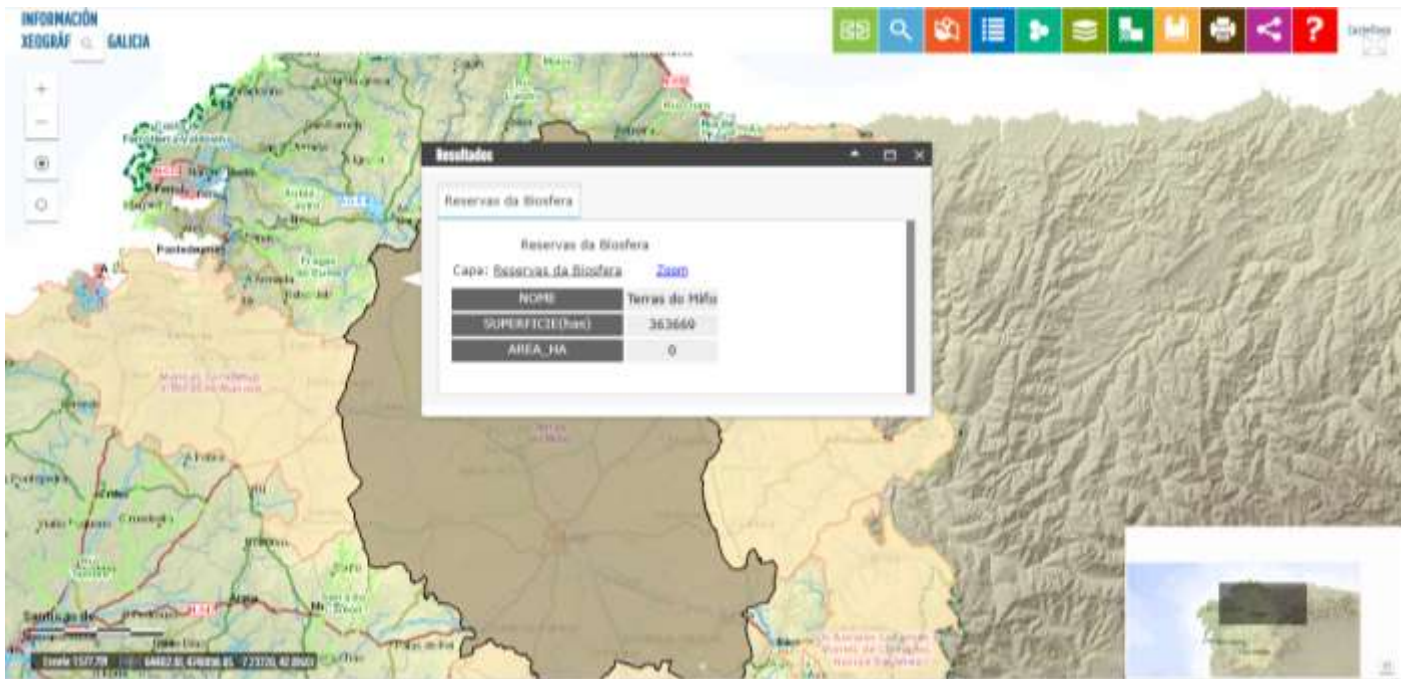
A zona de transición posúe ademais unha gran significación económica e social para o desenvolvemento das áreas circundantes, pois se pretende que os logros obtidos poidan ser transferibles a outros territorios. Nela cumprírase pois o obxectivo de desenvolvemento sostible.

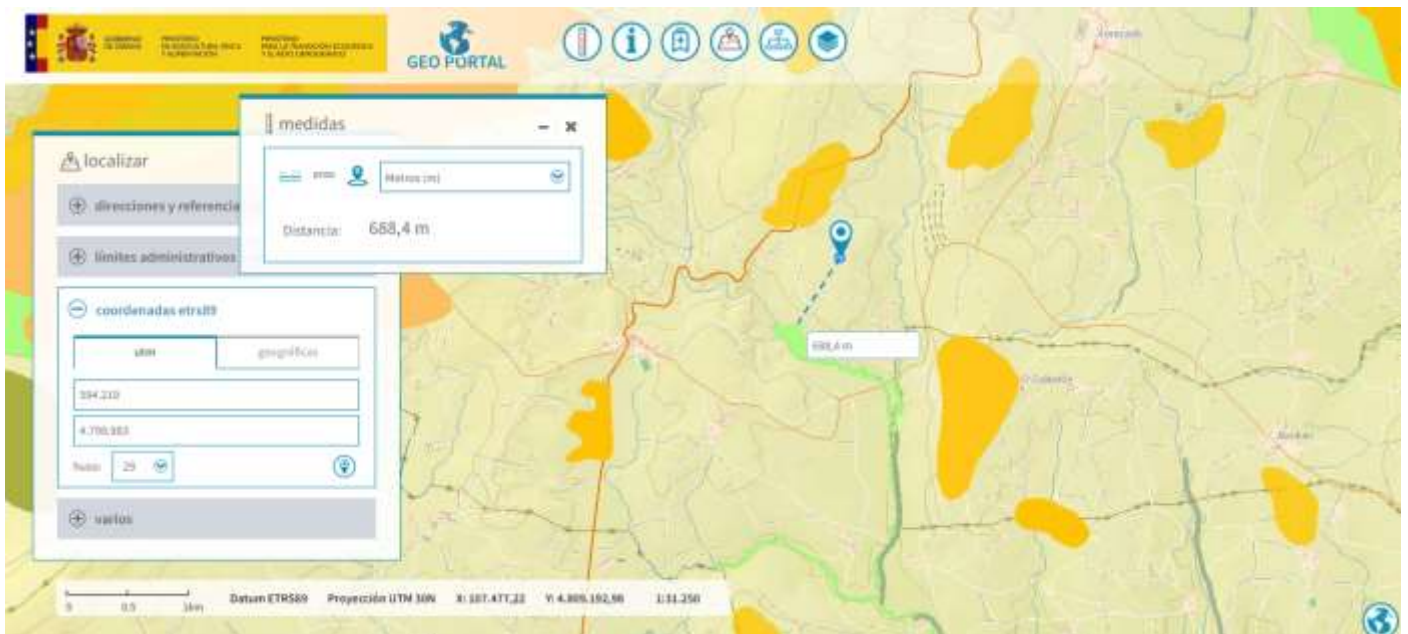
Mapa de zonificación de la Reserva de la Biosfera Terras do Miño

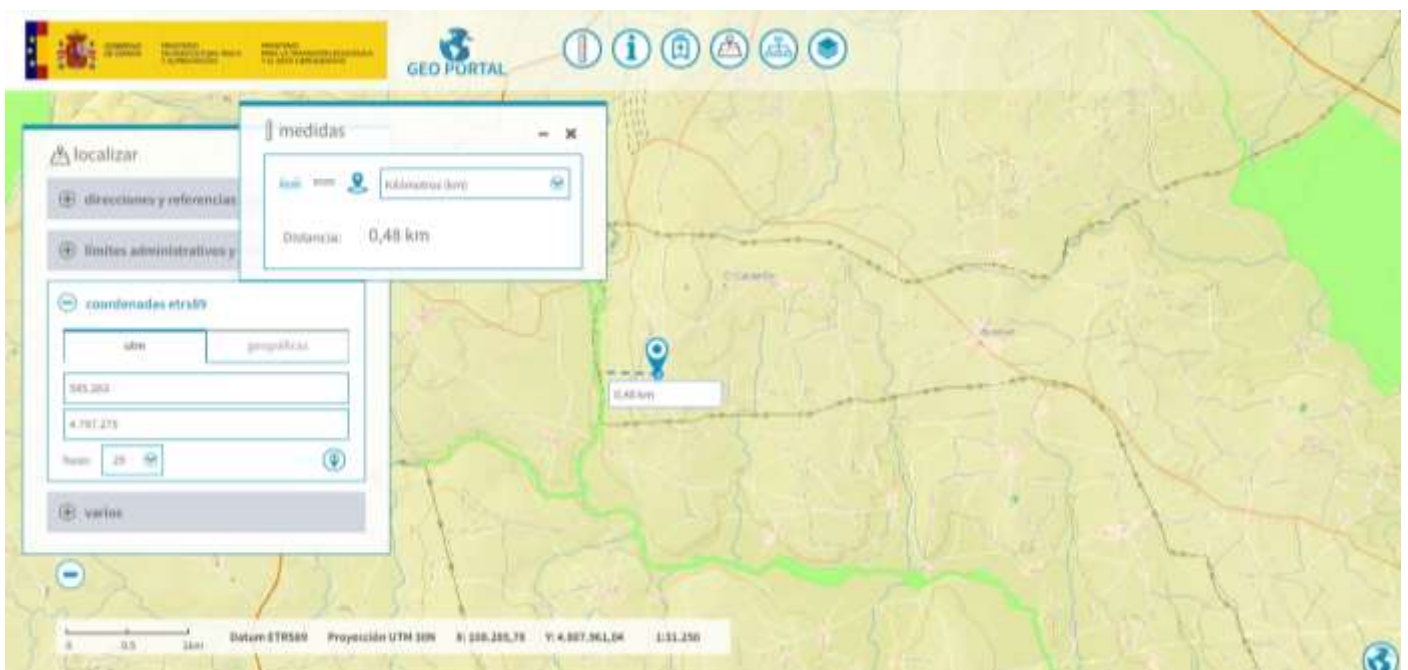

Detalle da localización da Subestación, Reserva da Biosfera Terras do Miño

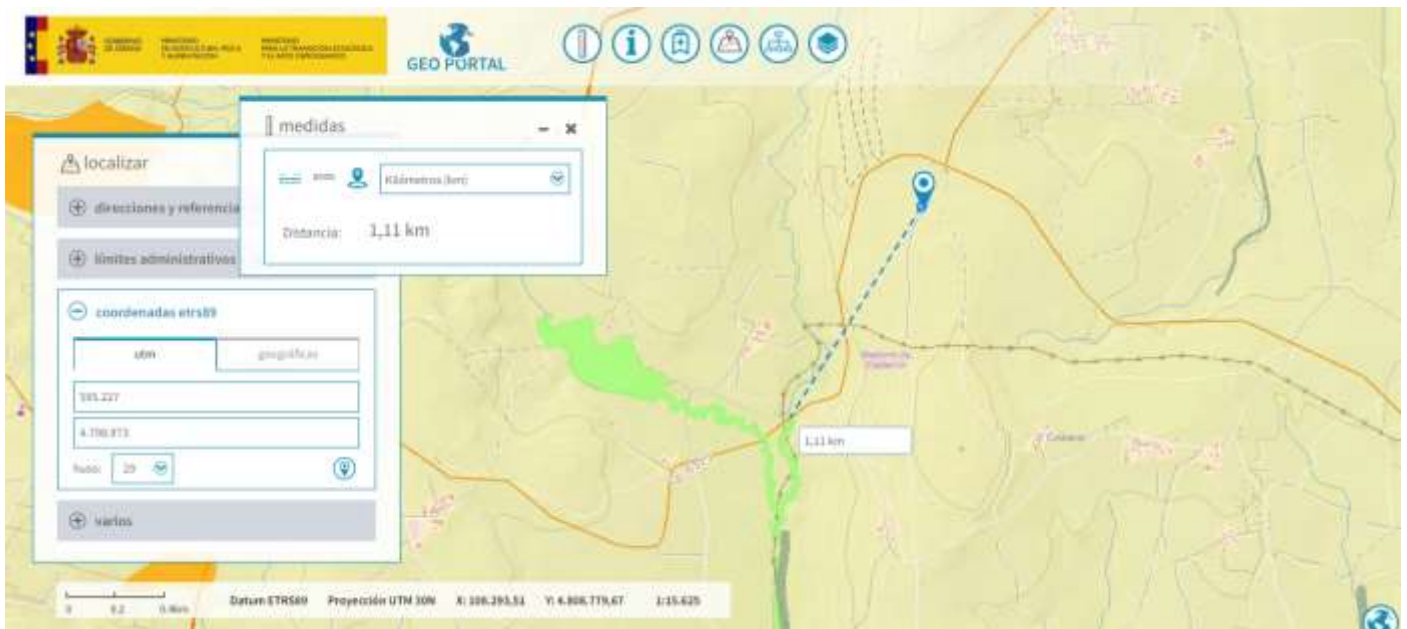

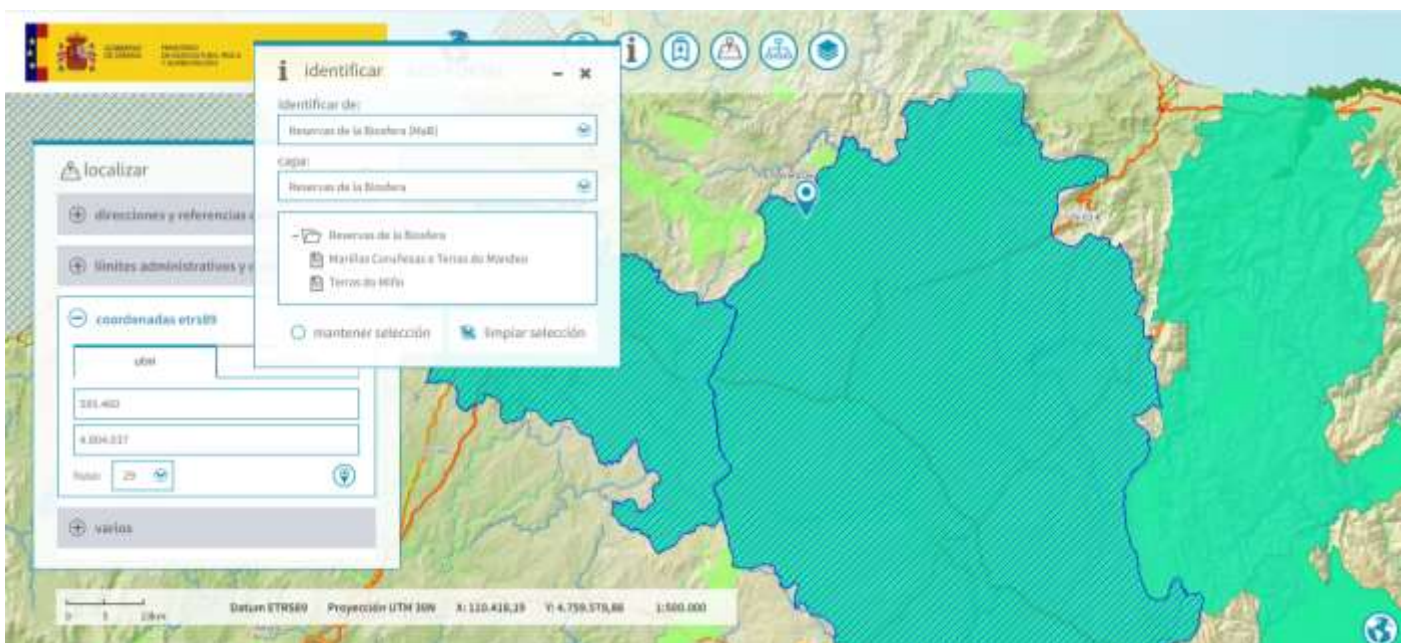
Detalle do aerogenerador S14, a 688 metros da Rede Natura 2000, Código ES1120003 Parga - Ladra - Támoga

Localización do aerogenerador S16, a 480 metros da Rede Natura 2000, Código ES1120003 Parga - Ladra - Támoga

Detalle do aeroxerador S15, a 1,11 km da Rede Natura 2000, Código ES1120003 Parga - Ladra - Támoga e a escasos metros do xacemento arqueolóxico Medorra do Caldeirón

Comunidad Autónoma Galicia

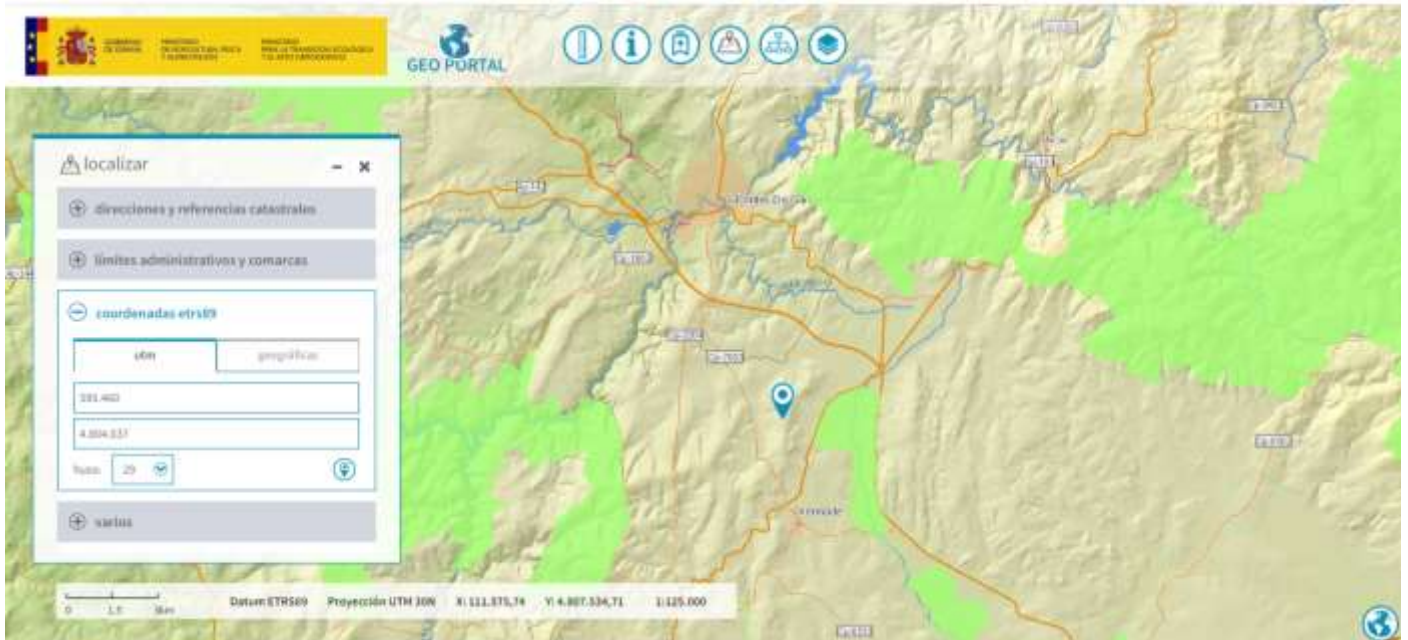
NOMBRE MARIÑAS CORUÑESAS E TERRAS DO MANDEO

Superficie (ha) 117.226,02

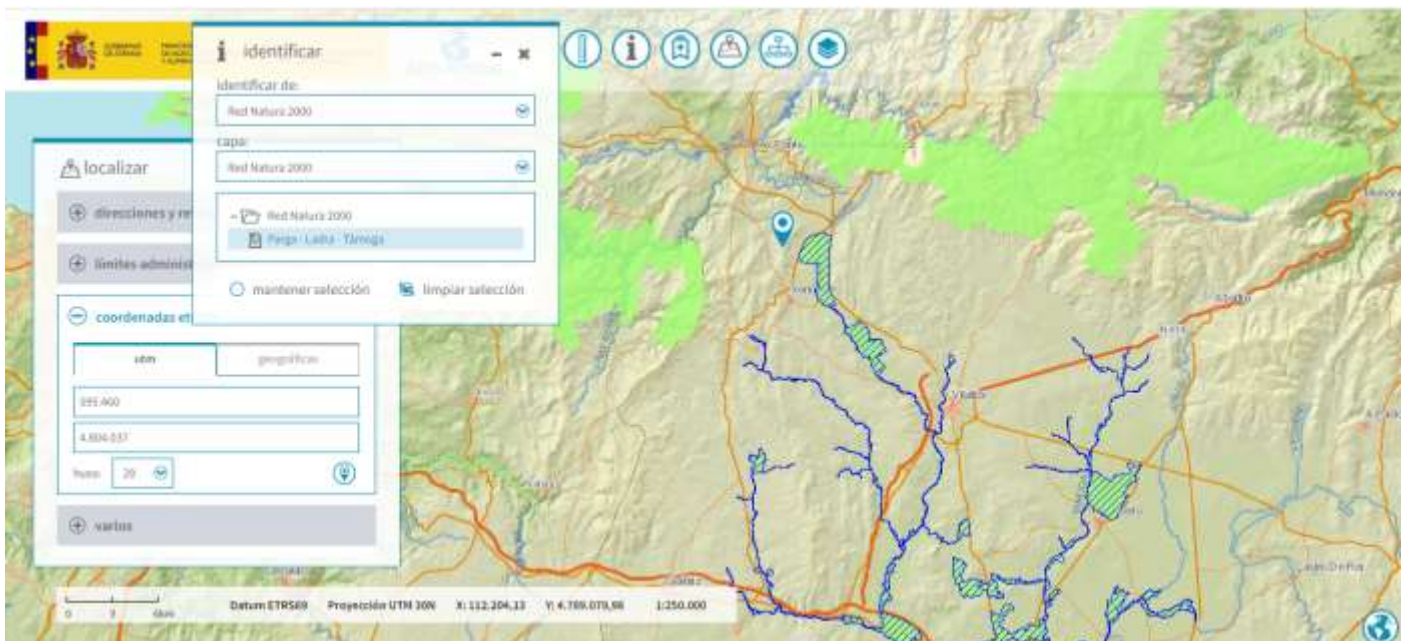
Comunidad Autónoma Galicia

NOMBRE TERRAS DO MIÑO

Superficie (ha) 364.872,21

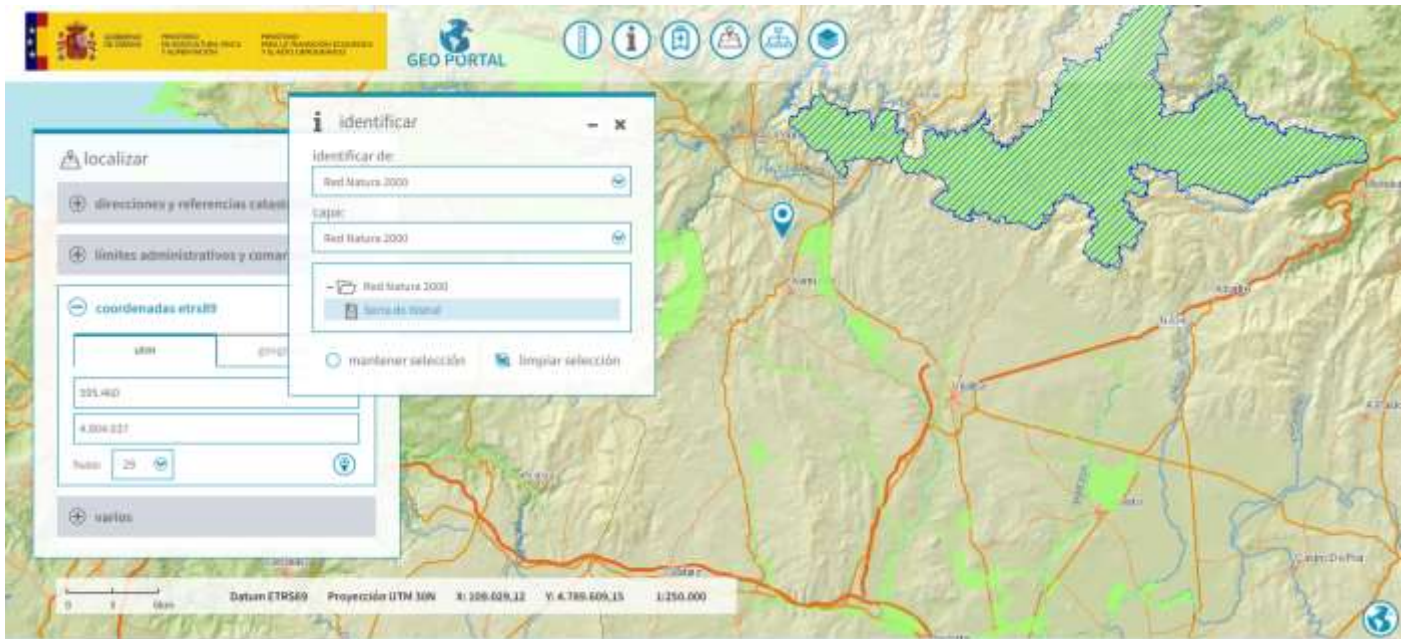

Localización do aerogenerador S02

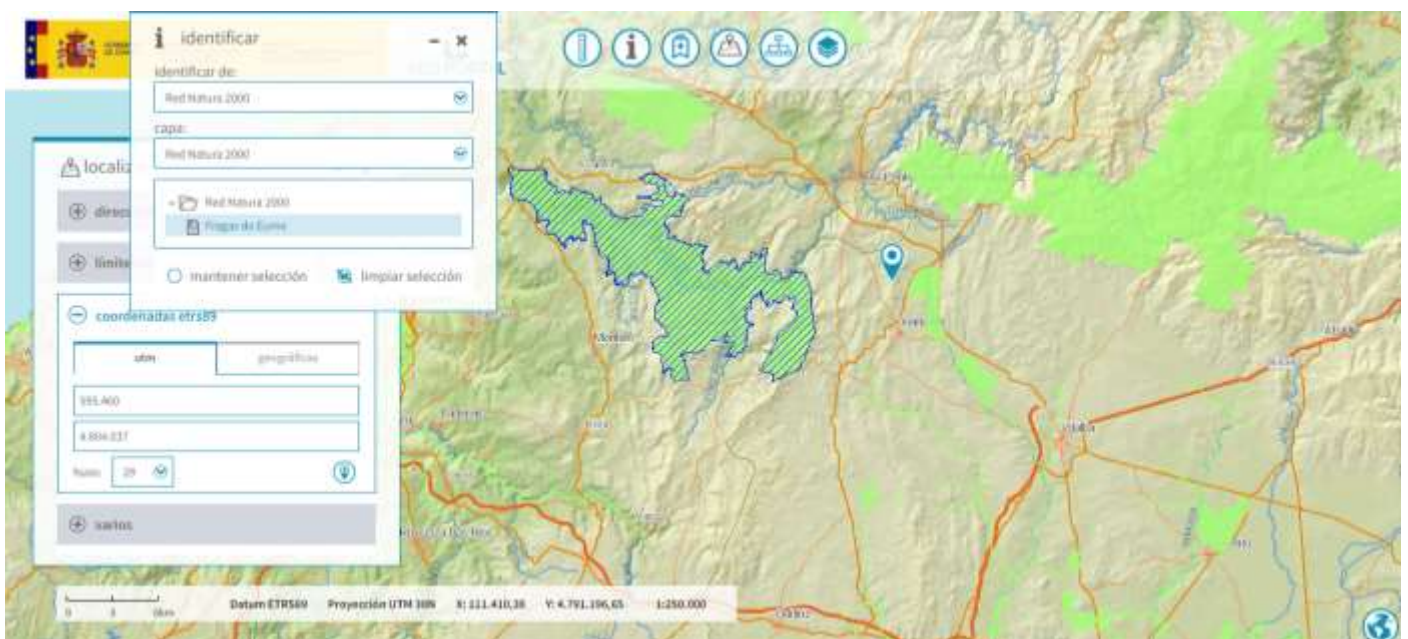

Código	ES1120003
Nombre	Parga - Ladra - Támoga
Administración competente	Galicia
Tipo	B
Ha.	4.955,07
Plan de gestión	Ver plan de gestión
Nombre del plan de gestión	Plan director de la Red Natura 2000 de Galicia
Información	Ver información

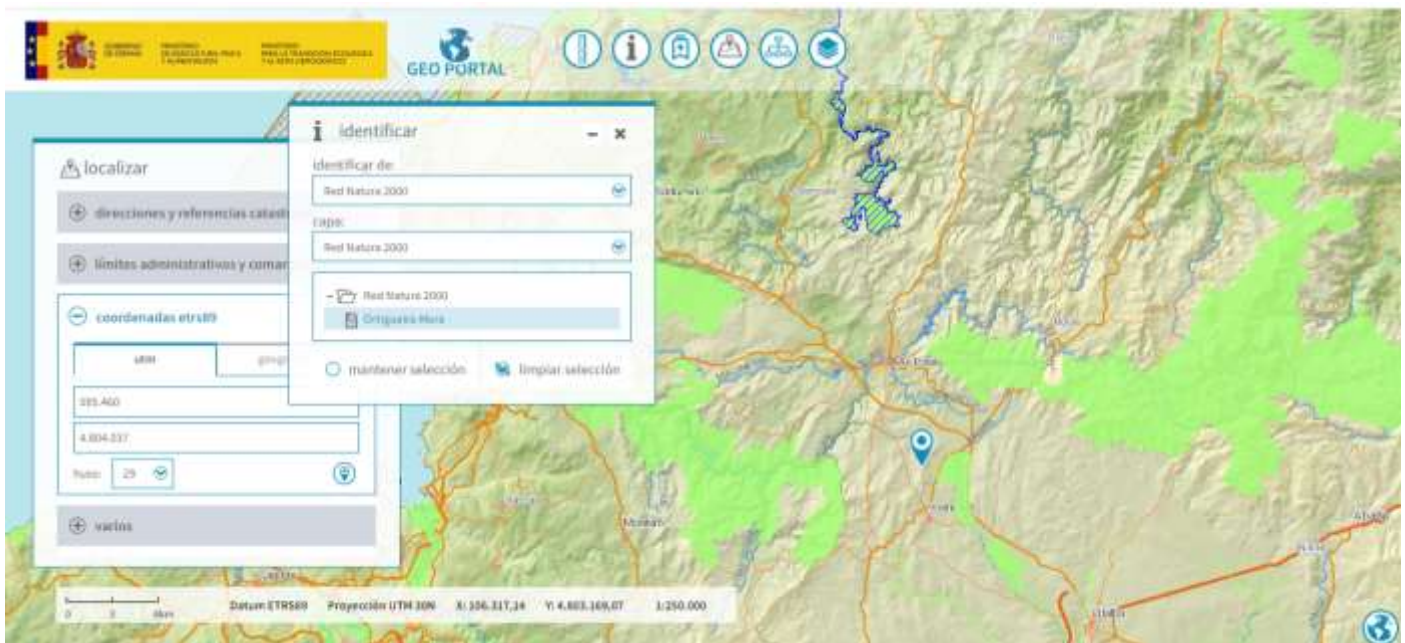

Código	ES1120015
Nombre	Serra do Xistral
Administración competente	Galicia
Tipo	B
Ha.	23.033,75
Plan de gestión	Ver plan de gestión
Nombre del plan de gestión	Plan director de la Red Natura 2000 de Galicia
Información	Ver información

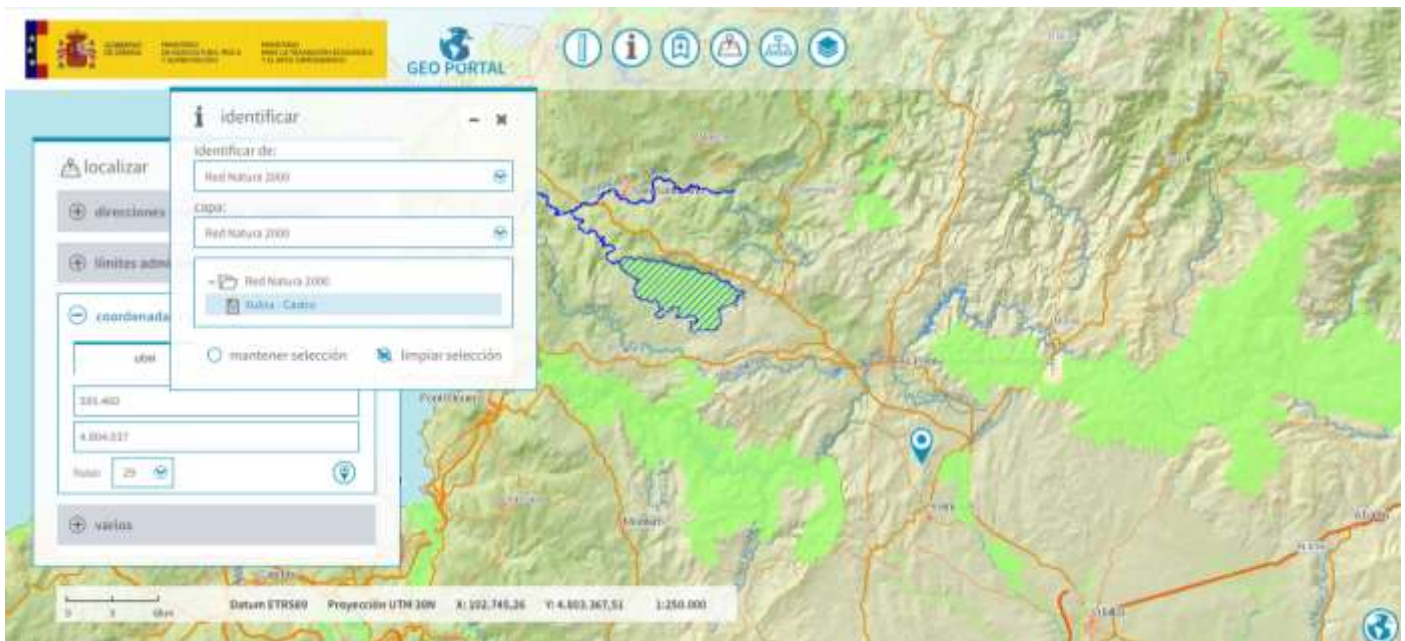

Código	ES1110003
---------------	------------------

Nombre	Fragas do Eume
Administración competente	Galicia
Tipo	B
Ha.	9.162,42
Plan de gestión	Ver plan de gestión
Nombre del plan de gestión	Plan director de la Red Natura 2000 de Galicia
Información	Ver información

Código	ES1110001
Nombre	Ortigueira-Mera
Administración competente	Galicia
Tipo	B
Ha.	3.881,66
Plan de gestión	Ver plan de gestión
Nombre del plan de gestión	Plan director de la Red Natura 2000 de Galicia
Información	Ver información

Código	ES1110013
Nombre	Xubia - Castro
Administración competente	Galicia
Tipo	B
Ha.	2.082,45
Plan de gestión	Ver plan de gestión
Nombre del plan de gestión	Plan director de la Red Natura 2000 de Galicia
Información	Ver información

▪ **PREXUIZOS IRREVERSIBLES PARA A NECESARIA COHERENCIA DA REDE NATURA 2000**

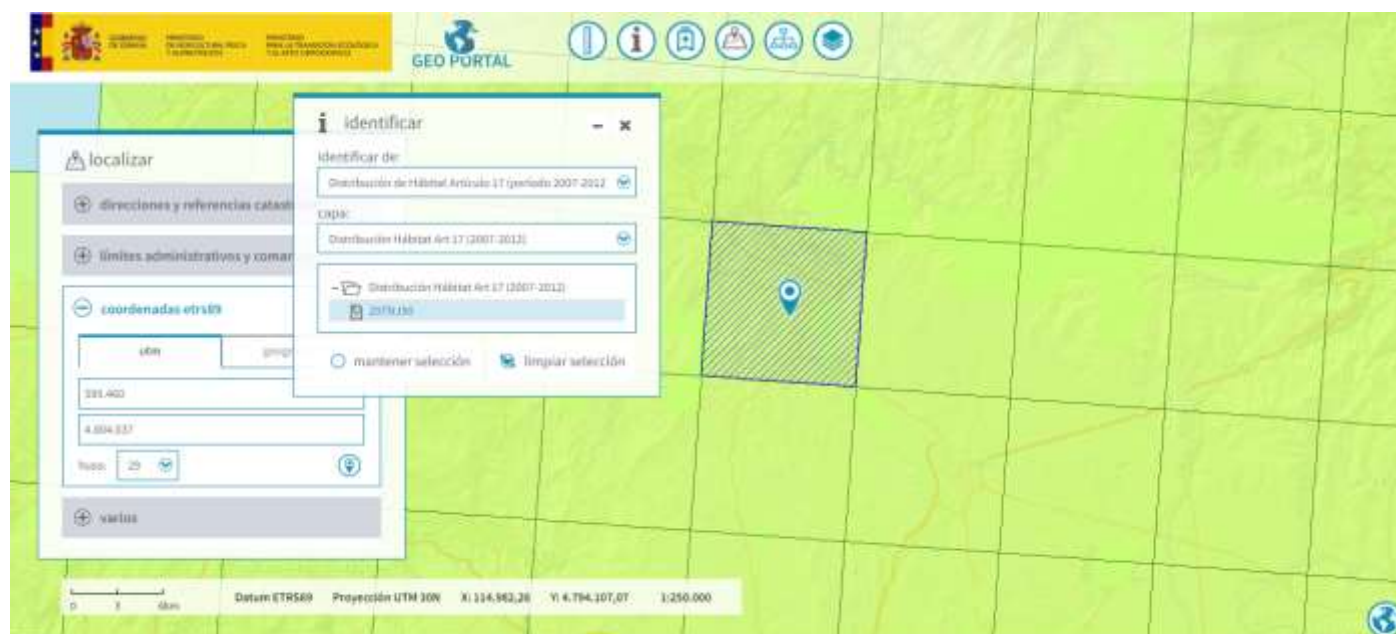
O obxectivo das redes de áreas naturais protexidas de non debe ser tan só preservar especies raras ou ameazadas, ou mostras representativas ou singulares de ecosistemas pouco alterados, senón preservar a integridade ecolóxica dos ecosistemas, o que supón garantir que a súa composición de especies, a súa estrutura ecolóxica e as súas funcións non se vexan alteradas significativamente como consecuencia das actividades humanas e asegurar que os procesos ecolóxicos dos que depende mantéñanse en condicións naturais. Unha rede ecolóxica é un sistema coherente de elementos naturais ou semi-naturais, establecido e xestionado co obxectivo de manter ou restaurar as funcións ecolóxicas como medio para conservar a biodiversidade. Para iso, é esencial manter tamén a conectividade ecolóxica entre os espazos que compoñen a rede.

No ámbito nacional, o artigo 46 da Lei 42/2007 do Patrimonio Natural e da Biodiversidade establece que co fin de mellorar a coherencia ecolóxica e a conectividade da Rede Natura 2000, as comunidades autónomas, no marco das súas políticas ambientais e de ordenación territorial, fomentarán a conservación de corredores ecolóxicos e a xestión daqueles elementos da paisaxe e áreas territoriais que resultan esenciais ou revistan primordial importancia para a migración, a distribución xeográfica e o intercambio xenético entre poboacións de especies de fauna e flora silvestres. A Lei 5/2019, de 2 de agosto, do patrimonio natural e da biodiversidade de Galicia no artigo 87.1 desta lei, manifesta o seguinte:

“Para mejorar la coherencia y la conectividad ecológica del territorio, la Administración autonómica fomentará en su planificación ambiental la conservación de corredores ecológicos y la gestión de aquellos elementos del paisaje y

áreas territoriales que resulten esenciales o revistan primordial importancia para la migración, la distribución geográfica y el intercambio genético entre poblaciones de especies de fauna y flora silvestres, teniendo en cuenta los impactos futuros del cambio climático.”

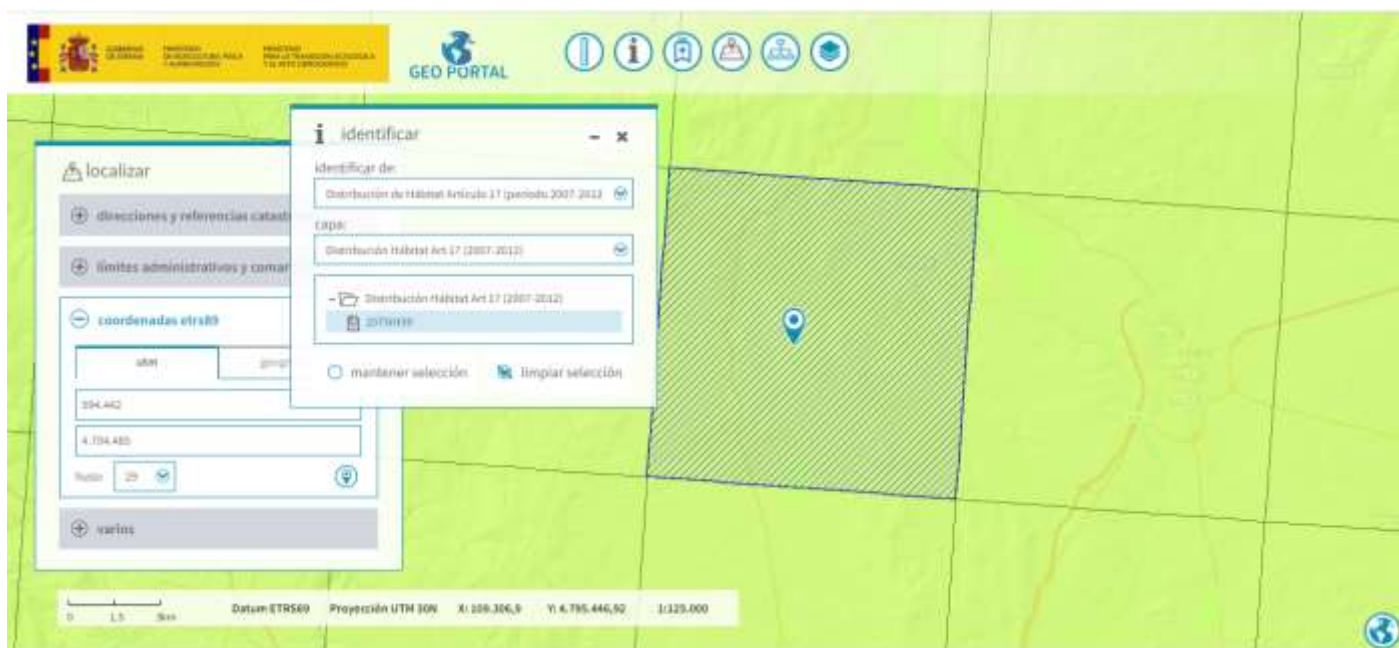
IV.- AFECCIÓN SEVERA AOS HÁBITATS PRIORITARIOS E DE INTERÉS COMUNITARIO

Hábitats Directiva

Código de la cuadrícula	Código del Hábitat	Prioritario	Descripción español
29TNJ90	3160	NO	Lagos y estanques distróficos naturales
29TNJ90	3260	NO	Ríos, de pisos de planicie a montano con vegetación de Ranunculion fluitantis y de Callitricho-Batrachion
29TNJ90	3270	NO	Ríos de orillas fangosas con vegetación de Chenopodion rubri p.p. y de Bidention p.p.
29TNJ90	4020	* SÍ	Brezales húmedos atlánticos de zonas templadas de Erica ciliaris y Erica tetralix
29TNJ90	4030	NO	Brezales secos europeos.
29TNJ90	6220	* SÍ	Zonas subestépicas de gramíneas y anuales del Thero-Brachypodietea
29TNJ90	6230	* SÍ	Formaciones herbosas con Nardus, con numerosas especies, sobre sustratos silíceos de zonas montañosas (y de zonas submontañosas de la Europa continental)
29TNJ90	6410	NO	Prados con molinias sobre sustratos calcáreos, turbosos o arcillo-limónicos (Molinion caeruleae)
29TNJ90	6430	NO	Megaforbios eutrofos hidrófilos de las orlas de llanura y de los pisos montano a alpino.
29TNJ90	6510	NO	Prados pobres de siega de baja altitud (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis).
29TNJ90	7110	* SÍ	Turberas altas activas.
29TNJ90	7140	NO	Mires de transición
29TNJ90	7150	NO	Depresiones sobre sustratos turbosos del Rhynchosporion.
29TNJ90	8130	NO	Desprendimientos mediterráneos occidentales y termófilos.
29TNJ90	8220	NO	Pendientes rocosas silíceas con vegetación casmofítica

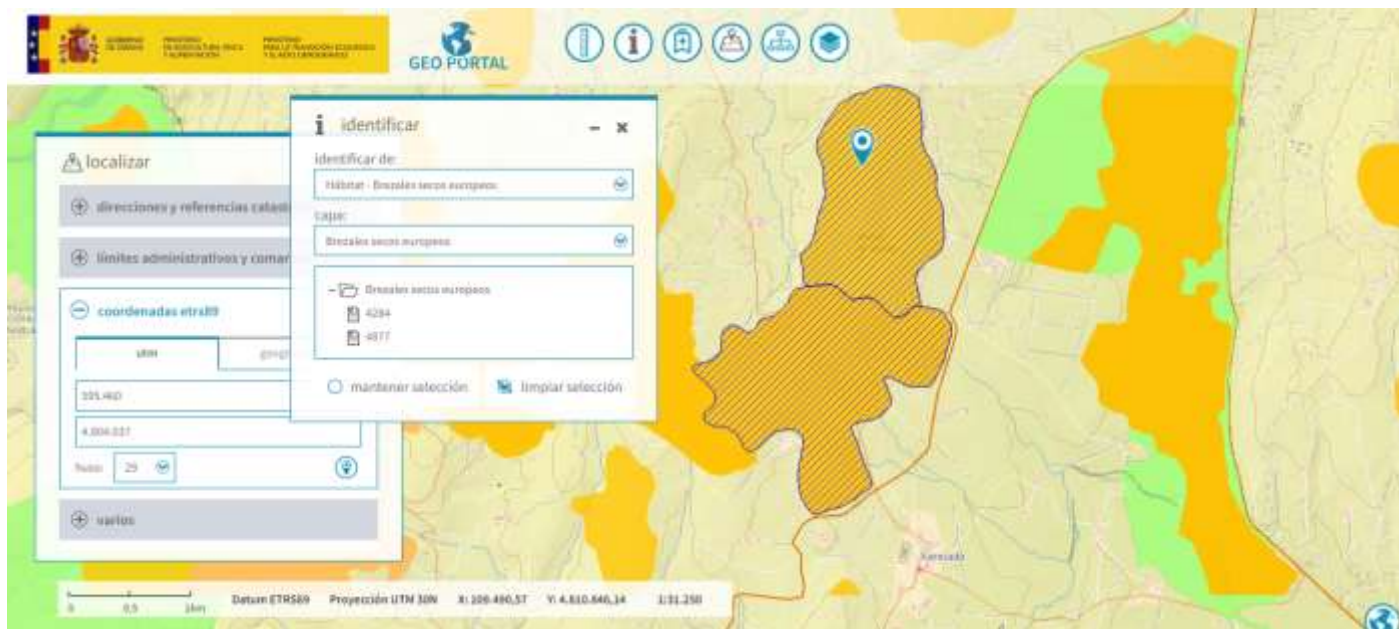
29TNJ90	8230	NO	Roquedos silíceos con vegetación pionera del Sedo-Scleranthion o del Sedo albi-Veronicion dillenii
29TNJ90	8310	NO	Cuevas no explotadas por el turismo.
29TNJ90	91E0	* SÍ	Bosques aluviales de Alnus glutinosa y Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae).
29TNJ90	9230	NO	Robledales galaico-portugueses con Quercus robur y Quercus pyrenaica.
29TNJ90	9380	NO	Bosques de Ilex aquifolium.

Detalle da localización do aeroxerador S20

Código de la cuadrícula	Código del Hábitat	Prioritario	Descripción español
29TNH99	3260	NO	Ríos, de pisos de planicie a montano con vegetación de Ranunculion fluitantis y de Callitricho-Batrachion
29TNH99	3270	NO	Ríos de orillas fangosas con vegetación de Chenopodion rubri p.p. y de Bidention p.p.
29TNH99	4020	* SÍ	Brezales húmedos atlánticos de zonas templadas de Erica ciliaris y Erica tetralix
29TNH99	4030	NO	Brezales secos europeos.
29TNH99	6220	* SÍ	Zonas subestépicas de gramíneas y anuales del Thero-Brachypodietea
29TNH99	6230	* SÍ	Formaciones herbosas con Nardus, con numerosas especies, sobre sustratos silíceos de zonas montañosas (y de zonas submontañosas de la Europa continental)
29TNH99	6410	NO	Prados con molinias sobre sustratos calcáreos, turbosos o arcillo-limónicos (Molinion caeruleae)
29TNH99	6430	NO	Megaforbios eutrofos hidrófilos de las orlas de llanura y de los pisos montano a alpino.
29TNH99	6510	NO	Prados pobres de siega de baja altitud (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis).
29TNH99	7110	* SÍ	Turberas altas activas.
29TNH99	7140	NO	Mires de transición
29TNH99	7150	NO	Depresiones sobre sustratos turbosos del Rhynchosporion.
29TNH99	8220	NO	Pendientes rocosas silíceas con vegetación casmofítica

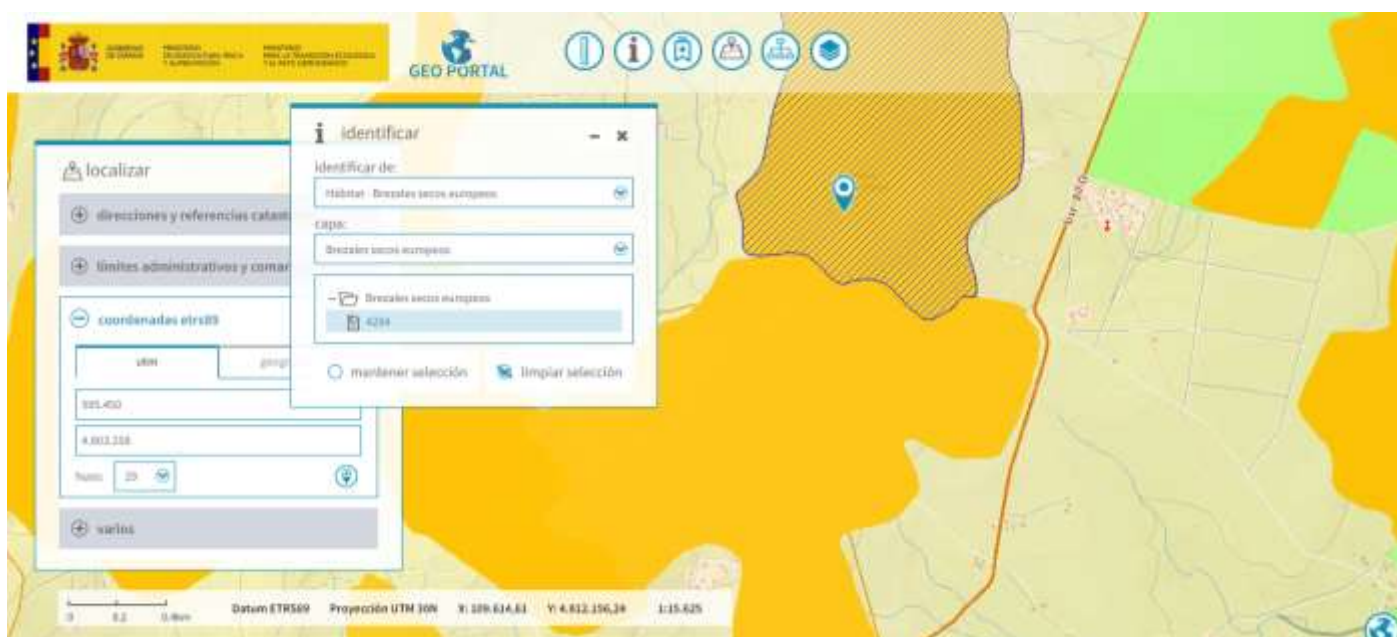
29TNH99	8230	NO	Roquedos silíceos con vegetación pionera del Sedo-Scleranthion o del Sedo albi-Veronicion dillenii
29TNH99	91E0	* Sí	Bosques aluviales de Alnus glutinosa y Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae).
29TNH99	9230	NO	Robledales galaico-portugueses con Quercus robur y Quercus pyrenaica.

Detalle do aeroxerador S02 sobre hábitats de interés comunitario, breixeiros secos europeos

Id.	4284
Provincia	Lugo
Comunidad Autónoma	Galicia
Código habitat	303049
Naturalidad	3
Porcentaje habitat	88%
Alianza	Daboecion cantabricae (Dupont ex Rivas-Martínez 1979) Rivas-Martínez, Fernández-González & Loidi 1999
Especies alianza	Alchemilla angustiserrata, Carex asturica, Centaurium scilloides, Cirsium filipendulum, Daboecia cantabrica, Erica ciliaris, Erica mackaiana, Festuca ovina subsp. hirtula, Festuca paniculata subsp. longiglumis, Laserpitium

	prutenicum subsp. doufourianum,
Nombre fitosociológico	Brezal-tojal meso-xerófilo termo-mesotemplado galaico-portugues y galaico- asturiano septentrional
Nombre genérico	Brezal-tojales
Código UE habitat	4030
Prioritario	Np
Definición	Brezales secos europeos

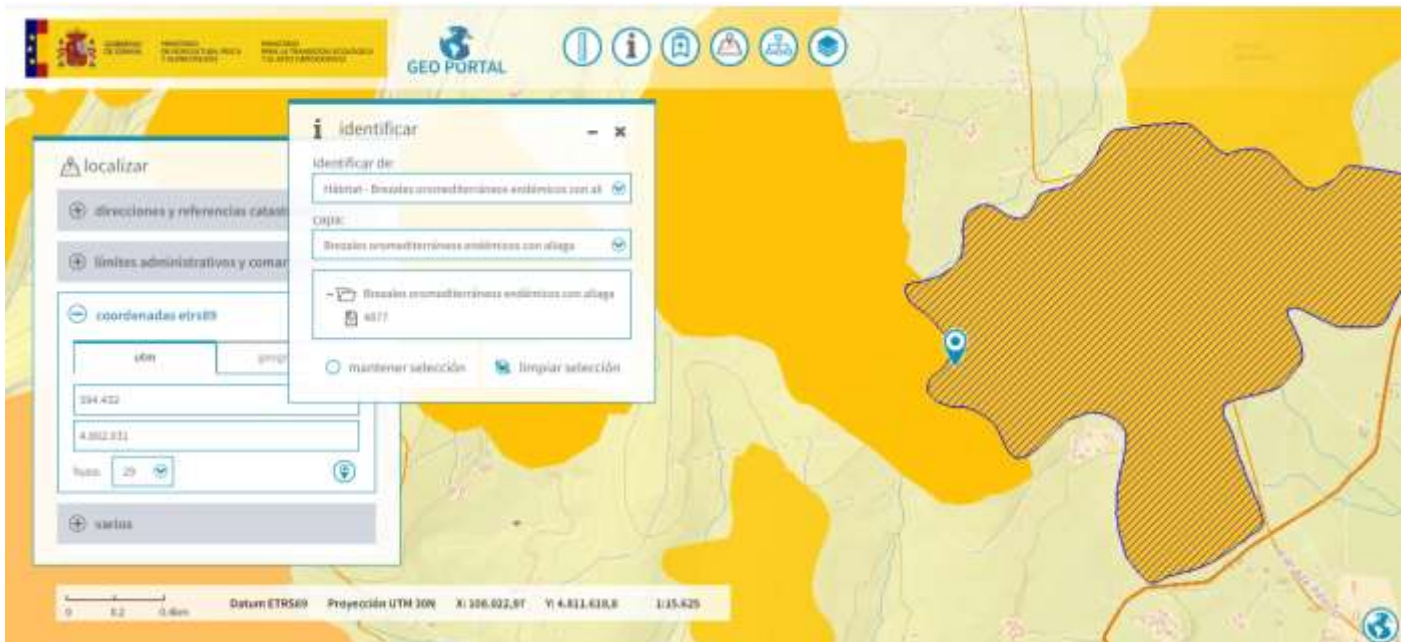
Detalle do aeroxerador S03 sobre hábitats de interés comunitario, breixeiras secas europeas, na paraxe de Pena Grande

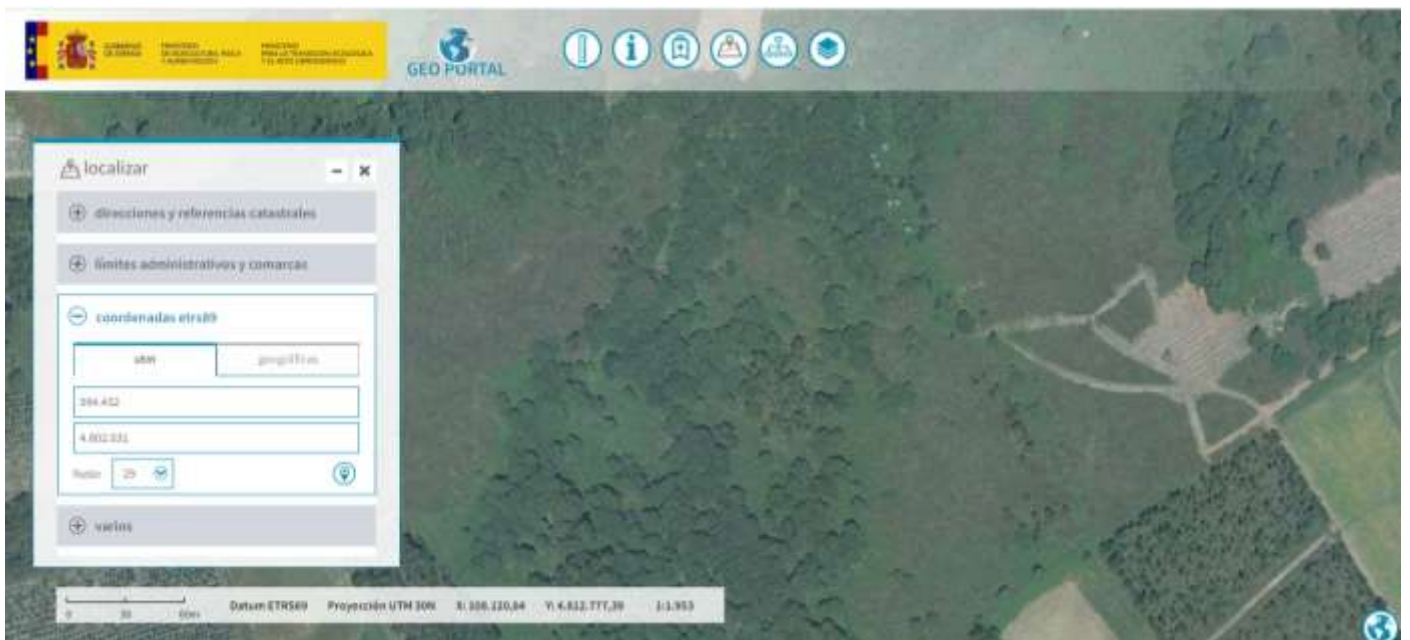
Detalle do aeroxerador S04 sobre hábitats de interés comunitario, breixeiras oromediterráneas endémicas con aliaga

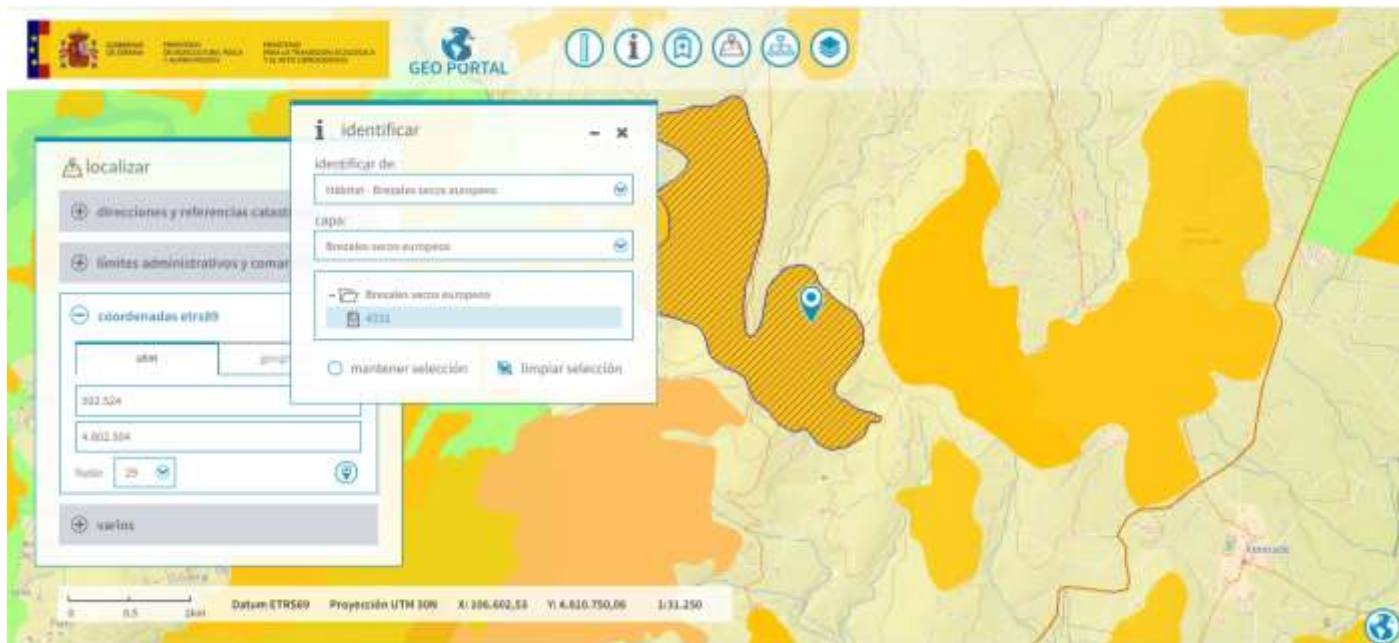
Id.	4877
Provincia	Lugo
Comunidad Autónoma	Galicia
Código habitat	309035
Naturalidad	3
Porcentaje habitat	12%
Alianza	Ulici europaei-Cytision striati Rivas-Martínez, Báscones, T.E. Díaz, Fernández-González & Loidi 1991
Especies alianza	Adenocarpus anisochilus subsp. anisochilus, Cytisus commutatus, Cytisus ingramii, Cytisus striatus subsp. striatus, Ulex europaeus.
Nombre fitosociológico	Piornal con tojos galaico septentrional
Nombre genérico	Piornales
Código UE habitat	4090
Prioritario	Np
Definición	Brezales oromediterráneos endémicos con aliaga

Detalle do aeroxerador S05 sobre hábitats de interés comunitario, breixeiras oromediterráneas endémicas con aliaga

Detalle do aeroxerador S08 sobre hábitats de interés comunitario, brexeiras secas europeas

Id.	4331
Provincia	Lugo
Comunidad Autónoma	Galicia
Código habitat	303042
Naturalidad	3
Porcentaje habitat	20%
Alianza	Daboecion cantabricae (Dupont ex Rivas-Martínez 1979) Rivas-Martínez, Fernández-González & Loidi 1999
Especies alianza	Alchemilla angustiserrata, Carex asturica, Centaurium scilloides, Cirsium filipendulum, Daboecia cantabrica, Erica ciliaris, Erica mackaiana, Festuca ovina subsp. hirtula, Festuca paniculata subsp. longiglumis, Laserpitium prutenicum subsp. doufourianum,
Nombre fitosociológico	Brezal supra-orotemplado hiperhúmedo orocantábrico
Nombre genérico	Brezales

Código UE habitat	4030
Prioritario	Np
Definición	Brezales secos europeos

V.- AEROXERADORES MOI PRÓXIMOS ÁS VIVENDAS DÁS FAMILIAS. A LOCALIZACIÓN INIDÓNEA DO PROXECTO EÓLICO SANTUARIO: SOBRE AS ZONAS DE MÁXIMA SENSIBILIDADE AMBIENTAL E NON RECOMENDADAS PARA A IMPLANTACIÓN DA ENERXÍA EÓLICA POLA PROXIMIDADE AOS NÚCLEOS (MENOS DE 1 QUILÓMETRO)

As **infraestruturas do proxecto eólico Santuario coinciden con zonas de Máxima sensibilidade ambiental segundo a Clasificación de sensibilidade ambiental proporcionada pola Zonificación ambiental para enerxías renovables elaborada polo Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico** (*Resolución de 30 de diciembre de 2020, de la Dirección General de Calidad y Evaluación Ambiental, por la que se formula la declaración ambiental estratégica del Plan Nacional Integrado de Energía y Clima 2021-2030, «BOE» núm. 9, de 11 de enero de 2021*).

Según a información proporcionada por esta ferramenta, a maior parte das infraestruturas do proxecto eólico Badulaque ubícanse en áreas non recomendadas para a instalación da enerxía eólica, pola súa máxima sensibilidade ambiental.

Clasificación sensibilidade ambiental

- Máxima (no recomendado)
- Muy alta
- Alta
- Moderada
- Baja

A ferramenta de “Zonificación Ambiental para a Implantación de Enerxías Renovables”, elaborada polo Ministerio para a Transición Ecolóxica e o Reto Demográfico (MITECO), vén definida pola Memoria de Zonificación Ambiental Para A Implantación De Enerxías Renovables: Eólica E Fotovoltaica, cuxa última versión dispoñible no apartado de Avaliación Ambiental do sitio web do amentado Ministerio data do 1 de Decembro de 2020. Dita Memoria define un Indicador de Proximidade a Núcleos Urbanos para ponderar a Sensibilidade Ambiental do medio fronte á implantación de enerxías renovables en relación aos factores "da poboación, a saúde humana, o aire, e a ocupación do chan". No Modelo de Zonificación Ambiental para a Implantación de Enerxía Eólica, este indicador de Núcleos Urbanos ten carácter de CRITERIO DE EXCLUSIÓN definido na Memoria da seguinte maneira:

"A distancia a núcleos urbanos que delimita a zona de sensibilidade ambiental máxima no modelo para a instalación de parques eólicos será de 1.000 m seguindo o principio de precaución."

En consecuencia, a contorna de 1 quilómetro ao redor de TODOS OS NÚCLEOS URBANOS existentes no estado español ten consideración de Zona de Sensibilidade Ambiental MÁXIMA desde o mesmo momento da publicación da referida Memoria de Zonificación Ambiental Para A Implantación De Enerxías Renovables: Eólica E Fotovoltaica.

Detalle do aeroxerador S06, na Zona de Sensibilidade Ambiental MÁXIMA

Detalle do aeroxerador S07, na Zona de Sensibilidade Ambiental MÁXIMA

Cómpre ter en conta con respecto ás distancias aos aeroxeradores que o proxecto eólico Gasalla (*ANUNCIO do 23 de xaneiro de 2023, da Dirección Xeral de Calidade Ambiental, Sostibilidade e Cambio Climático, polo que se fai pública a declaración de impacto ambiental do proxecto parque eólico Gasalla, nos concellos de Frades e Mesía (A Coruña). Clave do expediente 2018/0037, DOG Núm. 16, de 24 de xaneiro de 2023*) obtivo unha declaración de impacto ambiental desfavorable precisamente pola proximidade a unha explotación gandeira que se localizaba incluso a máis de 1 quilómetro dos aeroxeradores.

Así indícase literalmente na Declaración de impacto ambiental referida que:

“Comeza o seu informe argumentando a importancia das actividades da agricultura e gandaría na zona de implantación do parque eólico, especialmente a produción láctea. Neste senso, resalta a presenza das instalacións da Casa Grande de Xanceda, a unha distancia de aproximadamente 400 m da poligonal do parque eólico, estando catro dos seus aeroxeradores a menos de 2 km das ditas instalacións (concretamente, entre 1,32 km e 1,96 km) (...).

Por outra banda, analiza a influencia do parque eólico no benestar daqueles animais das explotacións agrogandeiras da zona, especialmente a aquelas acollidas á produción ecolóxica, entre as que se atopa Casa Grande de Xanceda.

*Signala o establecido no Regulamento (UE) 2018/848 do Parlamento Europeo e do Consello, do 30 de maio de 2018, sobre produción ecolóxica e etiquetado dos produtos ecolóxicos e polo que se derroga o Regulamento (CE) nº 834/2007 do Consello e a documentación complementaria de interese que figura no expediente de tramitación no que se detallan os impactos ambientais en animais asociados á implantación de parques eólicos **destacando que no informe indícase que o impacto ambiental provocado polos parques eólicos pode afectar ao nivel de tensión nos animais. Neste sentido, céntrase en catro alteracións producidas polos aeroxeradores: ruído de baixa frecuencia e parpadeo de sombras, infrasons (onda sonora inaudible para os humanos debido á súa frecuencia extremadamente baixa, pero si para outros animais), campos magnéticos de frecuencia extremadamente baixa e radiacións electromagnéticas de alta frecuencia. Sendo aplicación tanto a Casa Grande de Xanceda como as outras granxas que colaboran de forma coordinada con ela***”.

Por outra banda, a experiencia adquirida ao longo dos moitos anos de funcionamento dos parques eólicos e da súa ampla e progresiva implantación, sacou á luz a aparición de patoloxías específicas nas persoas que viven na súa contorna. Estas patoloxías son producidas prioritariamente polo ruído, a contaminación lumínica, as ondas sónicas de baixa frecuencia, as ondas electromagnéticas e outros, que actúan de maneira individual e sinérgica, con efectos que se potencian en función da proximidade dos individuos ás instalacións, así como o tempo de exposición. Altos niveis de ruído ao aire libre xerado por turbinas eólicas (aeroxeradores) asóciase coa prescrición de medicamentos para durmir e antidepressivos entre os anciáns, o que suxire que ruído ao aire libre xerado por turbinas eólicas pode estar potencialmente asociado co soño e a saúde mental. (Poulsen et ao., 2019).

Rechamante é a medida tomada no Estado Federal de Bavaria (Alemaña) desde 2014, onde por Lei (Art. 82 do código de edificación), os aeroxeradores deben manter unha distancia superior a 10 veces a altura do mesmo. Esta norma é coñecida como a Norma 10H e por ela, a maioría de aeroxeradores modernos, que superan os 200m de altura, están obrigados a manter unha distancia ás vivendas de 2000 m. Pola súa banda, o resto de estados alemáns fixaron a distancia mínima de instalación de aeroxeradores ás vivendas, de 1000m (ver “Länderöffnungsklausel”).

A recente sentenza de xullo de 2021 do tribunal de apelación de Toulouse, condenou ás dúas empresas que explotan un parque eólico no municipio de Margnes (Fontrieu), no corazón do parque natural do Haut Languedoc a pagar máis de 115.000 € polos danos e prexuízos ocasionados a un matrimonio afectado por turbinas eólicas ou aeroxeradores duns 80 m de altura total, situados entre 700 e 1300 metros da casa dos cónxuxes Fockaert e con 6 aeroturbinas visibles no inverno e 3 no verán. O mal funcionamento das luces de baliza non foi abordado ata 2016 e a sentenza indica que aínda non se resolveu e que o parpadeo cada 2 segundos é unha fonte de tensión nerviosa importante para os afectados.

Os principais efectos sobre a saúde pública que se relacionaron con este tipo de instalación detállanse a continuación.

Ruído audible

O principal impacto dos aeroxeradores sobre as persoas é o ruído, que produce alteracións na calidade do soño mediante a interrupción obxectiva do soño, reflectida por unha maior frecuencia de espertares, proporción reducida de soño en fase profunda, ou a redución do soño na súa fase N2 (e.g. Smith M.G. et ao., 2020). Do mesmo xeito, existen probas de que o insomnio aumenta, cunha forte modulación de amplitude e unha menor frecuencia de rotación, o soño máis profundo vese afectado adversamente por unha maior frecuencia de rotación e unha forte modulación de amplitude e o soño lixeiro aumenta cunha alta frecuencia de rotación e latexados acústicos). O ruído tamén produce xordeira, acúfenos, vertixes, mareos, cefaleas, hemicrania, ansiedade/depresión, irritabilidade e deterioración na calidade de vida.

O ruído é máis perturbador en contornas de moi baixa contaminación acústica, e non debería exceder 45 dB ao aire libre (Wagner, S., Bareiss, R., & Guidati, G. (2012). Wind turbine noise. Springer Science & Business Media).

O ruído increméntase cando hai aeroxeradores próximos e poténciase coa velocidade do vento (o soño aerodinámico das turbinas increméntase en 1 dB a medida que se incrementa a velocidade de vento a 1 m/s). Nas rexións onde os ventos non son constantes, como nas zonas montañosas, os ruídos varían cos refachos, o que acentúa o seu carácter desagradable (Hanning, C. 2010).

Os sons non se propagan de forma directa e uniforme. Seguen traxectorias en función da topografía. Por tanto, cando os ventos son fortes nunha crista e débiles no val, os ruídos emitidos polas turbinas eólicas poden non sentirse ou sentirse pouco á crista, pero si con forza no val, mesmo a distancias superiores a 1000 metros (e.g. Hanning & Evans, 2012). Ademais, a propagación de ruído dos aerogeneradores difire entre o día e a noite que é cando se percibe con máis intensidade.

Ruído non audible

Ademais do ruído audible, as turbinas producen infrasonidos, ultrasóns e ondas de baixa frecuencia por baixo de 20 Hz que son inaudibles para o oído humano e son prexudiciais para a saúde (v.gr. Bolin et ao., 2011). Estes sons propáganse quilómetros, atravesando os muros e xanelas das vivendas e poden ocasionar fibrilación auricular, dores de cabeza, problemas do sono, pesadelos nocturnos e problemas de aprendizaxe en nenos, zumbidos nos oídos (tinnitus), irritabilidade, ansiedade, depresión, problemas de concentración e memoria, de equilibrio, mareos e náuseas, cansazo extremo e neurose (van Kamp and van der Berg, 2013).

A distancia na que pode existir un risco depende das circunstancias: crece se aumenta a altura, a cantidade ou a eficiencia dos aerogeneradores, ou en casos de exposición prolongadas. Existen varios estudos experimentais de longo prazo que confirman estes resultados (Pilger and Ceranna, 2017). Con todo, algúns parques eólicos están proxectados a menos de 500 metros de áreas residenciais, pobos ou casas illadas.

Sombra intermitente ou “Shadowflicker”

Producido pola intercepción da luz do sol polas pas das turbinas cando viran e as sombras intermitentes e recorrentes que xeran. Pode producir estrés importante e tamén pode provocar crise convulsivas en persoas susceptibles, sobre todo a distancias menores de 1 Km e cun nivel de rotación das aspas maior a 50 r.p.m. (Harding et ao., 2008).

A normativa en Galicia con respecto ás distancias aos aerogeneradores:

Ley 8/2009, de 22 de diciembre, por la que se regula el aprovechamiento eólico en Galicia y se crean el canon eólico y el Fondo de Compensación Ambiental.

Disposición adicional quinta. Distancias a núcleos de población.

Como medio para asegurar la compatibilidad del desarrollo eólico con la ordenación del territorio y el urbanismo, la distancia de los aerogeneradores a las delimitaciones de suelo de núcleo rural, urbano o urbanizable delimitado será la mayor de estas dos: 500 metros o 5 veces la altura total del aerogenerador (buje más pala).

Estos requisitos de distancias serán aplicables a las solicitudes de autorización administrativa previa y de construcción de parques eólicos cuya implantación se proyecte en el territorio de la Comunidad Autónoma de Galicia.

No serán aplicables estos requisitos de distancia a los proyectos de modificaciones sustanciales (repotenciones) de parques que estén en funcionamiento antes de la entrada en vigor de la Ley 18/2021, de 27 de diciembre, de medidas fiscales y administrativas, en las que, para mantener su potencia total en funcionamiento, exista imposibilidad técnica justificada de su implantación. En todo caso, los aerogeneradores deberán situarse a la máxima distancia posible, con un mínimo de 500 metros, a las delimitaciones de suelo de núcleo rural, urbano o urbanizable delimitado.

Se añade por el art. 39.2 Ley 18/2021, de 27 de diciembre. [Ref. BOE-A-2022-3415](#)

Disposición transitoria séptima. Régimen transitorio para la aplicación de las distancias a núcleos de población establecidas en la disposición adicional quinta.

1. Los requisitos de distancia establecidos en la disposición adicional quinta se aplicarán a las nuevas solicitudes de autorización de parques eólicos, de cualquier potencia, que se admitan a trámite previa entrada en vigor de la Ley 18/2021, de 27 de diciembre, de medidas fiscales y administrativas.

2. Para los proyectos admitidos a trámite antes de la entrada en vigor de la Ley 18/2021, de 27 de diciembre, de medidas fiscales y administrativas, los requisitos de distancias a núcleos de población establecidos en la disposición adicional quinta serán aplicables únicamente en el caso de modificaciones sustanciales de proyectos, solicitadas a partir de la entrada en vigor de la Ley 18/2021, de 27 de diciembre, de medidas fiscales y administrativas, que, por suponer efectos ambientales distintos de los previstos inicialmente, requieran el inicio de una nueva tramitación ambiental, y siempre que estas modificaciones no vengan impuestas por un informe sectorial que motive esta modificación ni por modificaciones derivadas del uso compartido de infraestructuras de conexión comunes que no supongan cambios en las posiciones de los aerogeneradores. En el resto de los casos, la distancia mínima a núcleos rurales, urbanos y urbanizables delimitados será de 500 metros.

3. Asimismo, los requisitos de distancias a núcleos de población establecidos en la disposición adicional quinta serán aplicables a las solicitudes de autorización de parques eólicos que se encuentren pendientes de admisión en el momento de la entrada en vigor de la Ley 18/2021, de 27 de diciembre, de medidas fiscales y administrativas, y que se hayan presentado después del 20 de octubre de 2021.

Para estos casos, se concede un plazo de tres meses, contado desde la entrada en vigor de la Ley 18/2021, de 27 de diciembre, de medidas fiscales y administrativas, para que los sujetos promotores puedan modificar sus proyectos o desistir de ellos. En el caso de desistir, los promotores tendrán derecho a recuperar las garantías presentadas.

No caso que nos ocupa do proxecto eólico Badulaque e tendo en conta a altura dos aerogeneradores de 200 metros do proxecto eólico, a escasa distancia entre ambos proxectos e o número de aerogeneradores a instalar, débese aplicar alomenos a distancia de 1 quilómetro desde os aerogeneradores aos núcleos tendo en conta os impactos que para a saúde e para o benestar da veciñanza van a producir. Cando mínimo a sensación de “desasosego” inicial non só impactará na veciñanza próxima senón tamén na avifauna como consecuencia do deterioro progresivo da paisaxe ao contar con elementos novos e alleos (turbinas) non existentes ata este momento.

O impacto visual e paisaxístico para as familias que viven nos núcleos a menos de 1 quilómetro dos aerogeneradores é moi severo e case con toda probabilidade veranse afectadas na súa saúde e no seu benestar. Esta afección estenderase á cabaña gandeira que existe na zona.

No caso que nos ocupa do proxecto eólico Badulaque débese aplicar alomenos a distancia de 1 quilómetro desde os aerogeneradores aos núcleos, tendo en conta os impactos que para a saúde e para o benestar da veciñanza van a producir. Cando mínimo a sensación de “desasosego” inicial non só impactará na veciñanza próxima senón tamén na avifauna como consecuencia do deterioro progresivo da paisaxe ao contar con elementos novos e alleos (turbinas) non existentes ata este momento. Os proxectos incidirán na súa calidade de vida ambiental que se verá rebaixada. De feito, durante os traballos de campo realizados, constatouse preocupación entre a veciñanza afectada.

Debéranse ter en conta percepcións e preocupacións da poboación antes da instalación das turbinas, o que non foi o caso.

Cómpre ter en conta con respecto ás distancias aos aerogeneradores que o proxecto eólico Gasalla (ANUNCIO do 23 de xaneiro de 2023, da Dirección Xeral de Calidade Ambiental, Sostibilidade e Cambio Climático, polo que se fai pública a declaración de impacto ambiental do proxecto parque eólico Gasalla, nos concellos de Frades e Mesía (A Coruña). Clave do expediente 2018/0037, DOG Núm. 16, de 24 de xaneiro de 2023) obtivo unha declaración de impacto ambiental desfavorable precisamente pola proximidade a unha explotación gandeira que se localizaba a unha distancia de aproximadamente 400 m da poligonal do parque eólico, estando catro dos seus aerogeneradores a menos de 2 km das ditas instalacións (concretamente, entre 1,32 km e 1,96 km) (...).

O principal impacto dos aerogeneradores sobre as persoas é o ruído, que produce alteracións na calidade do sono mediante a interrupción obxectiva do sono, reflectida por unha maior frecuencia de espertares, proporción reducida de sono en fase profunda, ou a redución do sono na súa fase N2 (e.g. Smith M.G. et ao., 2020). Do mesmo xeito o insomnio aumenta cunha forte modulación de amplitude e unha menor frecuencia de rotación, o sono máis profundo vese afectado adversamente por unha maior frecuencia de rotación e unha forte modulación de amplitude e o sono lixeiro aumenta cunha alta frecuencia de rotación e latexados acústicos). O ruído tamén

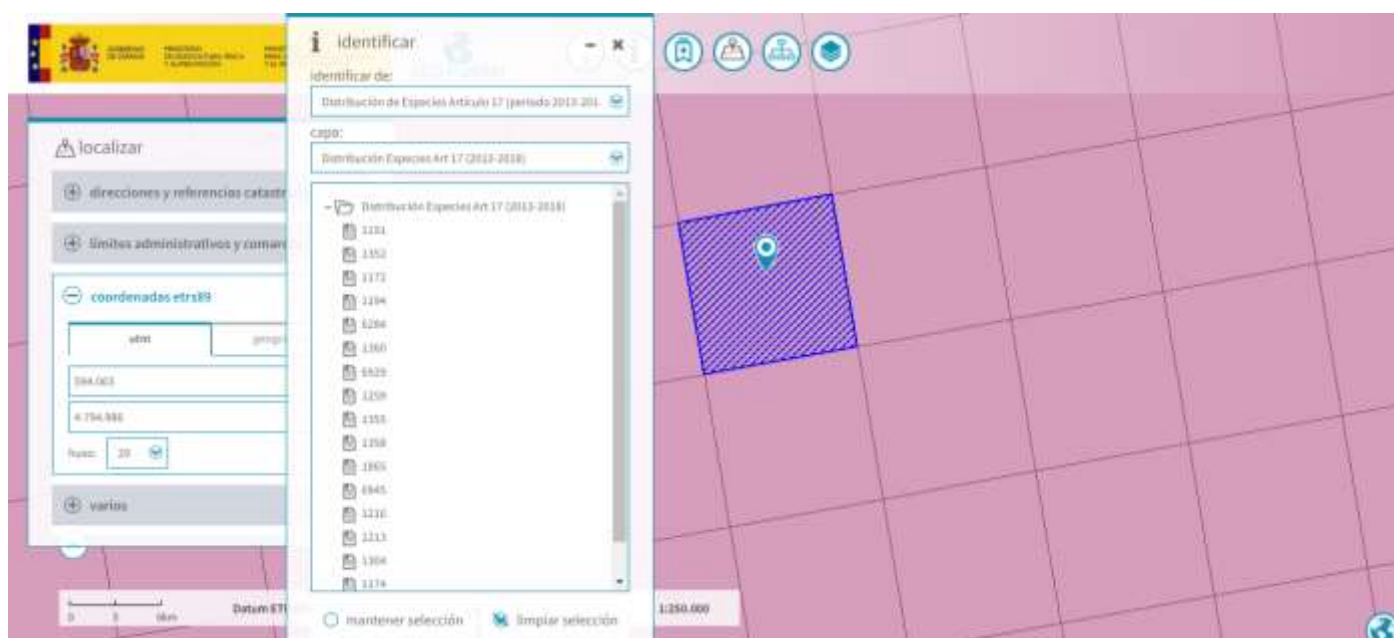
produce xordeira, acúfenos, vertixes, mareos, cefaleas, hemicrania, ansiedade/depresión, irritabilidade e deterioración na calidade de vida.

O ruído é máis perturbador en contornas de moi baixa contaminación acústica, e non debería exceder 45 dB ao aire libre (Wagner, S., Bareiss, R., & Guidati, G. (2012). Wind turbine noise. Springer Science & Business Media).

O ruído increméntase cando hai aeroxeradores próximos e poténciase coa velocidade do vento (o soño aerodinámico das turbinas increméntase en 1 dB a medida que se incrementa a velocidade de vento a 1 m/s). Nas rexións onde os ventos non son constantes, como nas zonas montañosas, os ruídos varían cos refachos, o que acentúa o seu carácter desagradable (Hanning, C. 2010).

Os sons non se propagan de forma directa e uniforme. Seguen traxectorias en función da topografía. Por tanto, cando os ventos son fortes nunha crista e débiles no val, os ruídos emitidos polas turbinas eólicas poden non sentirse ou sentirse pouco á crista, pero si con forza no val, mesmo a distancias superiores a 1000 metros (e.g. Hanning & Evans, 2012). Ademais, a propagación de ruído dos aeroxeradores difire entre o día e a noite que é cando se percibe con máis intensidade.

VI.- AFECCIÓN SEVERA A ESPECIES CATALOGADAS COMO VULNERABLES E EN PERIGO DE EXTINCIÓN

Detalle da localización do aeroxerador S19

Código de la especie	1191
Proyección	ETRS89/ETRS-LAEA
Código de la Cuadrícula	10kmE288N241
Nombre de la especie	Alytes obstetricans
Código de la especie	1352
Proyección	ETRS89/ETRS-LAEA
Código de la Cuadrícula	10kmE288N241

Nombre de la especie   **Canis lupus**

Código de la especie   1172

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N241

Nombre de la especie   **Chioglossa lusitanica**

Código de la especie   1194

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N241

Nombre de la especie   **Discoglossus galganoi**

Código de la especie   6284

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N241

Nombre de la especie   **Epidalea calamita**

Código de la especie   1360

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N241

Nombre de la especie   **Genetta genetta**

Código de la especie   6929

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N241

Nombre de la especie   **Hyla molleri**

Código de la especie   1259

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N241

Nombre de la especie   **Lacerta schreiberi**

Código de la especie   1355

Proyección ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula 10kmE288N241

Nombre de la especie Lutra lutra

Código de la especie 1358

Proyección ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula 10kmE288N241

Nombre de la especie Mustela putorius

Código de la especie 1865

Proyección ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula 10kmE288N241

Nombre de la especie Narcissus asturiensis

Código de la especie 6945

Proyección ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula 10kmE288N241

Nombre de la especie Pelophylax perezi

Código de la especie 1216

Proyección ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula 10kmE288N241

Nombre de la especie Rana iberica

Código de la especie 1213

Proyección ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula 10kmE288N241

Nombre de la especie Rana temporaria

Código de la especie 1304

Proyección ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula 10kmE288N241

Nombre de la especie   **Rhinolophus ferrumequinum**

Código de la especie   1174

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N241

Nombre de la especie   **Triturus marmoratus**

Código de la especie   1297

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N241

Nombre de la especie   **Vipera seoanei**

Código de la especie   6155

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N242

Nombre de la especie   **Achondrostoma arcasii**

Código de la especie   1849

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N242

Nombre de la especie   **Ruscus aculeatus**

Código de la especie   1398

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE288N243

Nombre de la especie   **Sphagnum pylaesii**

Sphagnum pylaisii (*Sphagnum pylaisii*)

Hábitat

É un brión que crece sobre chans permanentemente húmidos, como poden ser prados hidromorfos, breixeiros higrófilas, turbeiras, etc., que, en xeral, son medios ácidos oligotrofos (pobres en nutrientes).

Función

Forma un substrato vexetal que axuda ao mantemento estrutural doutro tipo de vexetación, entre a que figuran moitas especies de carácter higrófilo; ademais, este substrato muscinal proporciona un reservorio de humidade en épocas máis secas. A superficie porosa do brión permite tamén a acumulación de grandes cantidades de minerais, os cales finalmente pasan a formar parte destes medios pobres en nutrientes. En xeral, estas funcións son desempeñadas por outros moitos brións do xénero Sphagnum (*S. papillosum*, *S. auriculatum*, *S. compactum*). Trátase de plantas con características fisiolóxicas e de crecemento capaces de modificar profundamente o substrato sobre o que se instalan.

Código de la especie 1409
Proyección ETRS89/ETRS-LAEA
Código de la Cuadrícula 10kmE288N243
Nombre de la especie Sphagnum spp.

Código de la especie 1065
Proyección ETRS89/ETRS-LAEA
Código de la Cuadrícula 10kmE288N243
Nombre de la especie Euphydrys aurinia

Código de la especie 1426
Proyección ETRS89/ETRS-LAEA
Código de la Cuadrícula 10kmE288N243
Nombre de la especie Woodwardia radicans

Código de la especie A082
Proyección ETRS89/ETRS-LAEA
Código de la Cuadrícula 10kmE288N242
Nombre de la especie Circus cyaneus

Código de la especie A283
Proyección ETRS89/ETRS-LAEA
Código de la Cuadrícula 10kmE288N242
Nombre de la especie Turdus merula

Código de la especie A087
Proyección ETRS89/ETRS-LAEA
Código de la Cuadrícula 10kmE289N242

Nombre de la especie   **Buteo buteo**

Código de la especie   A209

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE289N242

Nombre de la especie   **Streptopelia decaocto**

Código de la especie   A210

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE289N242

Nombre de la especie   **Streptopelia turtur**

Código de la especie   A226

Proyección   ETRS89/ETRS-LAEA

Código de la Cuadrícula   10kmE289N242

Nombre de la especie   **Apus apus**

Con respecto ás especies ameazadas e en perigo de extinción cómpre ter en conta a normativa vixente que indica:

👉 **Lei 5/2019, do 2 de agosto, do patrimonio natural e da biodiversidade de Galicia.**

Artigo 91. Catálogo galego de especies ameazadas.

1. No seo da Listaxe de especies silvestres en réxime de protección especial de Galicia inclúese o Catálogo galego de especies ameazadas, que se configura como unha sección da devandito listaxe. O contido deste catálogo desenvolverase regulamentariamente.

2. O Catálogo galego de especies ameazadas incluírá, cando exista información técnica ou científica que así o aconselle, as especies, subespecies ou poboacións de competencia autonómica conforme ao previsto no artigo 4 que, achándose ameazadas, requiran medidas de protección específicas. Estas especies ameazadas clasificaranse nalgunha das categorías seguintes:

a) En perigo de extinción.

Inclúiranse nesta categoría aqueles taxones ou poboacións cuxa supervivencia é pouco probable se persisten os factores causantes da súa actual situación.

Dentro desta categoría procede declarar unha especie en situación crítica cando do seguimento ou avaliación do seu estado de conservación resultase que existe un risco inminente de extinción.

b) Vulnerable.

Inclúiranse nesta categoría aqueles taxóns ou poboacións que corren o risco de pasar á categoría anterior nun futuro inmediato se os factores adversos que actúan sobre eles non son corrixidos.

3. A inclusión dunha especie, subespecie ou poboación de competencia autonómica, conforme ao previsto no artigo 4, no Catálogo español de especies ameazadas ao que se refire o artigo 58 da Lei 42/2007, do 13 de decembro, do patrimonio natural e da biodiversidade, conlevará a súa inclusión de oficio no Catálogo galego de especies ameazadas, na mesma categoría ou na categoría superior á que tivesen no primeiro.

4. Decláranse de utilidade pública e interese social, para os efectos do previsto na lexislación sobre expropiación forzosa, as obras necesarias para a conservación das especies incluídas no Catálogo galego de especies ameazadas, especialmente as que teñan carácter de emerxencia e urxencia, segundo os casos.

Artigo 95. Efectos da inclusión no Catálogo galego de especies ameazadas.

1. Ademais dos efectos previstos no artigo 93, a inclusión dunha especie, subespecie ou poboación no Catálogo galego de especies ameazadas terá os efectos seguintes:

a) A inclusión dunha especie, subespecie ou poboación na categoría de «en perigo de extinción» conlevará, nun prazo máximo de tres anos, a adopción dun plan de recuperación, **o cal incluirá as medidas máis adecuadas para restablecer as poboacións naturais a un estado que limite o seu risco de extinción.**

b) A inclusión dunha especie, subespecie ou poboación na categoría de «vulnerable» conlevará a adopción, nun prazo máximo de cinco anos, dun plan de conservación, **o cal incluirá as medidas máis adecuadas para preservar, manter e restablecer as poboacións naturais facéndoas viables.**

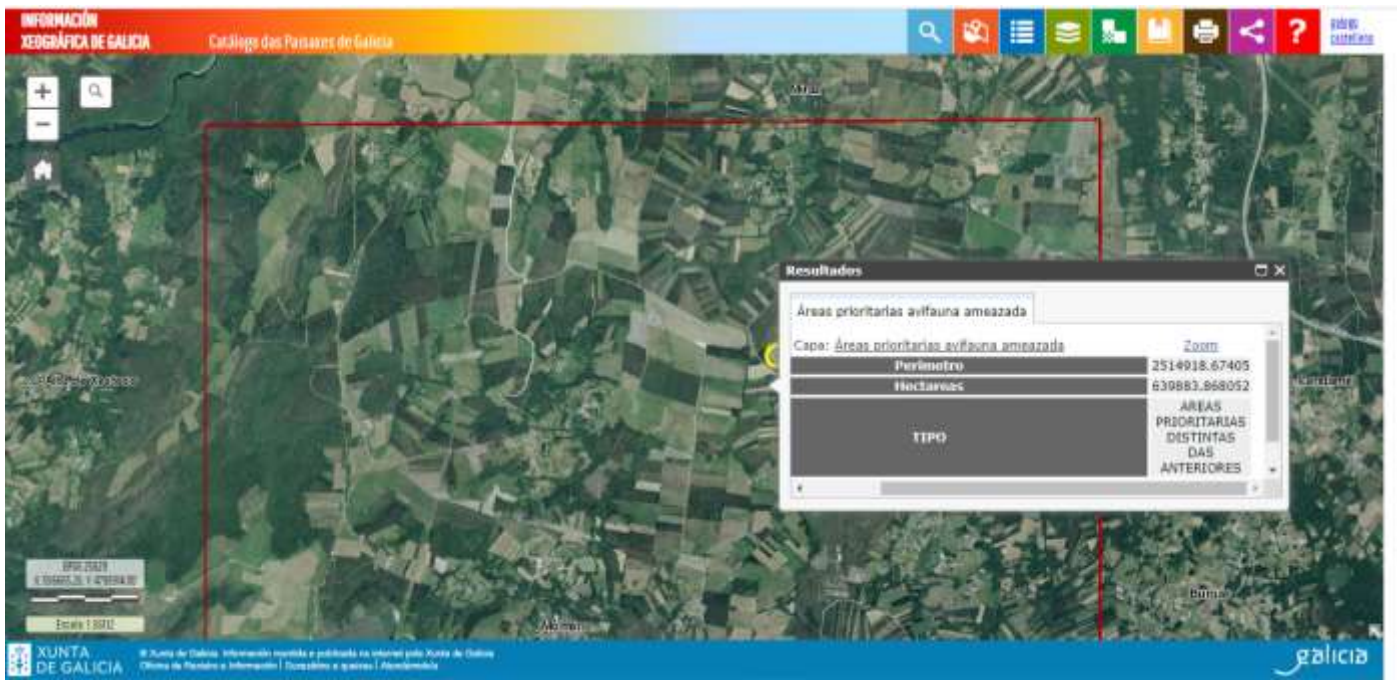
2. Os plans de recuperación e conservación fixarán medidas de conservación e instrumentos de xestión, específicos ou integrados noutros plans, que eviten as afeccións negativas para as especies.

3. Para aquelas especies, subespecies ou poboacións que comparten os mesmos problemas de conservación, hábitats ou ámbitos xeográficos similares poderán elaborarse plans que comprendan varias especies, subespecies ou poboacións simultaneamente, denominándose en leste caso plans integrais.

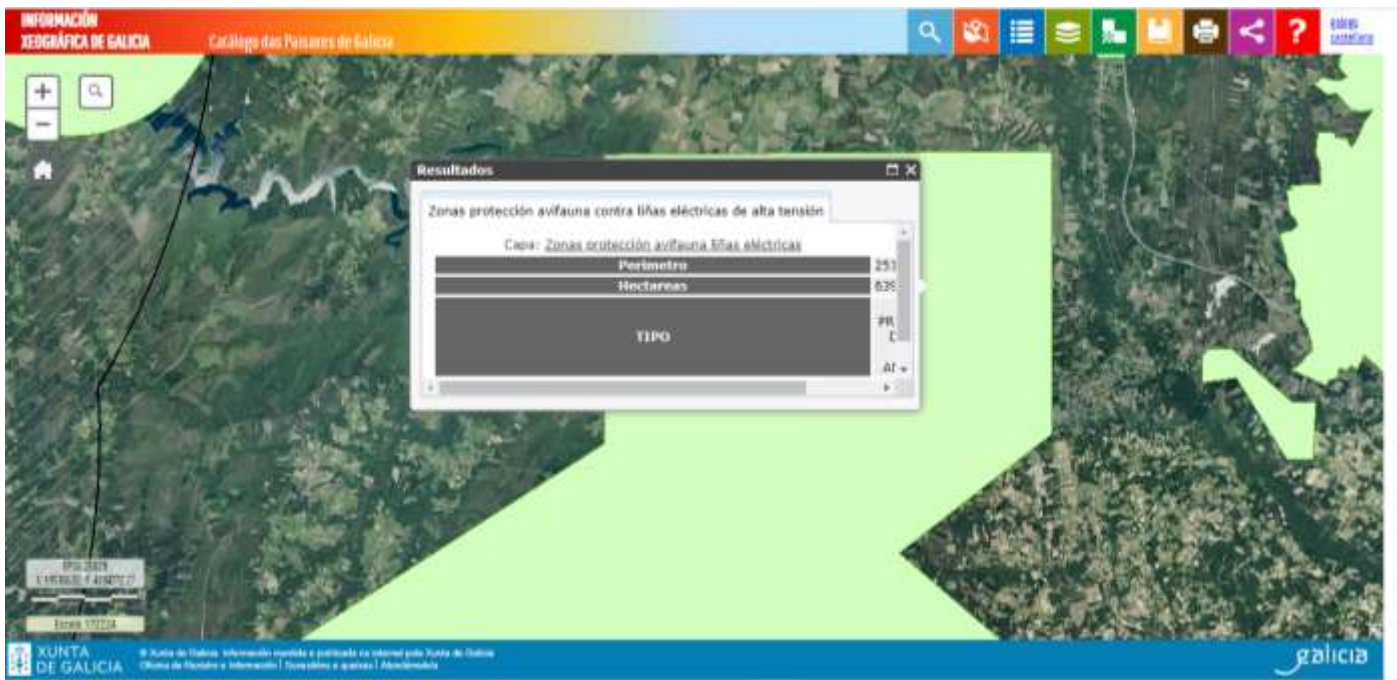
4. Os plans de recuperación ou conservación ou os plans integrais das especies, subespecies ou poboacións que vivan exclusivamente ou en alta proporción nalgún dos espazos naturais protexidos incluídos na Rede galega de espazos protexidos ou en áreas protexidas por instrumentos internacionais poderán integrarse nos seus correspondentes instrumentos de planificación.

5. A realización ou execución de calquera plan, programa ou proxecto que poida afectar de forma apreciable a especies incluídas nos anexos II ou IV da Lei 42/2007, do 13 de decembro, do patrimonio natural e da biodiversidade, que fosen catalogadas, no ámbito estatal ou autonómico, como en perigo de extinción unicamente poderase levar a cabo cando, en ausencia doutras alternativas, concorran causas relacionadas coa saúde humana e a seguridade pública, as relativas a consecuencias positivas de primordial importancia para o medio ambiente ou outras razóns imperiosas de interese público de primeira orde. A xustificación do plan, programa ou proxecto e a adopción das correspondentes medidas compensatorias levará a cabo conforme ao previsto no artigo 84.3, salvo polo que se refire á remisión das medidas compensatorias á Comisión Europea.

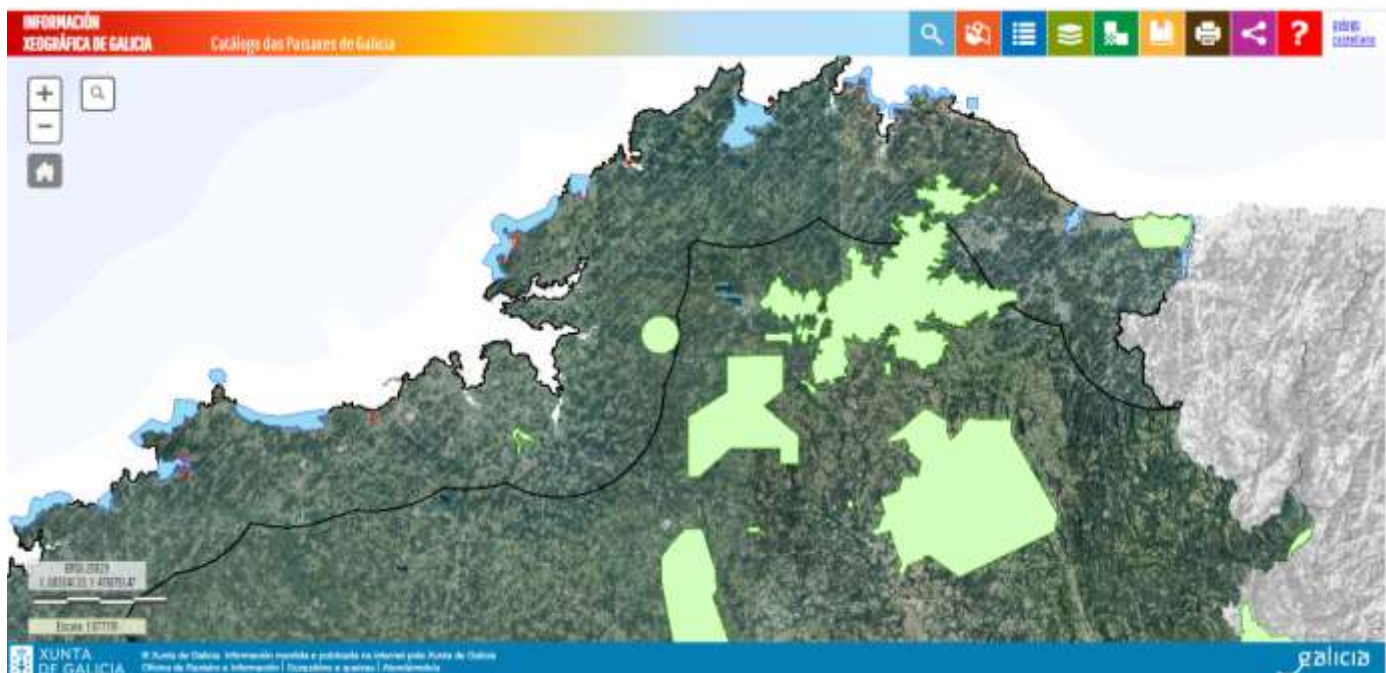
As infraestruturas do proxecto eólico Santuario afectan ás Áreas prioritarias de avifauna ameazada.

Áreas prioritarias avifauna amenazada

Zonas protección avifauna liñas eléctricas

O proxecto eólico Santuario prevé afeccións severas e irreversibles para os hábitats e a conectividade ecolóxica das seguintes especies catalogadas como vulnerables ou en perigo de extinción:

ESPECIE	DIRECTIVA/CGEA
1. <i>Deschampsia setacea</i> .	En perigo de extinción.
2. <i>Dryopteris aemula</i> .	Vulnerable.
3. <i>Hymenophyllum tunbrigense</i> .	Vulnerable.
4. <i>Isoetes fluitans</i> .	En perigo de extinción.
5. <i>Lycopodiella inundata</i> .	En perigo de extinción.
6. <i>Narcissus asturiensis</i> .	II, IV/Vulnerable.
7. <i>Narcissus pseudonarcissus subsp. nobilis</i> .	II, IV/Vulnerable.
8. <i>Narcissus triandrus</i> .	IV.
9. <i>Sphagnum pylaesii</i> .	II/Vulnerable.
10. <i>Spiranthes aestivalis</i> .	IV/Vulnerable.

O EslA recoñe afección permanente ou temporal a Hábitats de Interese Comunitario:

HIC 91E0*: 5.477 m2.

HIC 4020*: 5.823 m2.

HIC 9230: 37.231 m2.

HIC 4030: 745 m2.

Destaca a afección severa a 26 especies recollidas na Listaxe de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial (LESRPE), destacando entre elas o *Circus pygargus*, catalogado vulnerable no Catálogo Galego de

Especies Ameazadas, tanto polo número de observacións rexistradas como pola súa vulnerabilidade fronte a aeroxeradores e tendidos eléctricos. No ámbito de estudo detectáronse 19 individuos durante primavera e verán.

No grupo de quirópteros destaca a presenza de especies da Listaxe de Especies en Réxime de Protección Especial (e incluídas no Anexo II do Directiva Hábitat): Pipistrellus pipistrellus, Eptesicus serotinus, Myotis daubentonii, Plecotus austriacus, Barbastella barbastellus, Myotis crypticus, Rhinolophus ferrumequinum e Myotis myotis, estas dúas últimas incluídas ademais na categoría vulnerable do Catálogo Galego de Especies Ameazadas.

O proxecto industrial eólico Santuario afecta de forma severa, crítica e irreversible a especies catalogadas como vulnerables ou en perigo de extinción no Catálogo Galego de Especies Ameazadas:

Tetrax tetrax, Burhinus oediconemus, Milvus milvus, Circus cyaneus presentes no ámbito de influencia do proxecto industrial eólico.

Os prexuízos prevense severos e irreversibles para as especies de fauna e flora aquí referenciadas.

A Orden TED/339/2023, de 30 de marzo, pola que se modifica o anexo do Real Decreto 139/2011, do 4 de febreiro, para o desenvolvemento dá Listaxe de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial e do Catálogo Español de Especies Ameazadas, e o anexo do Real Decreto 630/2013, do 2 de agosto, polo que se regula o Catálogo Español de Especies Exóticas Invasoras, BOE Núm. 83, de 7 de abril de 2023 indica literalmente:

*No referente á protección legal de especies ameazadas, e tras a aplicación, no seu caso, dos criterios orientadores para a inclusión de taxones e poboacións no Catálogo Español de Especies Ameazadas, procédese á inclusión no Catálogo de especies ameazadas, na categoría «En perigo de extinción», das seguintes especies de flora: Esparraguera do Mar Menor (Asparagus macrorrhizus) e androsela riojana (Androsace riojana). Pola súa banda, tres especies de aves: **O sisón común (Tetrax tetrax)**, a poboación dos Pireneos do urogallo común (Tetrao urogallus) e a laverca de Dupont ou laverca ricotí (Chersophilus duponti), cambian de categoría, de «Vulnerable» a «En perigo de extinción».*

Polo tanto, o sisón común (Tetrax tetrax), presente na área de afección do proxecto eólico Santuario, pasa a catalogarse como especie en perigo de extinción.

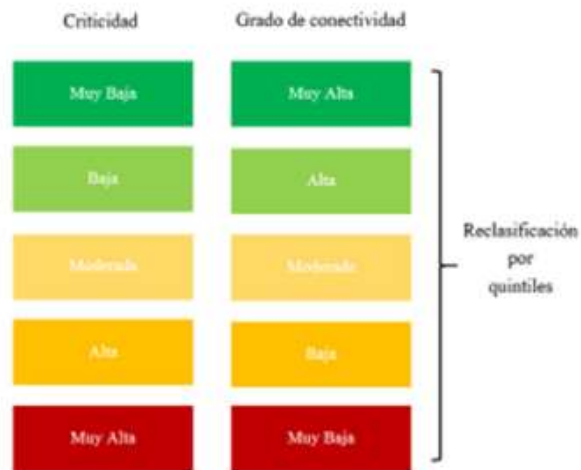
▪ A NECESIDADE DA COLECTIVIDADE ECOLÓXICA. AUSENCIA DO CÁLCULO DO ÍNDICE DE FRAGMENTACIÓN DO PROXECTO EÓLICO BADULAQUE

O trámite ambiental levado a cabo na tramitación do proxecto eólico Badulaque non permitiu valorar a importancia da zonificación da conectividade ecolóxica estrutural como variable transcendental para coñecer o grao de facilidade ou dificultade que un espazo natural posúe para albergar as interrelacións da biodiversidade.

Neste aspecto, os estudos da Ecoloxía da Paisaxe, a través da cartografía ecolóxica e a valoración interpretativa de variables desde as ciencias xeográficas, permiten valorar o estado de fragmentación/conectividade do espazo xeográfico de modo que serven de ferramenta fundamental para definir marcos de acción de ordenación territorial vistas desde a conservación e a formulación de estratexias de recuperación do medio intervido.

Sen embargo, analizada a documentación ambiental das infraestruturas detéctase que a metodoloxía empregada non permitiu definir as áreas críticas de conectividade ecolóxica estrutural da área xeográfica de implantación dos proxectos.

Non se determinou o índice de fragmentación dos ecosistemas e polo tanto non se puido establecer o grao de conectividade/criticidade.

Figura N°3: Clasificación del grado de conectividad/criticidad

Fuente: adaptación de Chinchilla (2013) citado por Rodríguez y Vega (2015)

Non se estableceron as áreas críticas de conectividade ecolóxica estrutural. Nesta relación un maior grao de criticidade conleva a un menor grao de conectividade ecolóxica estrutural.

No caso que nos ocupa das instalacións do proxecto eólico Santuario e os demais parques eólicos en tramitación e xa instalados e en funcionamento, non se presentaron estudos sobre a conectividade ecolóxica, de gran interese para a ordenación do territorio debido á súa importancia para o establecemento de áreas nas que se necesita de intervención participativa en aras da recuperación dos espazos naturais, o desenvolvemento sostible e a conservación. Como sinalan Gurrutxaga e Lozano (2008), a investigación sobre a estrutura das paisaxes, abordados desde a Ecoloxía da Paisaxe, permite avaliar a relación existente entre as interaccións que permiten a funcionalidade dos territorios cos cambios sobre as paisaxes naturais e a súa dinámica ecolóxica. Devandito panorama permite poñer en perspectiva a influencia antrópica sobre o medio natural estudándose a transformación e modificación das paisaxes e as interaccións e comportamentos que a biodiversidade asume como resposta da súa intervención.

En Galicia non existe un Programa autonómico de Corredores Biolóxicos, que sirva de estratexia para a promoción da conservación e uso sostible da biodiversidade fóra dos territorios catalogados como áreas silvestres de protección. Polo tanto, á hora de executar proxectos industriais como os que nos ocupa, cómpre realizar estudos en conectividade ecolóxica como parte dos seus eixos estratéxicos de implementación para procurar o resguardo e coido da biodiversidade mediante a participación social e cultural e o establecemento dos correspondentes corredores biolóxicos urbanos e interurbanos, que no presente caso non se realizaron.

A conectividade ecolóxica vista como a conexión entre os parches ou fragmentos dunha paisaxe é inversamente proporcional á fragmentación da paisaxe, é dicir a máis fragmentación menor conectividade ecolóxica. Por tanto, os conceptos de fragmentación de hábitats e conectividade ecolóxica están estreitamente ligados.

Índice de conectividade ecolóxica

Precisamente para estimar o grao de conectividade da paisaxe, existe o índice de conectividade ecolóxica, o cal se basea na funcionalidade do ecosistema considerando a capacidade de desprazamento das especies a través dos distintos usos do chan dentro de en un mesmo paisaxe.

Deste xeito, o índice pódese utilizar cando a capacidade dispersiva da especie indicadora vese afectada polos diferentes usos do chan que conforman a totalidade dunha paisaxe. Este índice é unha ferramenta de gran utilidade, xa que a partir dos seus resultados é posible deseñar corredores ecolóxicos, modelar distancias e xerar futuros escenarios.

Importancia da conectividade ecolóxica

Coa gran cantidade de infraestruturas e parques eólicos xa instalados na mesma área xeográfica, os ecosistemas vense fortemente degradados. Como resultado, rexístrase unha enorme perda de hábitats para a biodiversidade, o

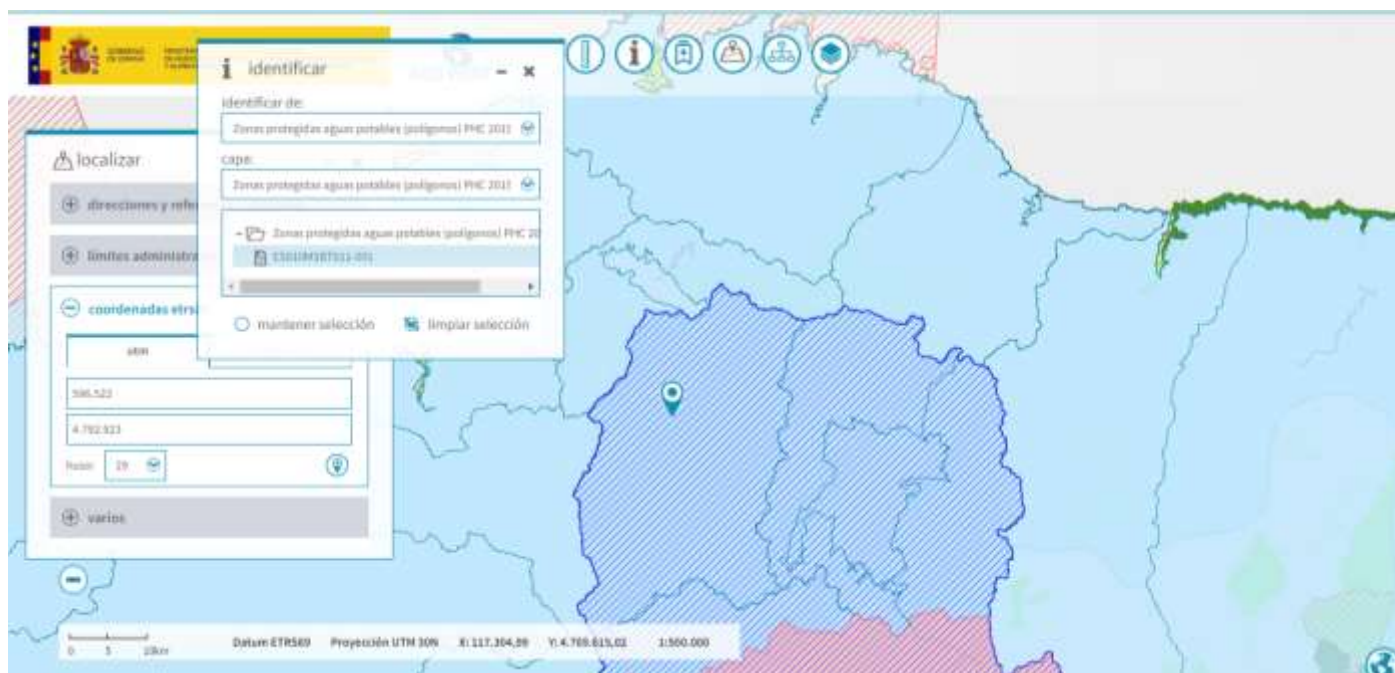
cal se traduce nun aumento considerable das vulnerabilidades das especies, que podería levalas á extinción. Sumado a iso, os relictos de hábitats que persisten atópanse separados entre si, dificultando o desprazamento de especies, patróns de migración, probabilidade de colonización e interaccións entre distintas poboacións, como tamén as posibilidades de que os organismos se adapten ao cambio climático.

Pola súa banda, a conectividade ecolóxica estuda en profundidade esta problemática xa que, en resumidas contas, dá unha idea de que tan ben ou mal están conectados dous relictos, parches ou fragmentos da paisaxe. Os seus estudos e implicacións son de fundamental importancia para a planificación e deseño de áreas protexidas debido a que, á fin e ao cabo, as áreas protexidas son relictos do ecosistema orixinal e manter a conexión entre dúas áreas protexidas, potenciará os esforzos de conservación de especies.

Así mesmo, a conectividade ecolóxica é relevante no que respecta ao ordenamento territorial, debido a que a planificación será o mecanismo cruce para que os espazos que se destinan para o desenvolvemento de novas infraestruturas non interfiran na conectividade ecolóxica.

No presente caso e dada a presenza de máis parques eólicos na mesma área xeográfica non se determinou o índice de conectividade ecolóxica nin a permeabilidade existente entre os ecosistemas.

VII.- AFECCIÓN SEVERA A MASAS DE AUGA SOTERRADAS, A ZONAS PROTEXIDAS DE AUGAS POTABLES, A MASAS DE AUGA SUPERFICIAL E A ZONAS DE CAPTACIÓN SENSIBLES QUE SE SOLAPAN COA REDE NATURA 2000

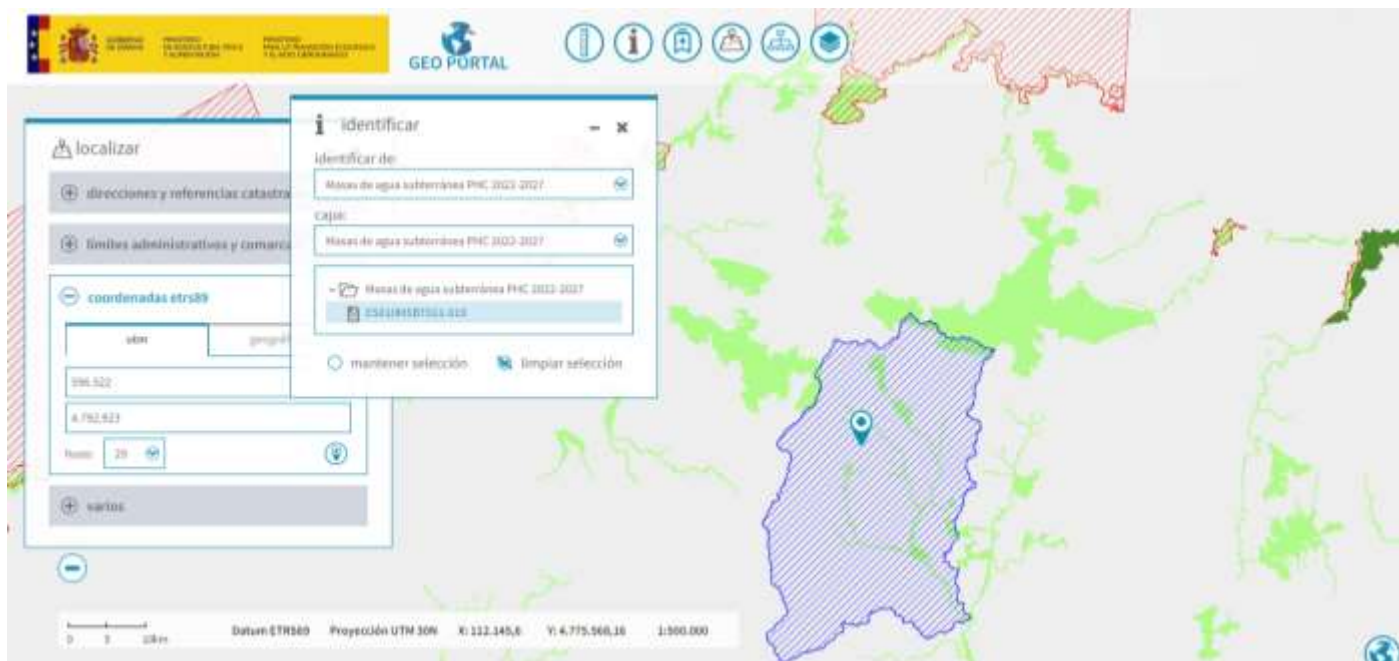

Cód. Temático	ES010MSBT011-001
Esquema temático	euProtectedAreaCode
Nombre	Cuenca alta del Miño
Fecha de designación	19/04/2013
Tipo de zona	drinkingWaterProtectionArea
Nombre base legal	Directive 2000/60/EC of the European Parliament

Link base legal [Ver link base legal](#)

Ámbito base legal european

Superficie (km2) 4.679,06

Código masa de agua ES010MSBT011-019

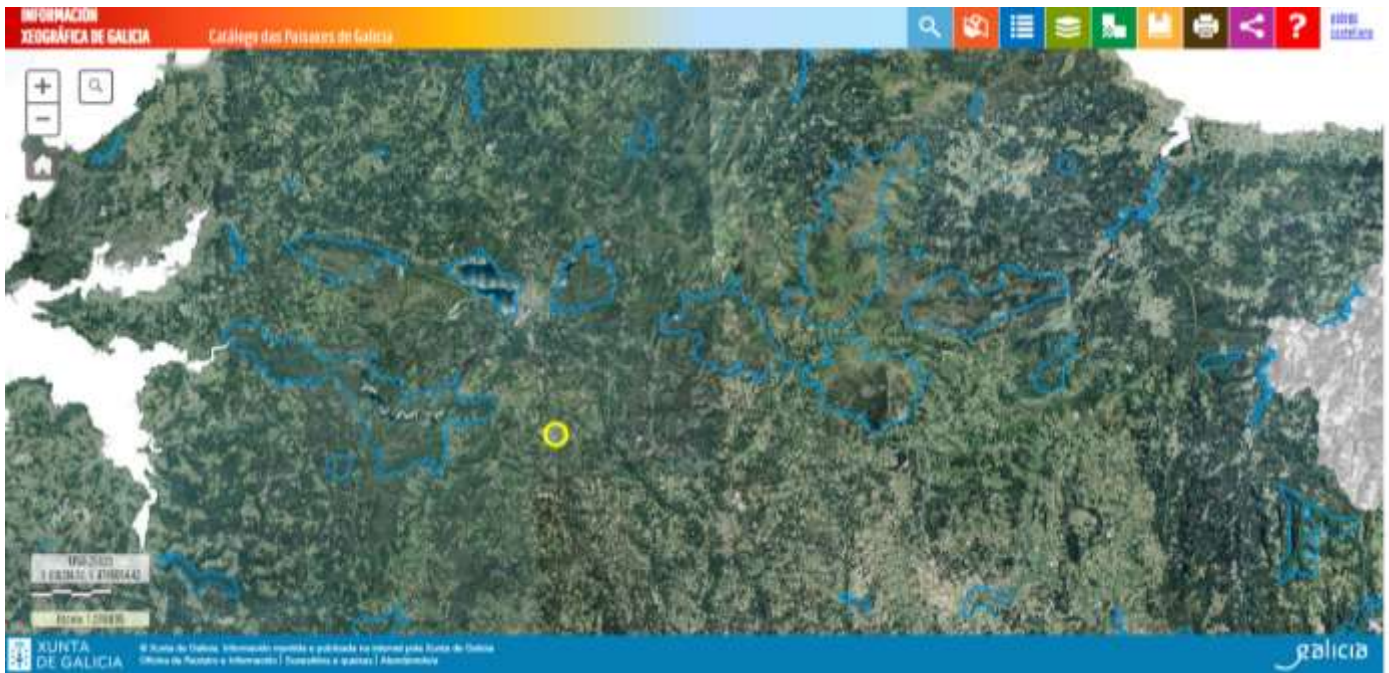
Nombre masa de agua Ladra

Superficie (km2) 885,567

Código Demarcación Hidrográfica ES010

Nombre Demarcación Hidrográfica MIÑO-SIL

IX.- AFECCIÓN VISUAL E PAISAJÍSTICA SEVERA, CRÍTICA E PERMANENTE NO TEMPO DURANTE A VIDA ÚTIL DA ESTACIÓN EÓLICA SANTUARIO. AFECCIÓN VISUAL E PAISAJÍSTICA SEVERA PARA OS ESPAZOS PROTEXIDOS. AFECCIÓN SEVERA Á NECESARIA COHERENCIA DA REDE NATURA E PERDA DA FUNCIONALIDADE PAISAJÍSTICA DOS ESPAZOS CATALOGADOS

- **AFECCIÓN SEVERA E PERMANENTE NO TEMPO PARA OS ESPAZOS CATALOGADOS COMO ÁREAS DE ESPECIAL INTERÉS PAISAXÍSTICO (AEIP) E PARA A REDE DE MIRADOIROS. PERDA DA FUNCIONALIDADE PAISAXÍSTICA DESTES ESPAZOS**

1. AEIP_03_01 Serra da Carba
2. AEIP_10_05 Fragas do Eume
3. AEIP_11_10 Fraga da Carballeira
4. AEIP_11_09 O Lago das Pontes
5. AEIP_11_08 Fraga de Ambosores-Alto Sor
6. AEIP_03_02 Monseivane
7. AEIP_11_11 Serra do Xistral
8. AEIP_11_05 Río Landro
9. AEIP_10_04 Serra do Forgoselo

O proxecto industrial eólico Santuario, ao igual que o proxecto industrial eólico Tesouro e Moeche, presenta un impacto visual e paisaxístico particularmente severo para a AEIP-10-05 Fragas do Eume, a AEIP-03-01 Serra dá Carba e a AEIP-11-09 O Lago das Pontes e AEIP-11-10 e a Fraga dá Carballeira.

A instalación do proxecto afectará de forma severa a núcleos como Xermade. Cómpre ter moi en conta que a área xeográfica de implantación do proxecto eólico Santuario xa ten implantados e en funcionamento 1.055 aeroxeradores, o que non é cuestión baladí, impacto non avaliado na tramitación ambiental dos proxectos eólicos Santuario, Tesouro, Moeche e Badulaque.

Afección severa á Rede de Miradoiros. Perda da funcionalidade paisaxística destes e xeración de Feísmo paisaxístico. Descontextualización do patrimonio cultural.

1. Miradoiro dos Cerqueiros
2. Miradoiro da Carbueira
3. Miradoiro A Carballeira
4. Miradoiro O Peñote
5. Miradoiro da Gañidoira
6. Miradoiro do Monte Caxado
7. Miradoiro Alto da Curuxeira
8. PR-G 147 Sendeiro As Fragas da Ribeira e do Lostegal

9. Miradoiro Cima do Cadramón
10. Miradoiro Alto da Pena da Cadela
11. Miradoiro Monte Monseivane
12. Miradoiro do Castelo
13. Miradoiro Alto da Faladoira
14. Torre dos Andrade
15. Castelo de Moeche
16. Castelo de Nararío
17. Mosteiro San Xoán de Caaveiro
18. Mosteiro de Santa María de Monfero
19. Castelo de Goia e a Área Recreativa de O Peñote
20. Área recreativa de Cabreiros, a Charca dos Patelos e a ruta do Batán de Folgoso

Mirador da Carbueira que se verá severamente afectado pola instalación do proxecto industrial eólico Santuario

Castelo de Goia

Vistas desde o Miradoiro de Goia -Peñote, severamente afectado polos aerogeradores xa instalados e en funcionamento.

Vistas desde o Miradoiro de Goia -Peñote, severamente afectado polos aerogeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico.

Vistas desde o Miradoiro de Goia -Peñote, severamente afectado polos aerogeneradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Vistas desde o Miradoiro de Goia -Peñote, severamente afectado polos aerogeneradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Mirador do Monte Caxado, severamente afectado polos aerogeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Miradoiro do Monte do Xistral, severamente afectado polos aerogeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Miradoiro do Monte do Xistral, severamente afectado polos aerogeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Monte do Xistral, severamente afectado polos aerogeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Miradoiro de Monseivane, severamente afectado polos aerogeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Miradoiro de Monseivane cos aerogeradores de fondo

Mirador Monseivane

O Cadramón, severamente afectado polos aerogeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Miradoiro do Cadramón, severamente afectado polos aerogeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Miradoiro do Alto da Gañidoira, severamente afectado polos aeroxeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

Miradoiro da Cruz de Meda, severamente afectado polos aeroxeradores xa instalados e en funcionamento. Perda da funcionalidade paisaxística do Miradoiro e xeración de Feísmo paisaxístico

- **AFECCIÓN VISUAL E PAISAXÍSTICA SEVERA PARA A AEIP LAGO DAS PONTES**

Detalle do parque eólico Tesouro e a súa afección visual e paisaxística severa, crítica e permanente sobre a AEIP Lago das Pontes

Infografías dos proxectos eólicos previstos para a entorna do Lago das Pontes e as Fragas do Eume, parque eólico Santuario, parque eólico Tesouro, parque eólico Moeche, parque eólico Badulaque.

O impacto visual e paisaxístico é severo, crítico e permanente durante a vida útil das estacións eólicas. Ao anterior hai que engadir o impacto do proxecto da planta de hidróxeno á beira do lago e dentro do Dominio público hidráulico.

Por RESOLUCIÓN do 27 de febreiro de 2023, da Dirección Xeral de Patrimonio Natural, inclúense catrocentas zonas húmidas no Inventario de zonas húmidas de Galicia, DOG Núm. 50, de 13 de marzo de 2023, entre eles o Lago das Pontes.

A día de hoxe, o vertedoiro é un ecosistema en permanente transformación, onde coexisten zonas de pasteiros, de arboledas, de matogueiras e humidais. Atópase dividida en dúas zonas diferenciadas: a zona este, máis próxima á mina e a oeste, de maior extensión, que alcanza ata 160 metros de altura.

O vertedoiro exterior converteuse nun hábitat de gran valor ambiental, con máis de 180 especies distintas de animais, froito dunha colonización espontánea e 600.000 árbores, que actualmente conforma unha parte definitoria da paisaxe das Pontes e intégrase na contorna natural tradicional dos montes galegos.

O Lago das Pontes

O proceso de inundación iniciouse en xaneiro de 2008 e finalizou en abril de 2012. A calidade da auga dependía de varios factores, como o tempo de enchido e as reaccións químicas. Dado que o principal problema era a posible acidificación das augas, para evitalo, tomáronse múltiples medidas, entre outras, cubrir o fondo cunha capa de arxila duns 70 centímetros que evitou que a auga entrase en contacto co carbón. Hoxe en día non se garante que as augas do lago non poidan verse afectadas polos procesos de acidificación referidos. Cómpre ter moi en conta que o enchido do lago produciuse á costa da rede fluvial da entorna, un ben común de toda a cidadanía.

Neste momento, o Lago, recibe continuamente as achegas dos ríos Illade, Meidelo e Maciñeira, as procedentes dos arrosos Uz e Chao, as augas de escorrentía do vertedoiro exterior e as precipitacións que caen sobre o mesmo. Conta

con dúas illas ideadas para facilitar a implantación da flora e a fauna na contorna e dispón tamén dunha praia na zona máis próxima ao pobo, cunha anchura de 38 metros e unha lonxitude de 430 metros.

Constitúe unha importante zona de ocio que vai a verse alterada co funcionamento da planta de hidróxeno e o parque eólico Tesouro, que prevén en conxunto un impacto visual e paisaxístico crítico sobre a AEIP Lago das Pontes, coa perda da funcionalidade paisaxística deste espazo catalogado.

- **AFECCIÓN VISUAL E PAISAXÍSTICA PARA A CHEMINEA DA CENTRAL TERMOELÉCTRICA DAS PONTES DE GARCÍA RODRÍGUEZ (RESOLUCIÓN DO 20 DE XUÑO DE 2022, POLA QUE SE INCOA O PROCEDIMENTO PARA A SÚA DECLARACIÓN COMO BEN DE INTERÉS CULTURAL), DOG NÚM. 125, DE 1 DE XULLO DE 2022). DESCONTEXTUALIZACIÓN DO PATRIMONIO CULTURAL E XERACIÓN DE FEÍSMO PAISAXÍSTICO**

Por RESOLUCIÓN do 20 de xuño de 2022, da Dirección Xeral de Patrimonio Cultural, incóase o procedemento para declarar ben de interese cultural a cheminea da central termoeléctrica das Pontes de García Rodríguez (DOG Núm. 125, de 1 de xullo de 2022).

A Lei 5/2016, do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia (DOG núm. 92, do 16.5.2016) (en diante, LPCG), establece no seu primeiro artigo que «O patrimonio cultural de Galicia está constituído polos bens mobles, inmobles ou manifestacións inmateriais que, polo seu valor artístico, histórico, arquitectónico, arqueolóxico, paleontolóxico, etnolóxico, antropolóxico, industrial, científico e técnico, documental ou bibliográfico, deban ser considerados como de interese para a permanencia, recoñecemento e identidade da cultura galega a través do tempo».

Así mesmo, no seu artigo 8.2 determina que: «[...] terán a consideración de bens de interese cultural aqueles bens e manifestacións inmateriais que, polo seu carácter máis sobranceiro no ámbito da Comunidade Autónoma, sexan declarados como tales por ministerio da lei ou mediante decreto do Consello da Xunta de Galicia, por proposta da consellería competente en materia de patrimonio cultural, de acordo co procedemento establecido nesta lei». Máis adiante este artigo establece que os bens poden ser inmobles, mobles ou inmateriais.

Por outra parte, o artigo 10.1.a) da LPCG, referido ás categorías de bens inmobles, define como monumento «a obra ou construción que constitúe unha unidade singular recoñecible de relevante interese artístico, histórico, arquitectónico, arqueolóxico, etnolóxico, industrial ou científico e técnico».

No referido á especificidade tipolóxica do patrimonio cultural, a LPCG describe no capítulo V do título VII o patrimonio industrial integrado por: «[...] os bens mobles e inmobles e os territorios e paisaxes asociados que constitúen testemuños significativos da evolución das actividades técnicas, extractivas, tecnolóxicas, da enxeñaría, produtivas e de transformación cunha finalidade de explotación industrial, en que se recoñeza a súa influencia cultural sobre o territorio e a sociedade e que manifesten de forma significativa e característica valor industrial e técnico».

Ben que o artigo 104 da LPCG indica que se presume a existencia deste valor cultural do patrimonio industrial para os bens anteriores a 1936, o punto terceiro do mesmo artigo indica que pode ser recoñecido este valor a bens construídos con data posterior se así o xustifica un estudo polo miúdo do ben. A documentación e informes que existen no expediente xustifican o carácter singular e excepcional de parte das instalacións da central termoeléctrica.

Tendo en conta o dito, coas evidencias da existencia dun valor cultural sobranceiro e o risco da súa desaparición que derivan da recente declaración de impacto ambiental do proxecto de desmantelamento da central, a Dirección Xeral de Patrimonio Cultural considera xustificada incoar de oficio o procedemento de declaración de ben de interese cultural do seu elemento icónico e máis representativo, a cheminea de formigón.

En consecuencia co anterior, a directora xeral de Patrimonio Cultural, exercendo as competencias establecidas no artigo 24 do Decreto 198/2020, do 20 de novembro, polo que se dispón a estrutura orgánica da Consellería de

Cultura, Educación e Universidade, en virtude do disposto no título I da LPCG e no Decreto 430/1991, do 30 de decembro, polo que se regula a tramitación para a declaración de bens de interese cultural de Galicia e se crea o Rexistro de Bens de Interese Cultural de Galicia.

▪ **AFECCIÓN VISUAL E PAISAXÍSTICA SEVERA PARA O DOMINIO PÚBLICO HIDRÁULICO DO LAGO DAS PONTES**

Por ANUNCIO do 6 de novembro de 2015 sométese a exposición pública o proxecto de deslinde do dominio público hidráulico no lago da mina das Pontes de García Rodríguez (DOG Núm. 233, de 7 de decembro de 2015).

Non todas estas áreas húmedas ou humedais se tiveron en conta durante a tramitación ambiental do proxecto eólico Tesouro. De feito obviouse o humedal Braña da Calzada, pese a estar dentro da poligonal e moi próximo aos aeroxeradores.

De feito constátase a presenza dun elevado número de anfibios e réptiles vencellados a estes espazos e que precisamente atópanse clasificados coa categoría de vulnerable como pode ser: *Alytes obstetricans*, *Chioglossa lusitánica*, *Coronella austriaca*, *Discoglossus galganoi*, *Epidalea calamita*, *Hyla molleri*, *Lacerta schreiberi*, *Pelophylax perezi*, *Rana ibérica*, *Rana temporaria*, ...etc.

Téñase en conta o concepto de humedal no sentido máis amplo, non só polo principio de prevalencia da protección ambiental e do principio de precaución, senón que apélase ao explicitado na declaración ambiental estratéxica correspondente ao procedemento de avaliación ambiental estratéxica ordinaria do Plan hidrolóxico da demarcación hidrográfica de Galicia-Costa, revisión de terceiro ciclo (2021-2027) (ANUNCIO do 13 de abril de 2022, da Dirección Xeral de Calidade Ambiental, Sostibilidade e Cambio Climático, polo que se fai pública a declaración ambiental estratéxica correspondente ao procedemento de avaliación ambiental estratéxica ordinaria do Plan hidrolóxico da demarcación hidrográfica de Galicia-Costa, revisión de terceiro ciclo (2021-2027) (expediente 2019AAE2354)), DOG Núm. 81, de 28 de abril de 2022, que recoñece que existen outras zonas húmidas con importancia no ciclo hidrolóxico que non figuran nos inventarios, polo que propón realizar traballos para identificalas e delimitalas coa finalidade de poder establecer medidas para protexelas. Ademais establece a categoría dentro das Zonas protexidas.

Polo tanto, se o espírito da estratexia da planificación hidrolóxica citada é establecer medidas para outras zonas húmidas, incluso aquelas que non aparecen nos inventarios, coa finalidade de protexelas, cómpre anticipar a protección destes espazos tendo en conta as particularidades e singularidades destes en Galicia, que mesmo atinxen a zonas de vaguadas, portos, portiños, brañas, brañóns, corgas, paraxes ribeiregas, veigas ou chairas de inundación dos leitos fluviais...etc.

▪ **O CARÁCTER SENSIBLE MEDIOAMBIENTALMENTE DA ÁREA XEOGRÁFICA DE EXECUCIÓN DO PROXECTO EÓLICO BADULAQUE E AS SÚAS INFRAESTRUTURAS DE EVACUACIÓN E CONEXIÓN**

A DIRECTIVA 2014/52/UE DO PARLAMENTO EUROPEO E DO CONSELLO do 16 de abril de 2014 pola que se modifica a Directiva 2011/92/UE, relativa á avaliación das repercusións de determinados proxectos públicos e privados sobre o medio ambiente indica respecto á localización dos proxectos:

“Debe considerarse o carácter sensible medioambientalmente das áreas xeográficas que poidan verse afectadas polos proxectos, tendo en cuenta, en particular:

- a) o uso presente e aprobado da terra;
- b) a abundancia relativa, a dispoñibilidade, a calidade e a capacidade de rexeneración dos recursos naturais da zona e o seu subsolo (incluídos o chan, a terra, a auga e a biodiversidade);
- c) a capacidade de absorción do medio natural, con especial atención ás áreas seguintes:
  - i) húmidas, zonas ribeiregas, desembocaduras de ríos,
  - ii) zonas costeiras e medio mariño,

- iii) zonas de montaña e de bosque,
- iv) reservas naturais e parques,
- v) zonas clasificadas ou protexidas pola lexislación nacional; zonas Natura 2000 designadas polos Estados membros en aplicación das Directivas 92/43/CEE e 2009/147/CE,
- vi) áreas nas que xa se produciu un incumprimento das normas de calidade ambiental establecidas na lexislación da Unión e pertinentes para o proxecto, ou nas que se considere que se produciu tal incumprimento,
- vii) áreas de gran densidade demográfica,
- viii) paisaxes e lugares con significación histórica, cultural e/ou arqueolóxica”.

No presente caso non se está a ter en conta a sensibilidade ambiental do territorio xeográfico no que se prevé a execución do proxecto eólico nin se determina o grao de sensibilidade e de resiliencia do territorio para acoller o proxecto, tendo en conta a presenza xa doutros parques na contorna e a importancia dos recursos hídricos e húmidos afectados.

▪ **PREXUIZOS SIGNIFICATIVOS E IRREPARABLES PARA OS CHANS E O MEDIO AMBIENTE**

O chan é un recurso natural non renovable e finito cuxo proceso de formación tómase centos de anos. Son unha parte fundamental no equilibrio dos ecosistemas: funciona como filtro e amortiguador ao reter substancias, protexe as augas subterráneas e superficiais contra a penetración de axentes nocivos e transforma compostos orgánicos descompoñéndooos ou modificando a súa estrutura conseguindo a mineralización.

A implantación do parque eólico proxectado alteraría os ciclos bioxeoquímicos dos chans. A degradación que sofren os chans supón unha ameaza á capacidade deste recurso para satisfacer as necesidades das futuras xeracións.

A materia orgánica do chan ou humus é fundamental para manter a estrutura do chan, reter a auga necesaria, actuar como reserva nutritiva e imprescindible para manter a produtividade da terra. Certos usos do chan, como as cimentacións eólicas, diminúen de forma drástica o contido de materia orgánica do chan. As remocións de toneladas de terra que esixe a implantación do parque eólico proxectado non é cuestión baladí e eses chans non se van a recuperar polo que nun futuro, no caso de implantarse, teremos unha gran área de chan desertificada e erosionada de terro infértil.

Coa implantación das cimentacións dos parques, as excavacións e remocións de toneladas de terras durante a súa instalación, elimínase a materia orgánica dos chans e pérdese a produtividade destes. Non só se produce un cambio de usos (agrícolas de cultivo, de pasteiros ou forestais). Tamén se produce unha transformación urbanística non amparada legalmente, ao quedar os chans erosionados e perder de forma irreversible a súa produtividade orixinaria.

O proxecto eólico Santuario prevé a ocupación permanente de 561.502 m² dos chans divididos en: 25.034,57 m² de cimentacións correspondentes aos aeroxeradores, 8.802,25 m² destinados a albergar a subestación, 527.666,24 m² de novos viais a construír. Ademais prevé ocupación temporais e alteracións do chan.

Por outra banda, a Declaración de impacto ambiental recoñece a perda do chan fértil. Así indica literalmente:

“Sobre estas superficies eliminarase a cuberta vexetal e perderase o chan fértil”.

Reiterar que a perda do chan fértil é unha cuestión severa e relevante desde o punto de vista ambiental. Nacións Unidas, a través da FAO, alerta que levamos anos perdendo chan fértil, poñendo en risco a seguridade alimentaria. E a Axencia Europea de Medio prevé que o cambio climático acelerará os procesos de desertificación.

A fertilidade dos chans tarda séculos en recuperarse. O chan é un recurso non renovable e finito. O paradigma das enerxías supostamente renovables é precisamente que non o son tanto como parece. No presente caso, centos de hectáreas de chan fértil van a ser eliminadas para instalar as infraestruturas dos proxectos industriais eólicos Santuario, Badulaque, Moeche e Tesouro.

Calquer medida preventiva ou correctora non aceleraría a recuperación dos chans fértiles en séculos. Polo tanto, os proxectos industriais non son viables desde o punto de vista ambiental.

▪ **PREXUIZOS IRREVERSIBLES PARA O LOBO E PARA A VIABILIDADE DA ESPECIE DERIVADOS DO PROXECTO EÓLICO SANTUARIO, TESOURO, MOECHE, BADULAQUE E AS SÚAS INFRAESTRUTURAS ASOCIADAS (OBXECTO DOUTROS PROXECTOS INDEPENDENTES E NON SOMETIDAS Á PRESENTE AVALIACIÓN AMBIENTAL). AFECCIÓN AOS SEUS PUNTOS DE ENCAMO E PUNTOS DE ENCONTRO LOBEIROS**

O proxecto afecta directamente a zonas de encame e puntos de encontro da especie. Falla de avaliación por parte da promotora. **Pero esta avaliación deberá ser previa á ubicación das instalacións do proxecto** e avaliar os seus impactos sinérxicos e acumulados coa totalidade de parques e infraestruturas de evacuación xa instaladas e aprobadas e pendentes de execución na mesma área xeográfica. Hai que ter en conta que a corta de matogueira e a ocupación do terreo ten impactos significativos para a especie. Polo tanto, antes de escoller o emprazamento do proxecto xa se debera prever estes puntos de encame e de encontros lobeiros. O proxecto tal e como se prevé executar eliminará estes puntos de encontro e encame causando prexuízos irreversibles para a especie. Non se seguiron os criterios dos expertos que indican:

“ Na fase de planificación dun novo proxecto consúltense as fontes dispoñibles acerca da presenza de mandas de lobos na zona. Desta maneira, tendo en conta os requirimentos da especie e o que se coñece do efecto das infraestruturas industriais sobre os lobos, poden minimizarse, e mesmo, evitarse impactos negativos sobre este cánido, modificando a disposición das infraestruturas e alonxando estas dos puntos de encame e puntos de encontro das manadas de lobos.

• É conveniente que durante a planificación dun proxecto industrial identifíquense as principais manchas de vexetación arbustiva e evítense, na medida do posible, a súa fragmentación e destrución”.

A totalidade das infraestruturas industriais fragmentan os hábitats das especies producindo prexuízos significativos para unha especie de marcado carácter territorial.

O Convenio de Berna relativo á Conservación da Vida Silvestre e o Medio Natural de Europa, foi asinado en Estrasburgo (Francia) en 1979. Este convenio incluíu ao lobo no Anexo II “Especies de fauna estritamente protexidas”, constando as prohibicións correspondentes no seu art. 6. Este Convenio debe o seu valor a tres características fundamentais: o seu carácter xeneralista, a concepción da lista 9 única de especies e a incorporación da política conservacionista na planificación económica.

O artigo 56 da Lei 42/2007 de Patrimonio Natural e da Biodiversidade establece a protección para todas as especies amparadas por tratados e convenios internacionais, como o de Berna, ratificado por España, polo que en caso de non ter dita consideración estaríamos ante un incumprimento flagrante das obrigacións derivadas do Convenio de Berna, e da subseguinte Directiva Hábitats 92/43/CEE, en relación a unha especie protexida e de interese comunitario como o Lobo

X.- AFECCIÓN SEVERA PARA AS AVES E INSECTOS COMO CONSECUCENCIA DA CONTAMINACIÓN LUMÍNICA XERADA POLAS INFRAESTRUTURAS EÓLICAS EXISTENTES NO ÁMBITO XEOGRÁFICO DO PROXECTO DO PROXECTO EÓLICO SANTUARIO, TESOURO, MOECHE E BADULAQUE

Non se realizou un estudo sinérxico, aditivo e/ou acumulado da contaminación lumínica total xerada polos numerosos aeroxeradores presentes na área xeográfica dos proxectos eólicos Badulaque, Moeche, Santuario e Tesouro. Ademais cómpre avaliar o impacto da contaminación lumínica sobre as familias dos núcleos rurais afectados, a avifauna e a liña de costa da totalidade dos aeroxeradores, posto que non é cuestión baladí pola súa incidencia non só sobre a avifauna senón tamén sobre a cidadanía e os habitantes da área xeográfica afectada.

A iluminación instálase en todos os casos na parte superior da góndola do aeroxerador. Os aeroxeradores cuxa altura sexa igual ou inferior aos 150 metros non requirirán de luces adicionais intermedias na súa torre.

Aqueles que superen os 150 m de altura deben ter instaladas na torre loces de baixa intensidade Tipo E a distintos niveis. No presente caso os aeroxeradores deberan iluminarse.

Cómpre lembrar o contexto da área xeográfica na que se prevé a súa instalación: á beira da Rede Natura 2000 e con afección significativa e directa sobre ela e con presenza doutros parques eólicos xa instalados e en funcionamento.

O número de luces necesario por nivel dependerá do diámetro exterior do mastro das turbinas eólicas. Os números recomendados para obter a cobertura adecuada e asegurar a visibilidade desde todos os azimuts, son os seguintes:

Diámetro	Elementos luminosos por nivel
6 m o menos	3
6 m a 30 m	4
30 m a 60 m	6
Más de 60 m	8

Espaciado diametral de luces de obstáculos Doc. 9157 OACI, Parte 4, Cap. 14

A iluminación dos aeroxeradores que deban estar iluminados e que pertencen a un mesmo parque eólico, debe estar sincronizada tanto de día como de noite.

Dentro dun parque eólico, toda turbina sensiblemente maior cas da súa contorna deberá iluminarse independentemente da súa posición relativa ao resto.

Así mesmo, a iluminación de parques eólicos próximos (aqueles cuxa distancia entre os aeroxeradores que marcan as extremidades máis próximas entre si dos parques sexa inferior ou igual a 10 km) debe estar sincronizada entre si tanto de día como de noite.

Para conseguir que , tanto a configuración global de a iluminación de parques próximos, como o sincronismo de a iluminación de todos eles sexa coherente, os promotores de parques eólicos de nova construción deberán analizar a súa contorna e establecer os pertinentes acordos con propietarios e explotadores de parques existentes de forma que se coordinen os sincronismos e optimícese as iluminacións dos diferentes elementos para conseguir os necesarios obxectivos de seguridade e minimizar, no posible, o impacto ambiental producido.

Cómpre ter en conta que o proxecto industrial eólico Santuario prevese instalar nun área xeográfica onde hai máis de 1.050 aeroxeradores instalados e en funcionamento. A contaminación lumínica xerada pola multitude de aeroxeradores instalados prevese severa, crítica e permanente durante a vida útil das estacións eólicas Santuario, Badulaque, Moeche e Tesouro.

XI.- DEFECTOS DE TRAMITACIÓN NO EXPEDIENTE ADMINISTRATIVO E PREXUIZOS IRREPARABLES PARA AS PERSOAS INTERADAS E AS ASOCIACIÓNS AMBIENTAIS

O CAPITULO II da Lei 21/2013, do 9 de decembro, de avaliación ambiental, recolle o procedemento de avaliación de impacto ambiental ordinaria para a formulación da declaración de impacto ambiental.

O artigo 37 desta lei establece o mecanismo de consultas ás administracións públicas afectadas e ás persoas interesadas sobre os posibles efectos significativos do proxecto.

Simultaneamente ao trámite de información pública (30 días) o órgano substantivo deberá solicitar os informes preceptivos establecidos no apartado 2 do artigo 37 e que deberán estar debidamente motivado polo organismo emisor.

Unha vez finalizado este prazo, o órgano substantivo (Dirección Xeral de Planificación Enerxética e Recursos Naturais) ten a obrigaón de poñer ao dispor das Administracións Públicas afectadas e das persoas interesadas aqueloutra información distinta da prevista no apartado 3 que só poida obterse unha vez expirado o período de información pública a que se refire o artigo 36 e que resulte relevante para os efectos da decisión sobre a execución do proxecto.

É dicir, o lexislador estableceu no apartado 5 do artigo 37 o procedemento de audiencia ás Administracións Públicas afectadas e das persoas interesadas, de todos os informes preceptivos emitidos polos organismos.

Desta forma as Administracións Públicas afectadas e o público interesado terá a posibilidade real de participar desde unha fase temperá nos procedementos de toma de decisións ambientais, a cuxo efecto “terá dereito a expresar observacións e opinións, cando estean abertas todas as opcións, á autoridade ou autoridades competentes, antes de que se adopte unha decisión sobre a solicitude de autorización do proxecto.

Resulta evidente a omisión do trámite de posta ao dispor das Administracións Públicas afectadas e das persoas interesadas de todos os informes preceptivos que resultan relevantes para os efectos da decisión sobre a execución do proxecto.

O artigo 76 da Lei 39/2015, do 1 de outubro, do Procedemento Administrativo Común das Administracións Públicas establece que:

1. Os interesados poderán, en calquera momento do procedemento anterior ao trámite de audiencia, aducir alegacións e achegar documentos ou outros elementos de xuízo.

Uns e outros serán tidos en conta polo órgano competente ao redactar a correspondente proposta de resolución.

2. En todo momento poderán os interesados alegar os defectos de tramitación e, en especial, os que supoñan paralización, infracción dos prazos preceptivamente sinalados ou a omisión de trámites que poden ser emendados antes da resolución definitiva do asunto. Ditas alegacións poderán dar lugar, se houber razóns para iso, á esixencia da correspondente responsabilidade disciplinaria.

No presente caso ao longo da tramitación ambiental incorporáronse novos informes e modificacións sen que as persoas interesadas puideran ter a posibilidade do trámite de audiencia.

Á vista do anteriormente exposto, denúncianse os defectos de tramitación do expediente derivado da Resolución do 17 de abril de 2023, da Dirección Xeral de Política Enerxética e Minas, outórgase a Enel Green Power España, SL, autorización administrativa previa para o parque eólico Santuario de 161 MW instalados, e as súas infraestruturas de evacuación, situados en Xermade, Vilalba e Guitiriz (Lugo) e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña), «BOE» núm. 101, do 28 de abril de 2023 e SOLICITANDO do órgano substantivo a adopción das medidas administrativas oportunas, ao obxecto de non incorrer deliberadamente na vulneración dos dereitos constitucionais de participación que asisten ás persoas interesadas e sobre todo as entidades ambientais.

XII.- A PREVALENCIA DA PROTECCIÓN AMBIENTAL DA LEI 42/2007, DO 13 DE DECEMBRO, DO PATRIMONIO NATURAL E DA BIODIVERSIDADE

“Artigo 2. Principios.

Son principios que inspiran esta lei:

a) O mantemento dos procesos ecolóxicos esenciais e dos sistemas vitais básicos, apoiando os servizos dos ecosistemas para o benestar humano.

b) A conservación e restauración da biodiversidade e da xeodiversidade mediante a conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres. As medidas que se adopten para esa fin terán en conta as esixencias económicas, sociais e culturais, así como, as particularidades rexionais e locais.

c) A utilización ordenada dos recursos para garantir o aproveitamento sostible do patrimonio natural, en particular, das especies e dos ecosistemas, a súa conservación, restauración e mellora e evitar a perda neta de biodiversidade.

d) A conservación e preservación da variedade, singularidade e beleza dos ecosistemas naturais, da diversidade xeolóxica e da paisaxe (...).

f) A prevalencia da protección ambiental sobre a ordenación territorial e urbanística e os supostos básicos da devandita prevalencia.

g) A precaución nas intervencións que poidan afectar a espazos naturais ou especies silvestres”.

En virtude do anterior,

SOLICITA:

1.- Teña por presentado o Resolución do 17 de abril de 2023, da Dirección Xeral de Política Enerxética e Minas, outórgase a Enel Green Power España, SL, autorización administrativa previa para o parque eólico Santuario de 161 MW instalados, e as súas infraestruturas de evacuación, situados en Xermade, Vilalba e Guitiriz (Lugo) e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña), «BOE» núm. 101, do 28 de abril de 2023, por incorrer en infracción normativa e nulidade de pleno dereito derivada dos artigos 47 e 48 da Lei 39/2015, de 1 de outubro. Anúlese por tanto a resolución da autorización administrativa recorrida do parque eólico Santuario.

Solicítase a suspensión cautelar urxente da eficacia da Resolución do 17 de abril de 2023, da Dirección Xeral de Política Enerxética e Minas, outórgase a Enel Green Power España, SL, autorización administrativa previa para o parque eólico Santuario de 161 MW instalados, e as súas infraestruturas de evacuación, situados en Xermade, Vilalba e Guitiriz (Lugo) e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña), «BOE» núm. 101, do 28 de abril de 2023, posto que as afeccións ecolóxicas, visuais e paisaxísticas prevense severas e irreversibles. A afección a especies catalogadas como vulnerables e en perigo de extinción tamén se prevé severa, ao igual que aos hábitats prioritarios e de interés comunitario indicados no corpo deste escrito.

No presente caso non só se trata do proxecto eólico Santuario e as infraestruturas conexas, senón que existen outros proxectos autorizados a implantar na área xeográfica de implantación deste, como o proxecto industrial eólico Tesouro, o proxecto industrial eólico Moeche e o proxecto industrial eólico Badulaque. Neste senso, a información ambiental presentouse fragmentada en proxectos independentes ou divididos artificialmente, o que impide ao público a valoración conxunta e global da mesma e por tanto dos impactos ambientais sinérxicos, aditivos e/ou acumulados e por outra banda, non se permitiu a participación efectiva na toma de decisións sobre o medio ambiente afectado polo conxunto dos proxectos industriais eólicos.

Por outra banda, non se avalían na tramitación ambiental o conxunto dos impactos do proxecto eólico Santuario.

Así a resolución da autorización indica que:

“A los efectos del artículo 123.2 del Real Decreto 1955/2000, de 1 de diciembre, con fecha 21 de marzo de 2023, Enel Green Power España, S.L., Endesa Generación, S.A. y Grupo Adelanta, S.A. firmaron un acuerdo para la evacuación conjunta y coordinada del parque eólico de Santuario y los parques eólicos de Badulaque, Barqueiro, Moeche y Tesouro y del Grupo 3 de la central térmica de As Pontes (que quedan fuera del alcance del presente expediente), en la subestación SE As Pontes 400 kV (PGR 400 kV)”.

Debera avaliarse no seu conxunto a totalidade dos impactos ambientais do conxunto das infraestruturas de todos os proxectos. A inclusión dos efectos e impactos das instalacións de evacuación de enerxía e de conexión incrementarían considerablemente a magnitude dos impactos detectados no EsIA, facendo necesario valorar outras alternativas ou implementar novas medidas correctoras.

A Avaliación de Impacto Ambiental de Proxectos é unha técnica que non admite sucedáneos ou substitutos e que, por tanto, debe esixirse de forma íntegra, a fin de non frustrar a súa funcionalidade.

Na Resolución do 20 de xaneiro de 2023, da Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental, pola que se formula declaración de impacto ambiental do proxecto "Parque eólico Santuario de 180 MW, e a súa infraestrutura de evacuación, en Xermade, Vilalba e Guitiriz (Lugo), e As Pontes de García Rodríguez (A Coruña)", indícase literalmente:

Con fecha 17 de noviembre de 2022, el Consello de la Xunta de Galicia declaró mediante Acuerdo que varios parques eólicos promovidos en Galicia constituyen «proyectos con una clara incidencia territorial por su entidad económica y social, con función vertebradora y estructurante del territorio», por lo que desde dicha fecha dicha administración pasa a considerarlos susceptibles de instalarse fuera de las áreas de desarrollo eólico del Plan Sectorial Eólico de Galicia, en virtud de la excepción prevista en el artículo 6.4 de la Ley 8/2009, de 22 de diciembre, por la que se regula el aprovechamiento eólico en Galicia y se crean el canon eólico y el Fondo de Compensación Ambiental.

Sen embargo, non se xustifica o cambio de criterio da Xunta de Galicia para considerar o proxecto como tal, e máis tendo en conta os prexuízos que irrogarían para os ecosistemas a implantación das infraestruturas eólicas e o elevado grao de instalación de infraestruturas eólicas na área de afección do proxecto eólico Santuario.

2.- Nas proximidades do proxecto eólico Santuario, tamén resultaron autorizados o proxecto eólico Moeche, o proxecto eólico Tesouro e o proxecto eólico Badulaque. Non obstante, **na entorna destes hai instalados e en tramitación máis de mil cincuenta e cinco aeroxeradores segundo se puido comprobar nas visitas de campo, no Rexistro eólico de Galicia e no Plan Básico autonómico**, tanto a Serra da Capelada, como a Serra do Forgoso, na Serra da Loba, na Serra da Carba e na Serra do Xistral. Especialmente grave é a ubicación do proxecto eólico Santuario pola proximidade á Rede Natura 2000.

A elevada saturación de aeroxeradores na zona crea unha barreira crítica para as aves e a biodiversidade, fragmenta os hábitats e xera un importante Feísmo paisaxístico que deba terse en conta polo órgano substantivo. Esta barreira crítica de aeroxeradores obriga ás aves a realizar grandes cambios de roteiros, co consecuente gasto enerxético que iso supón. O aumento de densidade de aeroxeradores xerará un efecto sinérxico, principalmente de tipo baleiro e/ou barreira sobre a avifauna, incompatible coas necesidades destas poboacións. Por outra anda a paisaxe preséntase fragmentada con un elevado grao de aeroxeradores susceptibles de producir feísmo paisaxístico.

Cómpre ter en conta ademais a presenza na mesma área xeográfica de máis de 1.055 aeroxeradores xa instalados e en funcionamento. Non deberan instalarse máis infraestruturas deste tipo nun área xeográfica que se caracteriza precisamente pola elevada concentración e densidade de aeroxeradores e liñas eléctricas.

Por outra banda, e como xa resultou acreditado neste escrito, as infraestruturas do proxecto industrial eólico afectan a hábitats prioritarios e de interés comunitario, producindo afeccións severas e irreversibles para estes.

O EsIA recoñe afección permanente ou temporal a Hábitats de Interese Comunitario:

1. HIC 91E0*: 5.477 m².
2. HIC 4020*: 5.823 m².
3. HIC 9230: 37.231 m².
4. HIC 4030: 745 m².

Cómpre ter en conta a Directiva 92/43/CEE, relativa á Conservación de Hábitats Naturais e da Fauna e Flora Silvestres que indica:

“Artigo 2 1. A presente Directiva ten por obxecto contribuír a garantir a biodiversidade mediante a conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres no territorio europeo dos Estados membros ao que se aplica o Tratado. 2. As medidas que se adopten en virtude da presente Directiva terán como finalidade o mantemento ou o restablecemento, nun estado de conservación favorable, dos hábitats naturais e das especies silvestres da fauna e da flora de interese comunitario”.

Cómpre lembrar a obriga normativa de manter os hábitats de interés comunitario nun estado de conservación favorable, o que resulta incompatible coa súa afección irreversible ou eliminación como se prevé no proxecto industrial eólico Santuario

O proxecto eólico Santuario prevé afeccións severas e irreversibles para os hábitats e a conectividade ecolóxica das seguintes especies catalogadas como vulnerables ou en perigo de extinción:

ESPECIE	DIRECTIVA/CGEA
21. <i>Deschampsia setacea</i> .	En perigo de extinción.
22. <i>Dryopteris aemula</i> .	Vulnerable.
23. <i>Hymenophyllum tunbrigense</i> .	Vulnerable.
24. <i>Isoetes fluitans</i> .	En perigo de extinción.
25. <i>Lycopodiella inundata</i> .	En perigo de extinción.

ESPECIE	DIRECTIVA/CGEA
26. <i>Narcissus asturiensis</i> .	II, IV/Vulnerable.
27. <i>Narcissus pseudonarcissus subsp. nobilis</i> .	II, IV/Vulnerable.
28. <i>Narcissus triandrus</i> .	IV.
29. <i>Sphagnum pylaesii</i> .	II/Vulnerable.
30. <i>Spiranthes aestivalis</i> .	IV/Vulnerable.

Destaca a afección severa a 26 especies recollidas na Listaxe de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial (LESRPE), destacando entre elas o *Circus pygargus*, catalogado vulnerable no Catálogo Galego de Especies Ameazadas, tanto polo número de observacións rexistradas como pola súa vulnerabilidade fronte a aeroxeradores e tendidos eléctricos. No ámbito de estudo detectáronse 19 individuos durante primavera e verán.

No grupo de quirópteros destaca a presenza de especies da Listaxe de Especies en Réxime de Protección Especial (e incluídas no Anexo II do Directiva Hábitat): *Pipistrellus pipistrellus*, *Eptesicus serotinus*, *Myotis daubentonii*, *Plecotus austriacus*, *Barbastella barbastellus*, *Myotis crypticus*, *Rhinolophus ferrumequinum* e *Myotis myotis*, estas dúas últimas incluídas ademais na categoría vulnerable do Catálogo Galego de Especies Ameazadas.

O proxecto industrial eólico Santuario afecta de forma severa, crítica e irreversible a especies catalogadas como vulnerables ou en perigo de extinción no Catálogo Galego de Especies Ameazadas:

Tetrax tetrax, *Burhinus oedicephalus*, *Milvus milvus*, *Circus cyaneus* presentes no ámbito de influencia do proxecto industrial eólico. Os prexuízos prevense severos e irreversibles para as especies de fauna e flora aquí referenciadas.

A Orden TED/339/2023, de 30 de marzo, pola que se modifica o anexo do Real Decreto 139/2011, do 4 de febreiro, para o desenvolvemento da Listaxe de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial e do Catálogo Español de Especies Ameazadas, e o anexo do Real Decreto 630/2013, do 2 de agosto, polo que se regula o Catálogo Español de Especies Exóticas Invasoras, BOE Núm. 83, de 7 de abril de 2023 indica literalmente:

*No referente á protección legal de especies ameazadas, e tras a aplicación, no seu caso, dos criterios orientadores para a inclusión de taxones e poboacións no Catálogo Español de Especies Ameazadas, procédese á inclusión no Catálogo de especies ameazadas, na categoría «En perigo de extinción», das seguintes especies de flora: *Esparraguera do Mar Menor* (*Asparagus macrorrhizus*) e *androsela riojana* (*Androsace riojana*). Pola súa banda, tres especies de aves: **O sisón común (*Tetrax tetrax*)**, a poboación dos Pireneos do urogallo común (*Tetrao urogallus*) e a *laverca de Dupont* ou *laverca ricotí* (*Chersophilus duponti*), cambian de categoría, de «Vulnerable» a «En perigo de extinción».*

Polo tanto, o sisón común (*Tetrax tetrax*), presente na área de afección do proxecto eólico Santuario, pasa a catalogarse como especie en perigo de extinción.

As infraestruturas prevense instalar nun área xeográfica con unha presión eólica excesiva. A contaminación lumínica do conxunto prevense severa para áreas de alto valor ambiental como a ZEC Xubia -Castro, a Serra do Forgoselo e o Parque Natural Fragas do Eume.

O proxecto eólico Santuario prevé unha afección visual e paisaxística severa sobre a Rede Natura 2000 e a Reserva da Biosfera “Terras do Miño”:

1. ZEC ES1110001 Ortigueira-Mera
2. ES1110013 Xubia – Castro
3. ES1110003 Fragas do Eume - DECRETO 218/1997, do 30 de xullo, polo que se declaran o parque natural das Fragas do Eume.
4. ES1120003 Parga - Ladra – Támoga
5. ES1120015 Serra do Xistral

6. ZEC Costa Ártabra
7. ZEC Ortigueira-Mera
8. Reserva da Biosfera "Terras do Miño"

Cómpre lembrar que o aeroxerador S14, localízase a 688 metros da Rede Natura 2000, Código ES1120003 Parga - Ladra - Támoga, segundo as coordenadas do proxecto e o aeroxerador S16, a 480 metros da Rede Natura 2000, Código ES1120003 Parga - Ladra - Támoga, non existindo constancia da súa eliminación ou modificación.

A afección visual e paisaxística do proxecto e das súas instalacións de evacuación prevense severas e permanentes no tempo durante a vida útil das mesmas.

A SENTENCIA: 00311/2020, de 11 de decembro de 2020 do TSXG (PROCEDEMENTO ORDINARIO nº 0007342 /2019) indica ao efecto: "*O impulso da enerxía eólica debe planificarse evitando toda posíbel interferencia para a ampliación da Rede Natura, salvando o impacto visual dos parques eólicos nas proximidades do Lugar de Importancia Comunitaria (LIC), sen que poidan situarse os parques eólicos e logo pretender ampliar a Rede Natura cando as especies a protexer non entenden de planeamentos ou fronteiras, polo que as zonas ecoloxicamente relevantes deben obter unha protección íntegra, sen que poda haber espazos protexidos rodeados de muíños*".

A elevada saturación de aeroxeradores na zona crea unha barreira crítica para as aves e a biodiversidade, fragmenta os hábitats e xera un importante Feísmo paisaxístico que debera terse en conta polo órgano substantivo. Esta barreira crítica de aeroxeradores obriga ás aves a realizar grandes cambios de roteiros, co consecuente gasto enerxético que iso supón. O aumento de densidade de aeroxeradores xerará un efecto sinérxico, principalmente de tipo baleiro e/ou barreira sobre a avifauna, incompatible coas necesidades destas poboacións. Por outra anda a paisaxe preséntase fragmentada con un elevado grao de aeroxeradores susceptibles de producir feísmo paisaxístico.

Debéranse ter en conta percepcións e preocupacións da poboación antes da instalación das turbinas, o que non foi o caso. Durante as visitas de campo constatouse unha seria preocupación veciñal ao respecto. Por outra banda, non se avaliou de forma adecuada o impacto xerado polo ruído dos aeroxeradores e o impacto visual e paisaxístico destes sobre a avifauna. Ademais as infraestruturas do proxecto eólico Santuario prevense moi próximas aos núcleos e dentro da Zona de Máxima sensibilidade ambiental establecida pola Zonificación ambiental do Ministerio para la Transición Ecolóxica y el Reto Demográfico.

Cómpre ter en conta que a afección paisaxística esténdese á cheminea da Central termoeléctrica das Pontes de García Rodríguez, declarada Ben de Interés cultural, producindo a descontextualización do patrimonio cultural e a xeración de Feísmo paisaxístico.

3.- O proxecto eólico Badulaque afecta a especies protexidas como *Alytes obstetricans*, *Canis lupus*, *Chioglossa lusitánica*, *Discoglossus galganoi*, *Epidalea calamita*, *Genetta genetta*, *Hyla molleri*, *Lacerta schreiberi*, *Lutra lutra*, *Margaritifera margaritifera*, *Mustela putorius*, *Narcissus triandus*, *Oxygastra curtisii*, *Pelophylax perezi*, *Pseudochondrostoma duriense*, *Rana ibérica*, *Rana temporaria*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Ruscus aculeatus*, *Triturus marmoratus*, *Vipera seoanei*, *Erithacus rubecula*, ...etc. O proxecto eólico Santuario afecta a especies protexidas, incluídas no Decreto 88/2007, de 19 de abril, polo que se regula o Catálogo galego de especies ameazadas (CGEA) e nas Directivas de hábitats e aves da UE.

As infraestruturas do proxecto afectarán directamente a especies protexidas como *Buteo buteo*, ademais de sinalar a posible cría, tanto na contorna do parque eólico. e a liña de evacuación, doutras especies como *Pernis apivorus*, *Accipiter nisus*, *Accipiter gentilis*, *Milvus migrans*, *Streptopelia turtur*, *Tyto alba*, *Caprimulgus europaeus*, todas elas especies recollidas na LESRPE.

É importante destacar que no traballo de campo houbo contacto co *Milvus milvus*, unha especie ameazada segundo o Catálogo Español de Especies Ameazadas e en perigo de extinción. No que respecta aos morcegos, o morcego común (*Pipistrellus pipistrellus*) foi avistado con moita frecuencia en case toda a zona de estudo ao igual que tamén se detectou o *Eptesicus serotinus*.

Respecto doutros grupos faunísticos, como resultado destes traballos, as especies máis sensibles detectadas na zona de actuación son, segundo o promotor, o grupo de anfibios, 4 especies clasificadas como Vulnerables no Catálogo Galego de Especies Ameazadas (Decreto 88/2007): *Chioglossa lusitánica*, *Rana iberica*, *Rana temporaria*, *Hyla arborea* e, do grupo dos réptiles, a *Iberolacerta monticola*. En canto aos mamíferos, destaca a presenza de lobos (*Canis lupus*).

No que respecta aos efectos sinérxicos e acumulativos non se avaliaron a totalidade das sinerxías no EsIA. Non se fai referencia aos máis de 1.055 aeroxeradores existentes na área de afección do proxecto industrial eólico Santuario.

A realización ou execución de calquera plan, programa ou proxecto que poida afectar de forma apreciable a especies incluídas nos anexos II ou IV da Lei 42/2007, do 13 de decembro, do patrimonio natural e da biodiversidade, que fosen catalogadas, no ámbito estatal ou autonómico, como en perigo de extinción unicamente poderase levar a cabo cando, en ausencia doutras alternativas, concorran causas relacionadas coa saúde humana e a seguridade pública, as relativas a consecuencias positivas de primordial importancia para o medio ambiente ou outras razóns imperiosas de interese público de primeira orde.

Non se avaliou suficientemente o impacto xerado polo cúmulo da totalidade das infraestruturas, en particular a contaminación lumínica que se vai a derivar para a avifauna e que habita as numerosas zonas húmedas que existen na contorna.

Reiterar que a perda do chan fértil é unha cuestión severa e relevante desde o punto de vista ambiental. Nacións Unidas, a través da FAO, alerta que levamos anos perdendo chan fértil, poñendo en risco a seguridade alimentaria. E a Axencia Europea de Medio prevé que o cambio climático acelerará os procesos de desertificación.

A fertilidade dos chans tarda séculos en recuperarse. O chan é un recurso non renovable e finito. O paradigma das enerxías supostamente renovables é precisamente que non o son tanto como parece. No presente caso, centos de hectáreas de chan fértil van a ser eliminadas para instalar as infraestruturas dos proxectos industriais eólicos Santuario, Badulaque, Moeche e Tesouro.

Calquer medida preventiva ou correctora non aceleraría a recuperación dos chans fértiles en séculos. Polo tanto, os proxectos industriais non son viables desde o punto de vista ambiental.

Por outra banda, a Liña eléctrica de evacuación tamén afecta a hábitats prioritarios e de interese comunitario e a especies protexidas e catalogadas como vulnerables polo Decreto 88/2007, do 19 de abril, polo que se regula o Catálogo Galego de Especies Ameazadas (modificado polo Decreto 167/2011, de 4 de agosto).

4.- Os proxectos eliminan a funcionalidade actual e potencial das vías pecuarias ou camiños tradicionais e non ten en conta A IMPORTANCIA DA REDE DE CAMIÑOS E VÍAS PECUARIAS COMO CORREDORES ECOLÓXICOS ESENCIAIS PARA A MIGRACIÓN, A DISTRIBUCIÓN XEOGRÁFICA O INTERCAMBIO XENÉTICO DAS ESPECIES SILVESTRES.

Cómpre ter en conta que varios “vieiros a acondicionar” do proxecto desempeñan arestora unha función ambiental como carreiros e corredores ecolóxicos, esenciais estes para o intercambio xenético e o fluxo das especies.

5.- Ao abeiro do Convenio Europeo da Paisaxe, en vigor o 1 de marzo de 2004, e que España ratificou o citado Convenio o 26 de novembro de 2007 (BOE de 5/02/2008), o papel do dereito non é recoñecer e protexer un valor ou unha beleza paisaxística particulares; o que o dereito debe recoñecer en primeiro lugar e, por conseguinte protexer, é un valor complexo: a necesidade de toda a cidadanía de establecer unha relación sensible co territorio, de beneficiarse desta relación e de participar na determinación das características formais dos lugares que habitan ou frecuentan. Ninguén, incluída a promotora deste proxecto e a Xunta de Galicia, teñen dereito a emborronar a dimensión paisaxística dun territorio sen ter primeiro en conta o interese do conxunto da poboación local afectada. E o dereito á Paisaxe non pode ser determinado por un desenvolvemento económico que non ten en conta a aparencia dos territorios aos que afecta, senón que debe reflectir as verdadeiras aspiracións dos homes e mulleres que o habitan. E no presente caso constátase un rexeitamento social ao proxecto eólico Santuario e aos demais parques eólicos xa existentes ou en tramitación na área xeográfica de afección deste proxecto e as liñas de evacuación existentes e en tramitación na mesma área xeográfica. Non se pode transformar unilateralmente por mor do interese dunha empresa as paisaxes agrarias, culturais e forestais e o medio de vida das familias en paisaxes industriais e polígonos eólicos que só benefician a empresas como é o presente caso.

Véxase o documento INFORME DA COMISIÓN TÉCNICA TEMPORAL SOBRE ENERXÍA EÓLICA E PAISAXES CULTURAIS EN GALICIA: <http://consellodacultura.gal/publicacion.php?id=443777>

Véxase: “Efectos de los parques eólicos e instalaciones eléctricas asociadas sobre la salud”.

<https://aliente.org/efectos-eolica-salud>

6.- Debera abrirse previamente un proceso público participativo, onde con carácter previo, a cidadanía afectada e o público poidan participar na localización do proxecto eólico Santuario e a súa infraestrutura común de evacuación aos efectos paisaxísticos, de saúde e de benestar. Cómpre ter en conta que o Convenio europeo da Paisaxe indica que os obxectivos de calidade paisaxística determínanos a Administración, en base ás aspiracións da cidadanía, e non en base ás aspiracións dunha mercantil promotora que actúa no mercado con ánimo de lucro. Polo tanto, estase a obviar a participación pública nun instrumento de ordenación do territorio tan importante e con tanta afección como é este proxecto industrial.

Os impactos visuais e paisaxísticos dos aeroxeradores do proxecto eólico Santuario prevense severos, críticos e permanentes no tempo durante a vida da estación eólica. O impacto sobre as áreas catalogadas como Áreas de Especial Interés Paisaxístico (AEIP) é severo e irreversible, en particular para:

1. AEIP_11_09 O Lago das Pontes
2. AEIP_10_04 Serra do Forgoselo
3. AEIP_11_10 Fraga da Carballeira
4. AEIP_10_02 Pazo da Marquesa-Xubia
5. AEIP_10_05 Fragas do Eume
6. AEIP_10_03 Fragas e fervenza do Beelle
7. AEIP_03_01 Serra da Carba
8. AEIP_11_07 Castelo de Moeche
9. AEIP_11_03 Fraga de Os Casás
10. AEIP_11_08 Fraga de Ambosores-Alto Sor
11. AEIP_10_06 Mosteiro de Monfero

O impacto visual e paisaxístico para as Áreas de Especial Interés Paisaxístico catalogas é severo, crítico e permanente durante a vida útil das estacións eólicas Tesouro, Santuario, Badulaque e Moeche. Existe un risco severo e previsible da perda da súa funcionalidade paisaxística derivada da acumulación de aeroxeradores en torno aos espazos catalogados. Trátase de 23 aeroxeradores con unhas dimensións espectaculares en canto á altura (200 metros) e radio, se ben na autorización do proxecto non se mencionan as súas dimensións, pese ao importante impacto visual e paisaxístico destes.

7.- Deberan someter a exposición pública a documentación ambiental dos proxectos eólicos no seu conxunto, incluída a liña de evacuación e demais infraestruturas asociadas de conexión, para non diluir ou reducir os impactos do conxunto e así facilitar a participación da cidadanía na análise dos impactos globais do conxunto, sobre todo de cara a analizar o impacto paisaxístico e garantir a existencia de corredores ecolóxicos.

A excesiva fragmentación dos ecosistemas e a falla de avaliación do impacto sobre o lobo ibérico afecta de forma severa ao seu hábitat, tendo en conta que o lobo atópase estritamente protexida. A corta de matogueira que se leva a cabo nas obras de construción dos parques afecta aos puntos de encame e puntos de encontro da especie. Tras a Orde TED/980/2021, do 20 de setembro, pola que se modifica o Anexo do Real Decreto 139/2011, do 4 de febreiro, para o desenvolvemento da Listaxe de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial e do Catálogo Español de Especies Ameazadas, todas as poboacións de lobo (*Canis lupus*) están incluídos na “Listaxe de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial” recollido no Real Decreto 139/2011.

Ademais da afección a especies vulnerables e en perigo de extinción, existe unha afección severa a hábitats prioritarios e de interés comunitario. Existe a obriga de manter estes últimos nun estado de conservación favorable.

8.- A fragmentación excesiva dos hábitats e a falla de garantía da conectividade ecolóxica e a necesaria permeabilidade destes, unida aos efectos barreira derivados das gabias, dos vieiros e das plataformas eólicas, implica un risco e un prexuízo para a integridade do espazo e a conservación das especies.

Por outra banda, a necesaria coherencia da Rede Natura 2000 obriga a preservar non só a conectividade lonxitudinal dos cauces da área de actuación senón tamen a conectividade ecolóxica transversal das brañas e lagoas ubicadas na área de afección do proxecto.

Existen unha serie de humedais afectados polos proxectos e que foron obviados na tramitación ambiental. Non se garante por tanto a necesaria conectividade ecolóxica lonxitudinal e transversal dos ecosistemas nin a necesaria coherencia da Rede Natura 2000. A afección aos humedais non garante a existencia de corredores ecolóxicos nin a permeabilidade dos ecosistemas, dos hábitats e as especies que os habitan.

A densidade das infraestruturas eólicas existentes e previstas na área de implantación dos proxectos descritos implica un risco claro de xerar “illas biolóxicas”, derivado da fragmentación excesiva dos hábitats e sin garantir a necesaria permeabilidade ecolóxica.

8.- A IMPORTANCIA DA LEI 7/2012, do 28 de xuño, de montes de Galicia, os MONTES COMO RESERVORIOS E DEPÓSITOS DE FIXACIÓN DE CARBONO e a FUNCIÓN SOCIAL DO MONTE foi obviada na tramitación ambiental do proxecto eólico Santuario e os parques eólicos en tramitación na área de afección destes.

Os montes, independentemente da súa titularidade, desempeñan unha función social relevante, tanto como fonte de recursos naturais e sustento de actividades económicas como por ser provedores de múltiples servizos ambientais, entre eles, de protección do chan e do ciclo hidrolóxico; de fixación do carbono atmosférico; de depósito da diversidade biolóxica e como elementos fundamentais da conectividade ecolóxica e da paisaxe.

O recoñecemento destes recursos e externalidades, dos que toda a sociedade benefíciase, obriga ás Administracións públicas a velar en todos os casos pola súa conservación, protección, restauración, mellora e ordenado aproveitamento.

As cimentacións dos parques eólicos, a construción e acondicionamento de viais, a insalación de gabias de cableado, a proxección das liñas de evacuación cos respectivos puntos de apoio e accesos aos mesmos, xunto coa remoción de toneladas de terra prevista para a súa implantación, altera de forma irreversible a cuberta vexetal e os recursos hídricos, producindo erosión da cuberta vexetal e a medio e largo prazo desertificación da área afectada, xa que a perda da cuberta vexetal e dos humedais convirte aos chans en recurso natural non renovable e finito que perde a súa funcionalidade e aptitude agrícola, gandeira e forestal actual de xeito irreversible. O mesmo sucede cos humedais e os terreos ribereños aos cauces, coa conseguinte afección á necesaria conectividade ecolóxica e a necesaria permeabilidade dos ecosistemas e dos hábitats.

O desenvolvemento eólico non consegue axudar no desenvolvemento económico das comunidades rurais afectadas, mentres que o aproveitamento forestal que se ve ameazado co desenvolvemento eólico supón unha axuda económica importantísima nas economías familiares.

Nas ribeiras dos ríos e en pequenos bosquetes illados consérvanse masas de vexetación autóctona, principalmente carballos, freixos, ameneiros e salgueiros.

Non debería argumentarse a necesidade de instalar parques eólicos en beneficio do medio ambiente perxudicando algo que actualmente está realizando de forma activa unha labor protectora do solo, da biodiversidade e ademais mitigando o cambio climático.

A proliferación de parques eólicos nos municipios afectados e contorna, co conseguinte impacto paisaxístico e medio ambiental, inciden directamente nas posibles oportunidades dos municipios afectados para conseguir loitar contra o despoboamento rural.

Ninguén nin ningún poder público ou Administración ten dereito a emborronar a dimensión paisaxística dun territorio sen ter primeiro en conta o interese do conxunto da poboación local afectada. E o dereito á Paisaxe, protexido polo Convenio europeo da Paisaxe non pode ser determinado por un desenvolvemento económico que non ten en conta a aparencia dos territorios aos que afecta, senón que debe reflectir as verdadeiras aspiracións dos homes e mulleres que o habitan.

Neste caso debe considerarse a actividade eólica como un uso incompatible e prohibido en relación a capacidade de produción forestal e vocación tradicional dos terreos nos que se asientan as explotacións forestais e os prexuízos irreversibles para os humedais presentes e afectados polas infraestruturas do proxecto eólico Badulaque e os parques eólicos asociados que afecta de forma significativa e irreversible á conectividade ecolóxica dos ecosistemas.

9.- O trámite ambiental levado a cabo na tramitación do proxecto eólico Santuario non permitiu valorar a importancia da zonificación da conectividade ecolóxica estrutural como variable transcendental para coñecer o grao de facilidade ou dificultade que un espazo natural posúe para albergar as interrelacións da biodiversidade.

Analizada a documentación ambiental das infraestruturas detéctase que a metodoloxía empregada non permitiu definir as áreas críticas de conectividade ecolóxica estrutural da área xeográfica de implantación dos proxectos.

Non se determinou o índice de fragmentación dos ecosistemas e polo tanto non se puido establecer o grao de conectividade/criticidade.

Non se estableceron as áreas críticas de conectividade ecolóxica estrutural. Nesta relación un maior grao de criticidade conleva a un menor grao de conectividade ecolóxica estrutural.

Á vista do elevado número de parques xa instalados e os que están a ser obxecto de tramitación débese avaliar os impactos acumulados, sinérxicos e globais de todas as infraestruturas, e máis tendo en conta que non se está a facer un seguimento ambiental do Plan Sectorial eólico de Galicia, e polo tanto non se dispoñen de datos ao respecto.

Por outra banda non se permite o acceso aos estudos de colisión e electrocución da avifauna actualizados dos que dispoña o órgano ambiental tanto con respecto aos parques eólicos como ás liñas de media e alta tensión e nos que se basean as mercantiles promotoras para facer as súas previsións, xa que logo, todo indica que desde a elaboración dun estudo realizado por Arcea no ano 2009 pola Xunta de Galicia non se volveron a actualizar os datos, os estudos ou informes, pese a avalancha de parques eólicos e instalacións de evacuación que se están a tramitar. O mesmo se pide en relación cos estudos de quirópteros.

É necesario considerar ademais que a iluminación dos aeroxeradores presenta moitas outras problemáticas sociais, xerando molestias a distintos niveis á poboación circundante a nivel de saúde pública e conferindo á paisaxe «unha imaxe de desasosego». Doutra banda, organizacións de referencia como SEO/Birdlife alertaron que as luces e escintileos luminosos provenientes dos xeradores alteran os ciclos naturais de moitos seres vivos durante o período nocturno e as súas pautas de comportamento ao modificar os seus ritmos circadianos, chegando a desorientar ás aves e certos anfibios nos seus procesos migratorios. Ademais cómpre ter en conta os impactos das turbinas sobre o gando salvaxe que vive na Serra do Forgoselo, na Serra da Loba, na Serra de Carba, na Serra do Xistral e na Serra da Capelada, impactos obviados na tramitación ambiental.

10.- Ao longo da tramitación ambiental do procedemento relativo ao proxecto eólico Santuario foron realizándose modificacións deste e incorporándose informes novos ao expediente, que deberan ser sometidos ao trámite de audiencia das persoas interesadas, en particular as organizacións ambientais. Por outra banda, foron eliminándose posicións de aeroxeradores e realizándose outras modificacións das infraestruturas que non aparecen debidamente indicadas mediante as coordenadas de posición nin na Declaración de impacto ambiental nin na resolución de autorización do proxecto industrial eólico Santuario, xerándose unha importante falla de información ambiental e inseguridade xurídica para as persoas interesadas. Ademais, tendo en conta a dimensión do proxecto, o elevado número de aeroxeradores e a incidencia visual e paisaxística derivada das súas dimensións, o seu descoñecemento non é cuestión baladí. Tanto a Lei 39/2015, de 1 de outubro como o Convenio de Aarhus recolle a importancia do trámite de audiencia ás persoas interesadas como a necesidade de favorecer a participación pública na toma de decisións relativas ao medio ambiente. No tocante ao trámite de audiencia ás persoas interesadas debera ter lugar, posto que ao longo da tramitación ambiental fóronse incorporando informes e modificacións do proxecto que as persoas interesadas deberan coñecer antes da resolución do procedemento.

Xermade, 12 de maio de 2023

Asdo.- _____

